

ЗАЧЕПИЛІВСЬКА РАЙОННА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ВІДДІЛ ОСВІТИ

МАТЕРІАЛИ НА РАЙОННИЙ КОНКУРС
«КЛАСНИЙ КЕРІВНИК РОКУ»

класного керівника

Миколаївської загальноосвітньої школи I-III ступенів

Зачепилівської районної ради

Чуб Тамари Миколаївни

с.Миколаївка 2015 р.

Зміст

1. Анкетні дані.....	2 - 3
2. Відгуки	4 - 15
3. Опис досвіду	16 - 28
4. Виховні заходи:	
• Школа милосердя «Людина починається з добра»	29 - 40
• Літературно-музичне свято „Народна пісня – злет душі людської”	41- 50
• Година спілкування «Жнива скорботи»	50 - 59
• Загальношкільний захід «Літературні посиденьки»	59 - 81
• Рольова гра «Суд над ворогами здоров'я»	81 - 89
• Батьківські збори на тему «Трудове виховання дітей у сім'ї» ..	89 - 94
• Диспут «Мій товариш»	95 - 97
• Дискусійна студія з елементами рольової гри «Для чого живе людина»	98 - 104
• Родинна вітальня «Скарби бабусиної скрині»	105 - 108
• Школа етикету «Жити за законами людського спілкування»	109 -117
• Захист проекту «Криниця невичерпної краси».....	117 - 131
• Родинна світлиця «Бережи батька й неньку!».....	131 - 140
• Година спілкування „Не скупімося, люди, на добро”.....	141 - 150
• Музично-розважальний вечір «Мелодія закоханих сердець».	150 - 163
5. Додаток «Сторінки шкільного життя»	164 - 171

Анкетні дані

<i>Прізвище</i>	Чуб
<i>Ім'я</i>	Тамара
<i>По батькові</i>	Миколаївна
<i>Дата народження</i>	21.01.1957
<i>Національність</i>	громадянка України
<i>Освіта</i>	вища
<i>Який навчальний заклад закінчено</i>	ХДШ ім..Г.С.Сковороди
<i>Спеціальність</i>	«Українська мова та література»
<i>Кваліфікація</i>	вчитель української мови та літератури
<i>Педагогічний стаж</i>	37 років
<i>Місце роботи</i>	Миколаївська ЗОШ І-ІІІ ступенів Зачепилівської районної ради Харківської області
<i>Участь у конкурсах</i>	Районні та обласний етапи конкурсу-захисту МАН,2003-2006, 2012рр., творчі конкурси ім..Шевченка, «Розкрилля душі», «Я-європеець», «Слово. Образ. Митець», конкурси читців,ораторського мистецтва», районні та обласні

етапи виставки-презентації педагогічних ідей та технологій, 2007-2010рр., 2012-2015рр., Всеукраїнські акції учнівської та студентської молоді «Моя Батьківщина - Україна», «Слобожанські дзвони Перемоги», «А ми тую славу збережемо»

Нагороди

Грамоти і Подяки райво, грамоти РДА, Почесна Грамота МОНУ, Грамоти ХОДА, грамота ХООН СПУ, Грамота Департаменту науки і освіти ХОДА, дипломи III ступеня обласного етапу виставки-презентації педагогічних ідей і технологій, вчитель-методист, 2002р., «Відмінник освіти України», 2007р., нагрудний знак «В.Сухомлинський», 2012р.

Відгук-характеристика
класного керівника 9 класу
Миколаївської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів
Зачепилівського району Харківської області
Чуб Тамари Миколаївни

1957 року народження ,
кваліфікаційна категорія - вища

Чуб Тамара Миколаївна працює вчителем та класним керівником у Миколаївській ЗОШ І-ІІІ ступенів з 1985 року. Загальний трудовий стаж - 37 років.

Традиційні форми , методи і прийоми роботи з дітьми наповнені сучасним змістом. Високий професіоналізм, ініціативна творчість дають можливість вчительці ефективно реалізувати виховні завдання, поставлені суспільством перед сучасною українською національною школою, досягти відповідного рівня вихованості дітей, розвивати їхні життєві компетенції, особисте зростання кожного вихованця.

Головним у її роботі є постійна турбота про створення в класному колективі сприятливого виховного середовища, атмосфери творчого пошуку та формування згуртованого колективу, в якому розвивається, самореалізується, самовдосконалюється успішна особистість.

Вихідними принципами педагогічної діяльності вчителя є: гуманізація та демократизація, системність, доступність, конкретність, оптимальність, діалог, врахування вікових та індивідуальних особливостей учнів, самостійність, творчий, особистісно-розвивальний, діяльнісний та компетентнісний підходи; співпраці школи та сім'ї.

Чуб Т.М. творчо підходить до планування виховного процесу, який здійснюється на діагностико-аналітичній основі із залученням учнів, батьків, практичного психолога. Вона багато уваги приділяє інтерактивним методам і прийомам навчання, постійно працює над удосконаленням своєї

майстерності. Уроки добра, поваги до родинних традицій і свят, до рідної землі і рідного слова, до батька і матері – є тим невичерпним джерелом для виховання у дітей людяності, чуйності, уміння співпереживати.

Пріоритетними в діяльності класного керівника є інтерактивні методи та форми виховної роботи: година спілкування, класні збори, відверта розмова, родинна вітальня, рольова гра, вікторина, колективна творча справа, свято-презентація, проект, колективне ігрове спілкування, колаж. Вона постійно в творчому пошуку і зростанні.

Невід’ємною частиною роботи Чуб Т.М. є співпраця з органами учнівського самоврядування. Її учні – активні організатори і учасники загальношкільних колективних творчих справ.

Виховна система, яка створюється в процесі роботи, постійно вдосконалюється, що забезпечується постійним творчим пошуком класного керівника як вихователя.

Результатом виховної діяльності класного колективу є призові місця в шкільному рейтингу класних колективів; у класі переважає атмосфера доброзичливості, взаєморозуміння; учні класу та батьки задоволені життєдіяльністю класного колективу; зростає рівень вихованості учнів.

Захоплення предметом, висока духовність, чітка громадянська позиція - ось головні грані особистості цієї вчительки.

Класний керівник Чуб Т.М. багато років поспіль є керівником методичного об’єднання класних керівників району, активним учасником діяльності шкільного методичного об’єднання класних керівників, педагогічних рад, семінарів-практикумів.

Людина сумлінна, працьовита, творча. Знаходить час і на активну участь у художній самодіяльності села.

За щедрість душі і високий професіоналізм, за світло і добро, подароване людям, Чуб Тамару Миколаївну поважають дорослі і діти, рідні і односельці, знайомі і колеги.

Кандидатура Чуб Т.М. рекомендована педагогічною радою школи на районний конкурс " Класний керівник – 2015 ".

Директор Миколаївської ЗОШ І-ІІІ ступенів

С.Є.Коржевич

Відгук

**про роботу вчителя вищої категорії, старшого вчителя, учителя
української мови та літератури Миколаївської загальноосвітньої школи**

Чуб Тамари Миколаївни

Тамара Миколаївна працює в Миколаївській загальноосвітній школі І – ІІІ ступенів вчителем української мови та літератури і є класним керівником 9 класу. Я знаю її вже 24 роки. За цей період вчитель показала високий рівень освіченості, професійної підготовки.

Готуючись до уроків, Тамара Миколаївна доцільно відбирає і ставить перед учнями навчальні завдання з урахуванням перспективного розвитку їх навчальних здібностей. Великого значення Тамара Миколаївна надає серйозній та кропіткій підготовці до кожного уроку. Вона ретельно готується до кожного уроку, чітко формулює задачі та успішно їх реалізує. Вчитель проводить уроки організовано, вміло створюючи доброзичливу атмосферу на уроці, намагається залучити до роботи всіх учнів без винятку. На її уроках та виховних заходах немає байдужих. Педагог вміло здійснює індивідуальний підхід до учнів.

Тамара Миколаївна багато працює над підвищенням свого професійного рівня. В її особистому арсеналі найсучасніші методики викладання української мови. До найвагоміших творчих досягнень слід віднести перемоги її учнів на районних та обласних олімпіадах, наукових конференціях МАН.

Багато років Тамара Миколаївна була головою шкільного методичного об'єднання соціально-гуманітарного напрямку вчителів Миколаївської школи. На даний час вона є головою районного методичного об'єднання класних керівників. Тамара Миколаївна охоче ділиться новими методичними знахідками з колегами і сприяє застосуванню новітніх методик навчання на уроках.

Зацікавленість у своїй роботі, небайдужість та велика любов до дітей, високий рівень професіоналізму дозволяють Тамарі Миколаївні завжди досягти поставленої мети.

**Тума Лариса Іванівна,
керівник ШМО вчителів початкових класів**

Відгук
про роботу класного керівника 9 класу
Чуб Тамари Миколаївни

З перших днів своєї роботи в Миколаївській ЗОШ І – ІІІ ступенів, я побачила, що Тамара Миколаївна – прекрасний учитель, хороша людина, патріот рідної мови, звичаїв, України. За що не береться – робить якнайкраще, на совість, з вогником і творчим завзяттям. Бувала на її виховних заходах – вони проведені на високому рівні, з використанням інтерактивних форм і методів.

Тамара Миколаївна відзначається високим професіоналізмом, загальною культурою, надзвичайною працьовитістю. Сама лірична, творча натура, вона багато уваги приділяє роботі з обдарованими дітьми, які щороку посідають призові місця на районних та обласних етапах різноманітних конкурсів Чуб Тамара Миколаївна користується повагою та авторитетом серед учнів, батьків, учителів, громадськості.

Мені часто доводиться звертатися до Тамари Миколаївни як до класного керівника, і я знаю, що завжди знайду з її боку розуміння, підтримку і допомогу. Вона любить дітей, прагне зробити їх життя цікавим і змістовним, виховує в них кращі моральні якості. Добра і строга, вимоглива і чуйна, працьовита й енергійна – така вона, Тамара Миколаївна.

Євчун Віра Ігорівна,
педагог-організатор
Миколаївської ЗОШ
І - ІІІ ст.

Відгук
про роботу класного керівника 9 класу
Миколаївської загальноосвітньої школи
Чуб Тамари Миколаївни

Більше 20 років працюю разом з Тамарою Миколаївною в одному колективі і знаю її як одного з найкращих, найдосвідченіших вчителів школи і району. З чим би не звернувся до неї – завжди допоможе, порадить, зрозуміє.

Добре, коли в колективі поруч з тобою є такий старший товариш. У неї є чому повчитися, до її слова прислухаються учні, вчителі, батьки. А виховні заходи, які вона проводить, стають незабутньою подією, бо несуть великий емоційний і виховний заряд, свідчать про організаторські здібності, творчий підхід Тамари Миколаївни до будь-якої справи, будь то виховний захід, підготовка учасників конкурсу, участь у ярмарці педідей чи концерт у Будинку культури . А її вечори старшокласників, вечорниці чи посиденьки, усні журнали та інсценування літературних творів і досі пам'ятають ті, хто вже давно закінчив школу. На уроках і в позаурочний час Тамара Миколаївна вчить учнів дружити і поважати старших, цікавитися історією і культурою України, формує в них високі моральні якості.

Осипенко Сергій
Вікторович,
класний керівник 8 класу

Відгук
про роботу класного керівника 9 класу
Миколаївської загальноосвітньої школи
Чуб Тамари Миколаївни

Тамара Миколаївна багато років тому навчала мене, тепер вона вчить моїх дітей. Ми, батьки, спокійні за своїх синів і дочок, бо вона, як мати, і догляне за ними, і ума-розуму навчить, і захистить, коли треба. Класний керівник часто буває вдома у своїх учнів, знайомиться з умовами їх життя і навчання. Завжди стримана, доброзичлива, толерантна, вихована, для нас Тамара Миколаївна є прикладом. З батьками проводить бесіди, лекції, анкетування, залучає до участі у спільних трудових справах, виховних заходах, часто звертається до нас за порадою і допомогою, а це теж об'єднує нас із дітьми, і ми розуміємо, що в справі виховання немає сторонніх. Учимося бути хорошими батьками.

Поважаємо Чуб Т.М. за розум і професіоналізм, людяність і відповідальність, енергійність та активність у житті, чесність та щирість.

Від імені батьків учнів 9 класу
Браїлко Ірина Миколаївна

Відгук
про роботу класного керівника 9 класу
Чуб Тамари Миколаївни

Пригадую 1980 рік, коли директор школи привела до нас молоду симпатичну учительку і сказала: «Вашим вчителем і класним керівником буде Тамара Миколаївна» Як ми її любили! І не тільки тому, що вже тоді проводила цікаві, змістовні уроки, багато часу приділяла позакласній роботі, а й тому, що була нам старшим другом. Разом з нею ми обходили всі навколишні чарівні куточки природи, збирали лікарські рослини і допомагали колгоспу, виступали з концертами на фермах і проводили спортивні змагання, готували цікаві вечори і об'їздили на велосипедах піврайону. А екскурсії в Харків, Соколово, Краснодон! Вона знала про наші радощі і невдачі, ділилася з нами своїм життям. І коли захворів Віталік, ми разом з нею переживали це горе, бо вважали його не сином своєї вчительки, а своїм другом і однокласником, хоча навчався він в іншій школі, та разом з нами бував у всіх хороших і цікавих справах.

За кілька місяців до закінчення школи наша Тамара Миколаївна пішла у декретну відпустку, а прощаючись, просила у нас пробачення, що не довела до останнього дзвінка. Це вже потім, сама ставши вчителькою, я до кінця зрозуміла її слова: це ж треба так любити чужих дітей, щоб очікування свого дитяти вважати ледь не зрадою їх! Як її любили всі наші вчителі, а хлопці готові були заради неї на будь-який подвиг, лише б почути схвалення, побачити посмішку Тамари Миколаївни...

30 років минуло з часу закінчення нами школи, ми заздрили, що не наших, а миколаївських дітей навчає вона. Часто зустрічаємось, радіємо з її успіхів і бачимо, що, незважаючи на всі перенесені труднощі й горе, наша вчителька трудолюбива й енергійна, добра і вимоглива, справедлива і наполеглива. Успіхів їй!

Від імені випускників Лебязької школи 1985р.
Попова (Курусь) Олена, смт.Зачепилівка

Відгук
про роботу класного керівника 9 класу
Миколаївської загальноосвітньої школи
Чуб Тамари Миколаївни

Минуло вже 25 років з того часу, як ми закінчили школу, а наша душа і спогади рвуться туди, в чарівний світ дитинства, де було цікаво, шумно і весело, де ми не тільки навчалися, а і вчилися дружити, спілкуватися, творити – вчилися жити. І там, у країні дитинства, з нами поруч була Чуб Т.М. – чудовий вчитель, старший товариш, мудрий порадник. За сухими словами «класний керівник» крилися її велика любов до дітей, ласкава вимогливість і сердечна щирість, материнська доброта і дружня підтримка. Це їй ми несли щодня свої радощі й сумніви, печалі і турботи. Їй ми довіряли те, чого не знали наші батьки.

З Тамарою Миколаївною було цікаво. Незабутні екскурсії до Харкова й Коломиї, Соколово та Івано-Франківська, Яремчі, Генічеська і Асканії-Нової; зустрічі з цікавими людьми і конкурси, концерти і вечорниці, заняття гуртка «Юнкор» і тимурівська робота – все це було на нашому рахунку. Недарма ж загін нашого класу багато років носив звання правофлангового, бо ми в усьому намагалися бути кращими.

Роки, проведені з Тамарою Миколаївною, здружили нас, і хоч давно вже вирости наші діти, ми спілкуємося, підтримуємо один одного, бо шкільні друзі – це назавжди! Цього навчила нас наш класний керівник – Чуб Тамара Миколаївна.

Калініченко Наталія Миколаївна,
випускниця 1990р.

Відгук
про роботу класного керівника 9 класу
Миколаївської загальноосвітньої школи
Чуб Тамари Миколаївни

Пам'ятаю, як, перейшовши до 5 класу, ми часто чули од старших школярів: «Везе ж вам! У вас – Тамара Миколаївна». – «Чому везе?» - дивувались ми, поглядаючи на свого класного керівника. Тепер, через роки, можемо сказати: так, нам пощастило. Тамара Миколаївна не тільки проводить цікаві уроки української мови та літератури, але й багато часу віддає нам, своїм вихованцям.

У нашому класі діти з кількох сіл – Абазівки, Миколаївки, Олександрівки, Забариного. Всіх нас вона намагається об'єднати, здружити, зацікавити, вчить бути самостійними, відповідати не лише за себе, а й за весь клас. А наші хлопці (та й дівчата) ой які бувають неслухняні! І лише Тамарі Миколаївні вдається з нами «справитися», бо вміє вона бути і щирою, доброю, лагідною, як мама, і строгою та вимогливою, як тато. До речі, про мам і тат. Всі вони поважають Тамару Миколаївну, прислухаються до її думки. А мої дядьки й тітка, яких навчала Тамара Миколаївна, кажуть, що образ справжнього Вчителя у них асоціюється з іменем Чуб Т.М. Мабуть, вони праві, бо чому ж тоді ми спираємось на її слова як на авторитет, намагаємось бути схожими на неї, навіть говорити, як вона?

Через кілька місяців ми закінчимо 9 клас і дехто покине стіни школи. Та як би не склалося наше життя, ми будемо завжди пам'ятати Тамару Миколаївну, бо вона – найкращий вчитель і класний керівник!

Учениця 9 класу Самаріна Інна

Відгук
про роботу класного керівника 9 класу
Миколаївської загальноосвітньої школи

Чуб Тамари Миколаївни
Тамарі Миколаївні присвячується:

Це вона в тяжку хвилину
Заспокоїть і розрадить.
Сум розвіє і обійме.
Обов'язково щось порадить,
З нею весело і просто
Нам навчатись і дружити,
Довірять свої секрети,
Працювати й просто жити.
Вам бажаєм не хворіти,
Бути завжди молодію,
Щоб батьки любили й діти,
Щоб роки пливли з водою,
Але ви щоб не старіли,
Й завжди в школі працювали,
І 9 клас свій буйний,
Нелегкий, не забували:
Ну а ми до Вас навчатись
Приведем дітей, їй-Богу,
Щоб і їх добра навчили,
Щоб вказали їм дорогу.

Учениця 9 класу Ребриш Віка

ОПИС ДОСВІДУ

«Учитель, який передає дитині лише знання, - це ремісник; той, хто виховує характер – справжній митець своєї справи»

Софія Русова

«Найкращий учитель для дитини той, хто, духовно спілкуючись із нею, забуває, що він учитель, і бачить в своєму учневі друга, однодумця. Такий учитель знає найпотаємніші куточки серця свого вихованця і слово в його устах стає могутнім знаряддям впливу на молоду людину, що формується» (В.Сухомлинський). Замислююся над словами великого педагога і розумію їх правдивість. За моїми плечима – 37 років педагогічного стажу, поразки і перемоги, досягнення і невдачі, зустрічі і розлуки. І все ж – я ні на хвилину не жалкую про те, що багато років тому вирішила: буду вчителем! – і це виявилось моїм покликанням. Відзнаки свідчать про те, що досягнуто певних успіхів. Думаю, секрет цих успіхів - в любові й повазі до дітей, у вірі в їхні можливості, у знанні свого предмета і усвідомленні того, що запалити дитячі серця можна тільки горінням власного серця. Моє бажання як і кожного педагога – покращити навчально-виховний процес, зробити його більш ефективним.

Серед найголовніших проблем в усі часи і для всіх народів завжди була і залишається проблема виховання. Дитина народжується, як чистий аркуш паперу. Минає час, і на ньому з'являються рядки – думки і почуття, якості та вчинки, а іноді – помилки й недоліки. Звісно, доброта і чуйність, егоїзм і байдужість не народжуються разом з людиною – все це виховується. А життя саме поставить нам оцінку. Як же виховати дитину, щоб ця оцінка була відмінною? Це питання я поставила перед собою більше 30 років тому, коли прийшла працювати до школи.

Саме тут, у стінах великих і малих, звичайних і спеціалізованих, престижних столичних і затишних сільських шкіл, зростають ті, кому жити і

створювати майбутнє. Сподіваюсь, що мої вихованці стануть новою українською елітою – моральною, духовною, високоосвіченою, інтелектуальною, культурною, національно свідомою. Я мрію виховати людину добрих помислів, почуттів і дій. Яка існує в гармонії із світом, власним серцем. Це й стало провідною ідеєю моєї роботи з дітьми. А щоб моя мрія стала реальністю, мету та виховні завдання спрямовую на :

- Утвердження принципів загальнолюдської моралі, формування морально-етичних якостей;
- Виховання духовної культури особистості, створення умов для вільного вибору неї своєї світоглядної позиції;
- Формування індивідуальних здібностей і талантів дітей, забезпечення умов їх самореалізації;
- Виховання поваги до національної символіки та законів України;
- Забезпечення повноцінного фізичного розвитку дітей, охорони та зміцнення їхнього здоров'я;
- Формування творчої працелюбної особистості;
- Забезпечення високої художньо-естетичної освіченості особистості, високої мовної культури;
- Забезпечення духовного взаємозв'язку поколінь, виховання поваги до батьків, жінки-матері, культури та історії рідного народу.

Безумовно, серцевиною виховного процесу вважаю особистість дитини, тому намагаюся поважати почуття власної гідності кожного учня, його індивідуальну життєву мету, запити, нахили, інтереси, характер, створити сприятливі умови для його самовизначення, самореалізації та розвитку. І діти відповідають мені взаємністю, щирістю, довірою, що для мене особливо цінно.

Сьогодні ми відчуваємо дефіцит людяності, добра, милосердя. Сучасний потік інформації навряд чи торкнеться душі або серця людини, тому як вихователь, як класний керівник вважаю, що першочерговим завданням школи є формування морально-духовної життєво компетентної особистості,

яка успішно само реалізується в суспільстві як громадянин, сім'янин, професіонал. Тому в своїй роботі керуюся **«Основними орієнтирами виховання»**, враховуючи вікові, індивідуальні та психолого-педагогічні особливості виховної роботи.

Сподіваюсь, що обрана мною професія правильна, як і життя в цілому, бо маю бажання чесно працювати, маючи при цьому плідну ниву – дитячі душі. Усі вони такі різні: скуті і вільні, зневірені й окрилені, але завжди спрагли до нового. Тож намагаюся стати для учнів не просто урокодавцем, а товаришем і вчителем, допомогти пізнати самих себе і оточуючий світ, засвоїти моральні принципи і норми. В цьому вбачаю своє призначення, мету свого життя. І сама намагаюся жити так, щоб бути прикладом для своїх учнів, адже ще В.Даль писав: «Вихователь сам повинен бути тим, ким він хоче зробити вихованця».

Відповідно до вікових особливостей розробляю виховні завдання на кожному етапі формування дитячого характеру. Використовую різні методичні підходи, форми виховної роботи, які дозволяють розвивати думку

учня, його почуття. Дуже важливо навчитись розуміти світ переживань дитини, відчутти його емоційний стан і відгукнутись на нього. Для цього використовую різні форми роботи – зустрічі, відверту розмову, анкету думок, конкурси, родинні свята, колективні трудові справи та інші.

Великої уваги приділяю роботі з батьками, адже вплив сім'ї на дитину унікальний, а багато в чому й незамінний. У сім'ї особистість формується у природних умовах, вихователі тут найближчі й найдорожчі для дитини люди, з якими вона постійно спілкується і яким вона повністю довіряє. Тож вважаю, що значну роль у вихованні школярів варто відвести саме спільним діям школи і сім'ї.

Ставши класним керівником п'ятикласників, обов'язково вивчаю їх сім'ї шляхом відвідування, бесід, анкетування і тестування. Ще за рік до того, як офіційно стаю класним керівником, я починаю знайомство з дітьми та їх батьками (спостереження, анкетування, тестування, відвідування уроків у початкових класах). Впевнена, що допомога батькам, використання активних методів навчання у їх психологічній просвіті, залучення до навчально-виховного процесу дасть очікуваний результат. Розробила програму вивчення сім'ї, анкети для виявлення характеру спілкування батьків з дітьми, пам'ятки для батьків. Намагаюся залучати батьків до підготовки і проведення шкільних заходів, родинних свят. Вони сприяють зміцненню родинних зв'язків, покращують стосунки в колективі. Незабутніми є родинно-педагогічна світлиця «Моя сім'я», батьківські збори «Батьківський авторитет і шляхи його утвердження», родинне свято «Берегині нашого життя», виставка-презентація «Самі вміємо!», дискусія «Пріоритети сучасної сім'ї».

Формування здорового способу життя – один з важливих напрямків виховної роботи. Подобаються дітям екскурсії в природу, змагання, бесіди, спортивні свята. Надовго запам'ятаються їм рольова гра «Суд над ворогами здоров'я», круглий стіл «За крок до біди», зустріч з медпрацівниками «Не спалюй своє життя».

Головне, що в результаті проведених заходів діти приходять до висновку: боротьба зі шкідливими звичками, ведення здорового способу життя, заняття спортом, дотримання режиму приносить їм велику користь, робить їх життя повноцінним, бо з них виростуть здорові, сильні, мужні і щасливі люди. До речі, я вважаю, що саме під час прогулянок в природу, колективних трудових справ, невимушених розмов діти найповніше розкриваються, показують свої здібності, виявляють всі позитивні і негативні риси характеру, ставлення до навколишнього світу. І є можливість, що саме у такій невимушеній обстановці допомогти дитині, вчасно і тактовно вказавши на її помилки, виправитися змінити свою поведінку чи думку.

Переконана: виховання має здійснюватися на гуманістичній основі. По-перше, це – співпраця з вихованцями, а не диктат. Тому всі плани та важливі події у класі я обговорюю з дітьми, надаючи їм можливість проявити себе. По-друге, дітям треба допомогти у самовихованні. Тому використовую у роботі психолого-педагогічну діагностику вивчення дитини та працюю у тісному контакті з практичним психологом школи Губою Н.В. Вона проводить консультаційну, корекційно-розвивальну та просвітницьку роботу з учнями.

Під час своєї роботи акцентую увагу на усвідомленні кінцевого результату виховного процесу – виховання гуманіста, патріота, гармонійно розвиненої особистості. Вважаю, що класний керівник повинен досліджувати, впроваджувати передовий досвід у практику роботи, знаходитись у активному педагогічному пошуку, сприяти розвитку висококультурного, духовного оточення, прищеплювати повагу до людини нести дітям знання, любов, радість, бути справжнім прикладом та учителем життя для своїх вихованців.

Результатом багаторічної роботи з дітьми стали наведені нижче спостереження, які можуть бути корисними, як колегам-педагогам, школярам, так і батькам:

1. Якщо дитину постійно критикувати, вона навчається ненавидіти.
2. Якщо дитину висміювати, вона стане відлюдькуватою та замкненою.
3. Якщо дитина живе в атмосфері ворожнечі, вона вчиться агресивності.
4. Якщо дитині постійно дорікати, вона живе з почуттям провини.
5. Якщо дитина росте в атмосфері толерантності, вона вчиться розуміти інших.
6. Якщо дитина росте в безпеці, вона вчиться довіряти людям.
7. Якщо дитину постійно підбадьорювати, вона вчиться вірити в себе.
8. Якщо дитина росте в атмосфері чесності, вона вчиться бути справедливою.
9. Якщо дитину постійно підтримувати, вона вчиться цінувати себе.

10. Якщо дитина росте в атмосфері любові та тепла, вона вчиться любити та поважати інших.

Завжди велику увагу приділяю національно-патріотичному вихованню, а тому залучаю учнів до вивчення національної культури й духовності, формую в них національні світоглядні позиції, погляди і переконання на сонові цінностей вітчизняної та світової культури. На мій погляд, найважливішою громадянською рисою особистості є сформованість національної свідомості, патріотичних почуттів до рідної землі, свого народу, готовності до праці в ім'я України, виховую у дітей почуття гідності, гордості за свою Батьківщину.

Діти доглядають і впорядковують пам'ятники загиблим воїнам-визволителям, що знаходяться на території сіл Миколаївка, Абазівка, Забарино. Традиційними є акції «Допоможи ветерану», зустрічі з учасниками та дітьми війни, різноманітні виховні заходи. Зараз, коли йдуть військові дії на Донбасі, збираємо матеріал про наших земляків – учасників АТО, беремо участь в акціях «Напиши листа захиснику Вітчизни», «Допоможемо дітям-переселенцям», надаємо продовольчу допомогу бійцям.

Але я вважаю, що не можна виховати справжнього патріота своєї країни, якщо у людини не сформовані високі моральні якості. Адже ще В.Сухомлинський писав: «Приймати близько до серця радості і жаль до Батьківщини здатний лише той, хто не може пройти байдуже повз радощі й жалі окремої людини». Тому найбільшу роботу проводжу з морально-етичного виховання, завдання якого – прищеплення й розвиток моральних почуттів, переконань, потреби поводити себе згідно з моральними нормами суспільства, опанування духовною культурою нації; наслідування кращих зразків своєї родини, українського народу, загальнолюдських моральних цінностей.

Протягом багатьох років розробила систему роботи, заходів з морально-етичного виховання, які проводжу з урахуванням вікових і психологічних особливостей класу. Розуміючи, що робота з формування моральної свідомості і поведінки школярів – єдиний нероздільний процес, сполучаю виховання моральності з суспільною колективною діяльністю – навчальною, трудовою, естетичною, спортивно-оздоровчою, в процесі якої учні опановують досвід моральної поведінки.

Вся виховна робота в класі здійснюється відповідно до концептуальних засад Програми **«Основні орієнтири виховання учнів...»** за напрямками: 1) формування ціннісного ставлення до суспільства і держави; 2) формування ціннісного ставлення до культури і мистецтва; 3) формування ціннісного ставлення до праці; 4) формування ціннісного ставлення до природи; 5) формування ціннісного ставлення до себе, а також в рамках руху учнівської молоді **«Моя земля – земля моїх батьків»** і спрямована була на виконання загальношкільної проблеми **«Виховання моральної і фізично здорової особистості в умовах гуманізації та соціалізації»** та класної проблеми **«Формування в учнів ціннісних навичок міжособистісних відносин в колективі»**. У своїй роботі я спиралася на основні положення нормативно-правових документів, що допомагають здійснювати виконання різноманітних

програм і сприяють творчому розвитку особистості, формуванню здорового способу життя.

Проблеми виховного характеру розв'язувалися під час різноманітних виховних заходів як загальношкільних, так і класних: годин спілкування, бесід, інформаційних п'ятихвилин, вікторин, свят, що мали на меті виховання поваги до символів України, утвердження високих моральних принципів, активної громадянської позиції. Найбільш вдалим стосовно досягнення виховної мети були виховні заходи за напрямками:

1. формування ціннісного ставлення до суспільства і держави – години спілкування «Любов к Отчизні де героїть, там сила вража не устоїть», «Козацькі голови завжди в ціні, та ми не даємося даром», реквієм «Пам'ять, якій не буде кінця», «Чорнобиля гіркий полин на серце ліг незримо й тяжко, усний журнал «Ти будеш жити, Україно, країно щастя і добра!», поетична вітальня «Ти знаєш, що ти людина», художня галерея «Видатні люди нашого краю», правовий всеобуч «Ми – громадяни правової держави»

2. формування ціннісного ставлення до культури й мистецтва – екскурсії до бібліотеки, презентація «Наш край у творах мистецтва», вікторина «Люблю я пісню українську», просвітницький тренінг «Культура нашого мовлення»; художня галерея «І на тім рушникові», літературна читальня і вікторина, Шевченківське свято, музичний вернісаж «Пісня на фронтах Другої світової».

3. формування ціннісного ставлення до праці – трудові десанти, рейди бережливих, ГС «Бабусин рушник у сучасній оселі», акція «Продовжимо життя книги», презентація «Всі професії важливі – обирай свою»; всеобуч «Економіка домашнього господарства», презентація «Я це можу», творча майстерня «Іграшка своїми руками», година спілкування «Освіта – шлях до майбутньої професії».

4. формування ціннісного ставлення до природи – усний журнал «Здорова природа – здорова людина», ярмарка «Щедрі дари осені», мандрівка «Мій рідний край», акція «За життя без сміття», ГС «Природні чудеса України», відкрита кафедра «Вітамінна скарбниця України», диспут «На цій землі ми спадкоємці чи вандали?», проект «Дім, в якому ти живеш»

5. формування ціннісного ставлення до сім'ї, родини, людей – театр-експромт «Правила поведінки в громадських місцях», ГС «Напитись з отчої криниці»; рольові ігри «Етикет у давнину й тепер», диспут «Культурна людина: яка вона», ГС «Шкідливі звички заважають всім», кіно тренінг «З любов'ю до батьків», година психолога «Уроки толерантності», сократівська бесіда «Не говори, що знаєш, а знай, що говориш».

б. формування ціннісного ставлення до себе - філософський стіл «Пізнай самого себе», диспути «В чому переваги здорового способу життя», «Яка людина заслуговує на повагу», тренінг «Кроки до успіху», відверті розмови «Культура нашого мовлення», «Якщо я для себе, то навіщо я».

Намагаюся зробити традиційними інформаційні п'ятихвилинки, рейди бережливих, анкетування. У своїй роботі намагаюся використовувати й інтерактивні методи та форми роботи (театр-експромт , «Мікрофон», рольові ігри , робота в групах, просвітницький тренінг, правовий ринг, презентація, акція).

.... Завтра, як і вчора, і 5 , 15, 25 років тому, я зайду до класу. І якщо впродовж уроку чи години спілкування бачитиму небайдужі, схвильовані очі, якщо проблемний підліток заступиться за слабшого чи допоможе старенькій сусідці, а в діалозі на мою думку учні спиратимуться яку на авторитет – значить, я живу не даремно, значить, моя праця дає свої плоди. І хоч за плечима великий досвід, так хочеться ще зробити щось краще, змістовніше, не зупинятись на досягнутому. Бо я – вчитель, вихователь!

Учитись важко, а учити – ще важче,
Але не мусиш зупинятись ти:
Як учням віддаси усе найкраще,
То й сам сягнеш нової висоти!

ЛЮДИНА ПОЧИНАЄТЬСЯ З ДОБРА

Мета: розкрити значення слів доброта, милосердя, формувати особистість, високоморальну вихованість, вчити боротися з проявами зла в житті; виховувати в учнів доброзичливе ставлення до інших людей, почуття чуйності, гуманності, прагнення робити добрі справи.

Обладнання: стікери, «Дерево мудрості» з крилатими висловами, епіграф заходу, презентація «Вода і слово», записи пісень, кадри з фільму «Тіні забутих предків», вислови Л.Толстого, О.Гончара.

Форма проведення: урок милосердя.

Форми і методи: «Мікрофон», словникова робота, створення асоціативного куша, робота в групах, читання в ролях, «Дерево мудрості», вправа «Коло ідей», використання ІКТ.

Епіграф: *«Поспішайте творити добро.*

Життя таке коротке»

О.Довженко

Хід заходу

Вступне слово вчителя.

Ведуча 1. Людина народжується не для того, щоб безслідно зникнути нікому не відомою пилінкою. Вона народжується для того, щоб залишити слід на землі. А залишає вона його у добрих справах.

Ведуча 2. Доброта, милосердя, людяність... Ще з давньоруських часів благодійність була у традиціях нашого народу. Цілком природним і закономірним вважалося допомогти знедоленому, нещасному, поділитися шматком хліба, дати притулок бездомному, захистити старість і немічність, врятувати хворого чи каліку, заступитися за беззахисного чи скривдженого.

Ведуча 1. Доброта і чуйність, співпереживання і немічність, уміння розділити чужий біль, вчасно підтримати у важку хвилину, розрадити у горі і біді – це в характері нашого народу.

Ведуча 2. Що ж таке доброта і милосердя? Звернемось до тлумачного словника.

Доброта – доброзичливість, здатність прихильно, чуйно ставитись до людей, прагнення творити добро.

Милосердя – чутливість до людської біди, готовність допомогти комусь, хто цього потребує.

Ведуча 1. Потреба в доброті і милосерді існує завжди, навіть тоді, коли немає біди і війни, навіть там, де гори спокійні і твердь земна не хитається під ногами. Кожне покоління вносить посильний внесок у моральну скарбницю суспільства, розширюючи поняття обов'язку, честі, добра і зла, людяності, гуманізму.

Ведуча 2.

Сказав мудрець: живи, добро звершай!

Та нагород за це не вимагай.

Лише в добро і вищу правду віра

Людину відрізня від мавпи й звіра.

Хай оживає істина стара:

людина починається з добра!

Вчитель: Отже, як ви вже зрозуміли, наша розмова сьогодні – про доброту.

З чим же асоціюється у вас це слово? Підберіть синоніми до нього(учні утворюють асоціативний куш, записуючи на стікерах слова допомога, ввічливість, щира розмова, співчуття і т. д.)

Бесіда «Мікрофон»

Кому б хотілося подарувати такий букет?

Хто для вас є втіленням доброти?

То що ж таке доброта? Що означає бути добрим?

Аналіз схеми

Висновок: Якщо ми хочемо, щоб нас любили і поважали, робили нам добро, будьмо ж і самі такими. Наше добро повернеться нам сторицею, наше добре слово наповнює чийсь душі теплом.

Перегляд презентації «Вода і слово».

Вчитель: Як бачите, навіть молекула води відгукується на наші слова, спотворюється від злих і недобрих, розквітає від лагідних. То що вже говорити про людську душу!

Літературний монтаж.

Люди добрі? А що ж таке доброта?
Щирість це? Співчуття?
Уміння душу за когось віддати?
Чи останнім шматком поділитись з людьми?
Запросити бездомних до хати?
Може, уміння прощати образи гіркі,
Зла у серці ніяк не тримати?
Як нікому не робиш ти зла у житті,
Тебе теж можна добрим назвати.

Не скупись ніколи людям на добро,
Бо і так доволі хтось посіяв зла,
І холонуть душі наші без тепла.

Як би тобі очі не манили зваби,
Не чини ніколи своїм друзям зради.

Робить добро мене навчає мати
І чисту совість не віддать за шати.
Благословенний мамин заповіт
Ніхто в мені не зможе поламати.

Лікуймо наші зболені серця,
Лікуймо наші душі зачерствілі,
Добра несімо непогасний стяг,
І кривда в нашу долю не поцілить.

Вчитель: Діти, гарні слова і гарні в них поради. Тому в своєму житті керуйтеся ними, і тоді про вас скажуть, що ви людина добра. Адже саме в людяності, доброті, милосерді, щирості і полягають цінності нашої духовності. Бути мудрим, стриманим, милосердним учить нас і християнська мораль, тож у своєму житті дотримуйтеся 7 дій милосердя. Яких?

Аналіз схеми «Милосердя».

Не говори про доброту,
Коли ти нею сам не сяєш,
Коли у радощах витаєш,
Забувши про чужу біду.

Бо доброта не тільки те,
Що обіймає тепле слово:
В цім почутті така основа,
Яка з глибин душі росте.

Коли її не маєш ти,
То раниш людяне в людині.

Немає вищої святині,
Ніж чисте саяво доброти!

Не забудь ні старця, ні дитину,
Поділись останнім сухарем.
Тільки раз ми на землі живем, -
У могилу не бери провину
Зло нічого не дає, крім зла.
Вмій прощати, як прощає мати.
За добро добром спіши віддати,
Мудрість завжди доброю була.

Витри піт солоний із чола
І трудись, забувши про утому,
Бо людина ціниться по тому,
Що вона зробила, що змогла.

Перегляд фрагментів фільму С.Параджанова «Тіні забутих предків», коментар учителя.

Ведуча 1. Шукаючи відповіді на питання «Як нам жити?», ми часто звертаємося до відомих людей: письменників, філософів, митців, учених. У працях видатного педагога В.О.Сухомлинського знаходимо *«Азбуку моральної культури»*, а в ній такі вимоги:

1. Кожен твій вчинок відбивається на людях, які тебе оточують. Є чітка межа між тим, що хочеться і тим, що можна. Роби все так, щоб хорошим людям було добре, а злим нестерпно.
2. Ти користуєшся благами, створеними іншими людьми. Плати їм за це добро.
3. Без праці немислиме чесне життя. Умій бути гнівним, нетерпимим до неробства, лінощів, недбайливості, пустого базікання.
4. Працьовитість – твоя честь і доблесть.

5. Будь добрим і чуйним до людей, допомагай їм, поважай і шануй матір і батька. Твоя любов до них – це твоя праця в ім'я того, щоб вони були раді за тебе. Пам'ятай: доброта і великодушність – прояв сили, а не слабкості. Себелюбство – джерело жорстокості.
6. Борись зі злом, обманом, несправедливістю. Будь непримиренним до того, хто прагне жити за рахунок інших, обкрадає суспільство. Найбільше зло – зрада високих ідеалів.

Ведуча 2. А ще вдумайтесь у такі факти: в Україні проживає більше 3 млн. самотніх людей. Близько 300 тисяч з них цілком або частково нездатні обслуговувати себе. 15 тисяч з них проживають у будинках-інтернатах, їх об'єднує самотність, самотність. За останні 5 років на 45 % зросли злочинність та правопорушення серед неповнолітніх, 40% підлітків в Україні вживають алкогольні напої, тисячі наших земляків живуть у злиднях.

Ведуча 1. Сумна статистика, чи не так? А це значить, що нам з вами слід уважно придивлятися навколо, бо поруч – безліч тих, хто потребує допомоги, підтримки чи просто доброго слова.

Вчитель: (розповідає історію із твору В.Сухомлинського «Катруся і Костя»)

У Катрусі сьогодні велика радість: її тато, який кілька місяців пролежав у лікарні, вихворівся і навіть став до роботи. Дівчинці хочеться поділитися своєю радістю з друзями. Підходить до дівчаток, які грають в класики:

- А мій тато вихворівся!
- Ну й добре, - байдуже сказала Оля і продовжила гру.

Посмішка почала гаснути на обличчі Катрусі. Підійшла до хлопців, що грали в м'яча.

- А мій тато вихворівся!
- То й що? Дивна! – і гра продовжилася. Усмішка зникла з обличчя дівчинки. Вона відійшла в куток і засумувала. І раптом з-за спини почулося:

- Катрусю, що трапилося, чому ти сумуєш?

Біля неї стояв однокласник Костя і стурбовано дивився на дівчинку. Несміливо, тихо та сказала:

- А мій тато вихворівся і навіть сьогодні пішов на роботу...
- Так це ж чудово! Я дуже радий за вас! А знаєш, недалеко від нашого будинку є галявина з чудовими підсніжниками. Давай сьогодні після уроків підемо, нарвемо їх і подаруємо твоєму татові. Згода?

У Катрусі знову почала розцвітати усмішка на обличчі.

Коментувати цей уривок ми не будемо. Лише хочеться, щоб ви замислились, заглянули собі в душу, самі себе запитали: чи приносить мені радість чиєсь щастя? Чи засмучує чуже горе? Чи виникає бажання якщо не допомогти, то бодай добрим словом полегшити чужий біль? Чи не проходимо ми повз чиїсь сльози, навіть не поцікавившись, що трапилось і чи зможу я чимось допомогти? Чи не плачемо від злої заздрості, дізнавшись про чужі успіхи?

Робота в групах(під супровід пісні «Дай нам, Бог» на сл..Є.Євтушенка у виконанні О.Малініна):

I група – у класі сьогодні свято з піснями, танцями – і раптом в одного з однокласників трапилося горе. Ваші дії?

II група – у однієї з дівчаток, яка живе в складних матеріальних умовах, День народження. Ідучи до неї, ви хочете одягтися в дорогий модний, яскравий одяг, який недавно вам купили. Чи доречно це?

III група – ваш товариш, ідучи до дошки, спіткнувшись, падає. Ваша реакція.

Виступи спікерів груп.

Вчитель: Поряд з нами також є ваші ровесники з малозабезпечених, неповних сімей, діти-інваліди, сироти, діти, родини яких опинилися в складних життєвих обставинах і просто діти, у яких сталася якась біда. Я говорю це не для того, щоб ви до них відносилися насторожено чи задля їх виділення, а для того, щоб ви знали, що є люди, які потребують моральної

підтримки ось тут, поруч з нами, у нашому повсякденному шкільному житті. Пам'ятайте, що найстрашніший на світі злочин – байдужість. Не будьте байдужими!

Читання в ролях:

- Мамо люба, глянь, як сяють
Ясно зорі золоті!

- Кажуть люди: то не зорі,
Душі сяють то святі.

Кажуть: хто у нас на світі
Вік свій праведно прожив,
Хто умів людей любити,
Зла ніколи не робив –
Того Бог послав на небо
Ясно зіркою сіять...

- Правда, мамо, то все душі,
А не зорі там горять?
Так навчи ж мене, голубко,
Щоб і я так прожила,
Щоб добро робити вміла,
А робить не вміла зла.

Учениця:

Людині необхідна доброта,
Як птаху небо, колоску – вода,
Як зір очам, як цвіт рясним садам,
Як серцю неостудна теплота
Потрібні їй і щедрість, і любов
Завжди, як чистий кисень для грудей,
Як тихий вітер, що здіймає день
На ніжних крилах зелені дібров.
В душі потрібно ніжність берегти

І прагнути польоту, наче птах.
Життя тоді в щасливих берегах,
Коли несе нас хвиля доброти.

Вчитель: Недарма в народі кажуть: «Добро віддається сторицею». О.Гончар у щоденнику в 1985 році описав один випадок. «Лилася людська кров на землі Афганістану. Багато юнаків українців було заслано туди, на цю непопулярну в народі війну. Чимало повернулись звідти у цинкових трунах, багато покалічених фізично і морально. А один ... вернувся у Карпати – молодий, а білий, як сніг. Такої був удачі, що любив захищати всяких звірят і , стоячи на посту серед дикого чужого каміння, навіть кобру підгодовував молоком, і вона звикла до нього. Поп’є – і в нору. А то раптом кинулась на нього, обвила кругом, руки йому притисла до тіла і дивиться в очі... і так довго тримала, завмерлого від жаху, а тоді відпустила й шурхнула в нору. Тут він помітив, що нема йому давно очікуваної зміни. Спустився до табору: лежать його товариші, вирізані поголовно. З усіх він лишився один. І коли це збагнув, на місці посивів. І ще зрозумів, що кобра життя йому врятувала: то

вона, обплутавши його, навмисно затримала, не пустила вниз, де саме чинили розправу бандити...»

Пісня Т.Кукурудзи «Світ не без добрих людей»

Ведуча 2. Життя переконує, що людське милосердя і добродійність не принижують людську гідність. Вони допомагають людям достойно жити, долати страхи та хвороби, самотність і старість. Нині в Україні відроджується християнське милосердя, благодійна діяльність багатьох громадських організацій «Діти Чорнобиля», «Фонд культури», «Просвіта», «Дитячий фонд», а як багато роблять волонтери! Не можна і нам стояти осторонь добрих справ. Що ж корисного і доброго можемо зробити ми?

Вправа « Коло ідей» (взявшись за руки, учні називають справи, які можуть здійснити сьогодні, завтра, найближчим часом)

Вчитель: Навіть народна мудрість, відображена в прислів'ях, славить добро і добре ставлення до людини. Звернемося до «Дерева мудрості». Нехай вона стане девізом у нашому житті, і тоді воно стане цікавим, наповненим любов'ю і добром.

Вправа « Дерево мудрості» (учні знімають з дерева аркуші і читають крилаті вислови)

1. На банкет до своїх друзів іди повільно, а на їх горе – швидко (Хілоп)
2. Говори тільки про те, що для тебе ясно (Л.Толстой)
3. Якщо ти сам, думай про свої помилки, якщо ти в товаристві, не говори про помилки інших (чеське прислів'я)
4. Хто людям добра бажає, той і собі має (українське прислів'я)
5. Поведінка – це дзеркало, в якому кожен показує своє обличчя(Й.В.Гете)
6. Злі язика страшніші пістолетів. (О.Грибоедов)
7. Робиш добро – не кайся, робиш зло – зла і сподівайся (українське прислів'я)
8. Поки маємо час, усім робімо добро (Святий апостол Павло)
9. Гроші втратити – мало втратити, здоров'я втратити – багато втратити, честь втратити – втратити все.
- 10.Щоб досягти великого, треба розпочати з малого (українське прислів'я)
- 11.Хто чисте сумління має, спокійно спати лягає (українське прислів'я)
- 12.Зароблена копійка краща краденого карбованця. (українське прислів'я)
- 13.Хто не чинить лихого, тому не страшно нічого(українське прислів'я)
- 14.Учися доброму, то й погане на ум не прийде. (українське прислів'я)

Кажімо більше ніжних слів
Знайомим, друзям і коханим –
Нехай комусь тепліше стане
Від зливи наших почуттів.
Нехай тих слів солодкий мед
Чиюсь загоїть рану,
Чи перший біль, чи то останній,
Коли б то знати наперед!
Кажімо більше ніжних слів,
Комусь всміхаймось ненароком.

То не життя людське коротке,
Короткі в нас слова черстві.
Кажімо більше ніжних слів!

Ведуча 1.

Життя – це скарб, дарований нам Богом,
Це радість, віра й доброта.
Живи з собою в злагоді і в мирі,
Не заздри людям і не проклинай.

Ведуча 2.

Люби батьків своїх, не ображай.
Не зневажай, зла не бажай нікому,
Ділись останнім і добро твори!

Вчитель: З нашої сьогоднішньої відвертої розмови можна сформулювати поради, що допоможуть стати вам добрими людьми. Отже:

- Поводьтесь з іншими так, як хочете, щоб з вами поводитись;
- Навчіться слухати інших;
- Будьте щирі і товариські;
- Виявляйте інтерес до інших;
- Не будьте запальні і злі;
- Навчіться не лише брати, а й давати;
- Говоріть добре, підтримуйте розмову.

Притча про паркан.

Жив собі хлопчик зі складним характером. Якось дав йому батько мішок цвяхів і звелів по одному забивати у паркан щоразу, коли він втрачає терпіння, лається, ображає когось. У перший день він забив 37 цвяхів. У другий – 35. Згодом він вчився себе контролювати і кількість цвяхів зменшувалася. Нарешті настав день, коли він не забив жодного .

Хлопець підійшов до батька і запитав, що йому тепер робити. Тоді батько звелів йому витягати по одному в дні, коли ні з ким не посвариться і не втратить самоконтролю.

Минав час, і скоро син зміг похвалитися перед батьком, що в паркані не залишилося жодного цвяха. А батько підвів його до паркану і сказав: «Ти добре поводишся, ти себе контролюєш. Але поглянь на паркан – він уже ніколи не буде таким, як раніше».

Якщо ви з кимось сваритеся, когось ображаєте, лихословите, то залишаєте в їхніх душах такі ж рани, як після цвяхів. І навіть якщо ви вибачитесь, рани залишаться. Словесні рани часом заподіюють ще більший біль, ніж фізичні.

Нехай ваші слова не ранять, а зцілюють інших, а наші сьогоднішні слова залишаться в вашій пам'яті і серці назавжди, як отвори на паркані в притчі.

Пісня «Я бажаю вам добра»

Вчитель: Мені хочеться, щоб після сьогоднішнього уроку милосердя ви збагатили свої серця любов'ю до людей, своїх рідних, сусідів і однолітків, щоб назавжди викоренили зі своїх душ зло, жорстокість, ненависть. Не бійтесь бути добрими, віддавати іншим тепло своєї душі, бо коли вчишся доброму, коли робиш добро, погане на ум ніколи не прийде.

Літературно-музичне свято

„Народна пісня – злет душі людської”

Мета: розповісти учням про духовний скарб народу-українську народну пісню, її значення в житті людини ,розвивати бажання зберегти народну культуру ,традиції ,передати їх нащадкам ,виховувати любов до України, народу, української пісні.

Обладнання: зал прикрашений вишитими рушниками, стрічками, плакатами. Учасники свята – в національних костюмах.

Хід заходу:

1. Вступне слово вчителя. Добрий вечір, дорогі друзі !Сьогодні ми з вами зібрались на літературно-музичне свято „Народна пісня – злет душі

людської”. Ми з вами живемо в час, коли відроджуються національні традиції, а побудова суверенної України неможлива без виховання національної гідності, любові до народних святинь.

Україна! Країна краси і смутку, радості і печалі, розкішний вінок з рути і барвінку, над якими світять яскраві зорі. Це історія мужнього народу, що віками боровся за волю, за щастя, свідками чого є високі в степу могили, обеліски і прекрасна на весь світ пісня ... «Українська пісня! Хто не був зачарований нею, хто не згадує її, як своє чисте, прозоре дитинство, свою горду юність, своє бажання бути красивими і ніжними, сильними і хоробрими? Який митець не був натхненний її багатючими мелодіями, безмежною широтою і красою її образів, чарівною силою, що викликає в душі людській найскладніші, найтонші, найглибші асоціації, почуття, що підносить її до вершин людської гідності, до людяності, до творчості», - так чудово писав про це невмируще українське багатство Олександр Довженко.

Пісне !Велична, рідна пісне!

В тобі є все: і древня наша слава,

Хист Володимира, і мудрість Ярослава,

І наших прабатьків ворогування злісне,

І Богуна відвага,

І Дорошенка розум, й хитрощі Мазепи,

І гомін гір, і блискіт зір,

І шум лісів, розмова степу,

І материна любов, і жар палкий кохання,

За свободою жаль, і мрії про свободу,

І весь наш біль, всі наші сподівання,

Ти-дзеркало душі, країни та народу!

(Р.Купчинський)

Отже, мова наша сьогодні – про українську народну пісню.

(Звучить музика)

Учні :1. Народна пісня зоряно, незгасно

Горить в моєму серці повсякчас,
Не племенистим закликком, не гаслом,
А променем, що будить сіяча.
Вона мене виводить на дорогу.
Вона мені просвітлює віки,
Де радість і печаль мого народу
Врослися в древа вічного гілки.

2. Вона – любов . Вона – печаль і втіха,
Жива вода на виразки душі.
Поки живе – береже від лиха
Понад стежками тихі спориші
Але боюсь, боюсь, щоб не збороли,
В модерну щоб не втиснули труну
Мого народу пісню чарівну
З чужих країв залізні рок-н-роли.
І я готова крізь огнисті брами
Пройти і душу випалить дотла,
Лише б народна пісня не вмирала,
Щоб в молодих серцях вона жила!

3. Такої сили в музиці і слові,
Вогню такого не передаси
Нічим, крім пісні, посестри любові,
Криниці невичерпної краси.
Не раз плювали нелюди в криницю,
Цілюще забивали джерело,
Але жива вода ламала криницю –
І знову диво дивнеє цвіло !

(М.Адаменко)

Гра на акордеоні мелодії народної пісні „Сусідка”

Вчитель: Так, українська пісня живе з давніх часів, живе, переживаючи цілі покоління. Існує навіть легенда про те, як до людей прийшла пісня ... Якось Господь Бог вирішив наділити дітей світу талантами. Обдарувавши всіх, піднявся Господь Бог зі святого трону і раптом побачив у куточку дівчину, одягнену у вишиту сорочку, руса коса переплетена синьою стрічкою, а на голові багрянів вінок з червоної калини – Хто ти? Чого плачеш? – запитав Господь.

– Я – Україна, а плачу, бо стогне моя земля від пролитої крові, від пожеж; сини мої на чужині, вороги знущаються з удів та сиріт. У своїй хаті немає правди й волі.

– Чого ж ти не підійшла до мене? Я всі таланти роздав. Як же зарадити твоєму горю?

Дівчина хотіла вже йти, та Бог, піднявши правицю, зупинив її: „Є у мене неоцінений дар, який прославить тебе на цілий світ. Це – пісня”. Узяла дівчина – Україна дарунок і міцно притиснула його до серця. Поклонилася низенько Всевишньому і з ясним обличчям і вірою понесла пісню в народ. З того часу наш народ знаходить собі втіху і в горі, і в radoщах – у пісні.

„Пісня про матір”, „Чом ти не прийшов” - у виконанні учнів.

Учень: Народна пісня – це скарбниця людської культури, дорогоцінне надбання поетичної творчості народу. Щедрість обдарування, красу і натхнення вкладали протягом століть у свої пісні тисячі безіменних співаків і поетів. Сповнені вічно юної привабливості, безсмертно звучать народні пісні над просторами рідного краю, легко злітаючи на крилах мелодій і линучи далеко за його межі.

Люблю пісні мого краю,
Та не спинюсь на тім лишень.
З любов'ю вухо привертаю
До братніх на землі пісень.
В піснях і труд, і даль походу,
І жаль, і усміх, і любов,
І гнів великого народу,
І за народ пролита кров!
В піснях дівоча світла туга
І вільний помах косаря,
В них юність виникає друга,
Висока світиться зоря!

М.Рильський

Учениця: Українські пісні володіють чудовою здатністю надихати у праці, овівати радістю відпочинок, розраджувати в горі, тамувати душевний біль, множити силу в боротьбі. Без них немислиме повнокровне життя людини. До неї, до пісні, колективно і поодиноці, в будень і свято, старі й молоді звертаються при найрізноманітніших життєвих нагодах, душевних зворушеннях, в них знайшли відображення всі історичні події, які довелося пережити українському народові. Українська пісня – це бездонна душа народу, це його слава. Максим Горький писав: „Народна поезія України - це апофеоз краси. Народ через століття рабства і неволі по шляху до щастя проніс дорогоцінне багатство свого генія. Який ласкавий і співучий світ розкривається в його безсмертних піснях !”

Учень: А народне пісенне диво України, Ніна Матвієнко, так висловила своє ставлення до народної пісні : „Я засохла б, зів’яла б, як билинонька в полі, аби не жила в мені, не буйнувала пісня! Я пропала б, навіки пропала, аби не було для кого її співати! Важко їй сьогодні, рідній народній пісні, пробитися на естраду крізь різке завивання безголосих голосів і надривні удари бездушних механічних інструментів. І все ж вона жива, і я з нею живу”.

Ми без пісень безкрилими були б,
Нас би вогонь пожадливо палив
І пилюгою б засипав нас вітер.
А так: коли на сонце ляже тінь,
Коли колочий шлях ляга під ноги,
Ми піснею освітимо далечінь
І піснею відгонимо тривоги.

„Повела розмову мати” - співає учениця.

Учень: За тематикою українські пісні можна умовно поділити на такі жанри: родинно-побутові, соціально-побутові, обрядові, дитячі, сучасні. А серед них і ті, що до цього часу виконуються: родинні, обрядові, ліричні, колискові, жартівливі. Саме в ній, у жартівливій пісні, переливаються всі

барви й відтінки народного гумору. Найдавніші записи українських народних жартівливих пісень відносяться до XVI ст. Тематика їх різноманітна і колоритна. Спостережливі й дотепні співці народного життя освітили їх сміхом, що розливається в піснях то легким жартом, то глузуванням, то злою іронією. Але завжди в народних піснях відчувається кодекс доброзичливості, здорової моральності. Висміюючи негативні риси наших людей, народний гумор відіграє роль вихователя. Хто тільки не потрапляв під гостре слівце наших жартунів: ледарі й невмійки, брехуни й пустодзвони, скупердяї й п'яниці. Ось тільки послухайте:

Оженився я раненько та взяв жінку молоденьку,
Ні зварити, ні спекти, ні з ким село перейти,
Спече хліб, а він глевкий, зварить борщ, а він рідкий,
Може хата щітки знати, бо не вчила її мати.

Або:

На городі бузина, а в Києві дядько
Не піду за тебе, не пускає мене батько,
На городі бузина ще й суха гілляка,
Нащо ж ти мені такий роззявляка?

Або:

Чи ж я в мужа не жона, чи не господиня?
Три дні хати не мела, смігтя по коліна.
Чи ж я в мужа не жона, чи не мастериця?
Покроїла я штани, вийшла рукавиця.

„Ой під вишнею” - інсценізація пісні.

Учениця: Пісенну традицію з успіхом опанували й розвинули поети XIX ст. Т.Шевченко, І.Франко, Л.Українка та інші. Саме з піснею пов'язував великий Кобзар безсмертя народного генія і славу рідної землі:

Наша душа, наша пісня
Не вмере, не загине ...
От де, люди, наша слава,

Слава Україні!

„Пісня про Явтуха” - інсценізація пісні

Учень: Мотивами українських народних пісень користуються і сучасні письменники, драматурги, композитори. А відомий російський композитор П.І.Чайковський, побувавши на нашій благословенній Зачепилівщині, написав: „Є щасливо обдаровані натуриі щасливо обдаровані народи. Я бачив такий народ, народ-музикант - це українці”, а Л.Толстой зізнався: „Повірите чи ні, а українську пісню я люблю понад усе». Відомий дагестанський поет Расул Гамзатов був ще відвертішим:

Я постою у краю бездны
И вдруг пойму , склонясь в тоске,
Что все на свете – только песни
На украинском языке!

Вчитель: Добрі люди кажуть,що українець співає цілий рік і цілий вік. Так нам від Бога дано, і в тому сила ментальності українського народу. Було заборонено мову, щепили до нашої культури те, що їй зроду – віку

невластиве. Але нація збереглась. І чи не завдяки тому півмільйонному пісенному вінку, котрим завітчана Україна, єдина держава в світі, яка має таку багату пісенну спадщину. Тож наш з вами обов'язок - берегти і примножувати наші народні пісенні традиції, народні звичаї, рідну мову. Бо українська пісенність – дорогоцінне надбання поетичного генія народу, нев'януча окраса духовної культури.

Учні: 1. Не цурайся пісні, яку чув від мами,
Не згуби- то мова прадідів твоїх,
Бо зречтисся пісні, що цвіла віками, -
Мов забудь народ свій, даль його доріг.
У яких би барвах небо не світилось,
Збережи кровинку рідного тепла,
Тільки б вічні зорі в криниці дивились,
Тільки б наша пісня нас пережила.

(М.Федунець)

2. Українська пісне, вимита сльозами,
Висушена вітром у краю чужім,
Українська пісне, ти прийшла шляхами
До мого серця і живеш у нім.
Українська пісне, чарівна, всесильна -
Ти такою будеш через сотні літ.
Українська пісне, вчить тебе дитина,
Щоби пам'ятати свій прадавній рід.

(В.Гей)

3. Пісня-наш паспорт вічний,
Пропуск у білий світ...
Ми не ховали обличчя,
Гордо йшли сотні літ.

Завжди ми накривали
Дружби ясні столи.
Нас по піснях пізнавали,
Де б ми таки не були.
Райдуга в небі висне,
Граючи в плесках вод,
Доки живе наша пісня,
Доти живе й народ!

Вчитель: Юні друзі! Ви – майбутнє України, тож своїми знаннями, працею, здобутком підносьте її культуру, своїми досягненнями славете її. Будьте гідними своїх предків, любіть рідну землю так, як заповів великий Тарас, бережіть волю і незалежність України, поважайте народ, мову, українську пісню!

Звучить пісня «Це моя земля» у виконанні учасників свята.

Година спілкування «Жнива скорботи»

(До дня пам'яті жертв голодомору 1932-33 років в Україні)

Мета: ознайомити учнів з історією виникнення голоду 32-33 р.р., висвітленням його в нашій літературі, розвивати вміння критичної оцінки подій, явищ; виховувати учнів патріотами, національно свідомими громадянами рідної землі, які не допустять повторення трагедії.

Обладнання: вислови про голодомор, фото, рушник, свічки, хлібина, червона калина, квіти, перев'язані чорною стрічкою, книги про голодомор.

Хід заходу

I. Вступне слово вчителя. Мало знайдеться в історії не тільки України, а й світу таких жахливих трагедій, як голодомор 1932-33 рр. Український голодомор узагалі слід розглядати окремою сторінкою нашої історії – на

своєму шляху український народ зазнав чимало трагічних випробовувань, однак усе, що випало на його долю у той нібито мирний час, затьмарило своїм жахом навіть воєнне лихоліття.

Спланований і реалізований комуністичним режимом голодомор та масові політичні репресії поставили під знак питання саме існування нації. Це - не перебільшення. Голодомор став національною катастрофою. Тільки протягом цього часу в Україні загинула 1/5 сільського населення України. За різними оцінками, штучний голодомор забрав від 7 до 10 млн. жителів. Люди вимирали цілими селами. Демографічні, соціально-економічні, історико-культурні наслідки тодішніх злодіянь Україна відчуває й досі. Жорстока влада не залишила людям вибору.

Багаті? – Старцюватимете!

Співучі? – Заплачете, затужите!

Горді? – впадете на коліна!

Густолюдні? – Прополемо!

В історію оглянетесь? – Очі виколемо!

(книга – меморіал «Голодомор - 33»)

«Маємо визнати, - констатує Президент України у зверненні до українського народу, - це був геноцид, цілеспрямований, ретельно спланований геноцид проти українського народу»

Ми повинні пам'ятати, яку ціну – жахливу ціну – заплатив український народ за право жити. І прийшли ми на годину спілкування зі свічками, як до храму. Хай же клас сьогодні стане храмом духовності, храмом пам'яті.

(Учні запалюють свічки)

Звучить поезія М. Луківа «Пам'ять про 33-й»

Іще на могилах земля не осіла,

Ще «воронів чорних» батьки пам'ятають.

Ще мати жива, посивіла, аж біла,

Ще душі полеглих відплати жадають,

Ще наше минуле нелегко минає,

Ще поіменно не названі вбивці,
Ще Лазар кривавий віка доживає,
Ще пенсію носять йому у столиці.

II. Учень – історик розповідає про злочинні більшовицькі реформи 30-х рр., розвал у сільському господарстві, діяльність продзагонів і жорстоку розправу з народом.

Учень читає поезію М. Будлянського «Весна»

В селі весна повзе на ліктях,
Повзе по мертвих і живих,
В долинах сонце ловлять діти,
Що дзвінко капає із стріх,
І п'ють опухлими вустами
Оту живушу молоду.
Їм жити і жити, та над полями
Знов ворон каркає біду.
Забрали тих, хто з їх комори
Пашню останню вимітав,
Хто ще активним був учора,
Сьогодні ворогом він став!
Голодний рік. Жорстокий світе,
Дай хоч надію для живих!
Весна. І сонце ловлять діти,
Що дзвінко капає зі стріх.

III. Учень – фольклорист: Законом від 7 серпня 1932 року заборонялося збирати колоски на полі навіть перед їх зорюванням. За збирання колосків звинувачений карається 5 роками ув'язнення в далеких таборах з конфіскацією майна обвинуваченого і вище, аж до найвищої міри покарання.

Учениця декламує уривок з вірша І. Проценка «Колоски»

Їдуть в гості до бабусі з Вінниці онуки,
А назустріч – ліс і поле, долини і луки.
Любо глянуть на хліба, сади і лісочки.

- Ой бабуню, - кличе внук, - які колосочки!

Гірко стало на душі у жінки старої,
Бо згадала ті роки неволі важкої.

- Дорогі мої синочки, за ті колосочки
Я одержала тюрми чотири годочки.

Тільки вийшла після жнив колосся збирати,
Щоб голодній дітворі щось приготувати,
Тут комунівські дозорці мене захопили,
За чотири колосочки в тюрму посадили.
Отаке було на світі пекло в нашім краї.
Голодовку і ту весну добре пам'ятаю.

Учениця: «Ой за тії колоски відбула я Соловки» - такою була творчість народна тих страшних літ. Найжахливішим у трагедії голоду було те, що для нього не було об'єктивних причин. Сам Сталін заявив: «Ніхто не може заперечити того, що загальний урожай зерна в 1932 році перевищував урожай 31 року». Його весь забрали, навіть посівний, залишивши селянам голодну смерть. Люди їли мишей, щурів, горобців, хробаків і слимаків, мололи кістки на борошно, варили шкіру із взуття. Уживали кульбабу, липу, акацію, щавель, кропиву. У людей розпухало обличчя, ноги, животи. Померлих, а часто ще й живих, звозили і скидали у ями та закопували. Пухли з голоду, їли один одного і... співали.

Звучать народні частівки про голодомор:

1. Устань, Ленін, подивися, до чого ми дожилися:
Клуня раком, хата боком, і коняка з одним оком,
І корова без хвоста, і комора пуста,
Ні овечки, ні свині – тільки Сталін на стіні.
2. Сидить Ленін на горі, а Сталін в болоті, -
Що зробили куркулеві, те буде й голоті.
Нема хліба, нема моні, а ми плескаєм в долоні,
А на хаті серп і молот, а у хаті смерть і голод.
3. Тато в ТСОЗІ, мама в ТСОЗІ, у нас хата стоїть в лозі,
А на хаті один куль, а всі кричать, що куркуль,
Як наган узяв у руки, тоді він багатий,
Чоловіка оголив, та й пішов проклятий.
4. Комуністи на Україну несуть чорну хмару –
Безневинним хліборобам голод – люту кару.

IV. Учень – історик розповідає про те, як реагували країни Європи на трагедію України, намагання допомогти і замовчування факту голодомору радянським урядом майже до кінця існування СРСР

Учениця читає уривок з вірша М. Василенка

«Наказано: хліба реквізувати...»

Наказано: хліба реквізувати,
До міста скопом вивезти з токів.
Заплакав вітер, де був лан багатий
І срібно лився жайвори ний спів.
Вселився голод до сільської хати –
Домашня живність впала без кормів.
Запрацювали день і ніч пілати,
І день і ніч вівтар журби горів.

V. Учень – літературознавець розповідає про твори українських та зарубіжних письменників, у яких замальовується те страшне лихоліття. Грунтовно розробляли цю тему письменники діаспори: Улас Самчук, Василь Барка. Побічно згадували велику трагедію М. Стельмах, І. Стаднюк, О. Гончар, серйозне художнє осмислення причин цієї трагедії знаходимо в романі В. Гроссмана «Все минає», поемі М. Руденка «Хрест», науково-документальних дослідженнях як за рубежем («Жнива скорботи» Р.Конквеста), так і в Україні («Мор» Б. Хандраоса, «Голод - 33» А. Маняка, Л. Коваленко). А скільки поезій хвилюють наші серця!

Учениця читає вірш «Горошини» В. Козютинського:

Сонце не таке уже й гаряче –
І чоло покрив холодний піт.
Ворон у гаю все кряче й кряче:
«Тридцять третій, тридцять третій чорний рік...»
Наші лиця зморені і кволі,
Втома у ногах. Ми йшли удвох
По стежині крученій у поле,

Де учора сіяли горох.
Знаємо, що його потруїли, -
На ріллі біліло де-не-де.
До нестями їсти ми хотіли.
Підберем, що буде, те й буде...
Як до меду бджоли - до землі припали.
Мабуть, у живих тому й zostалися,
Що вночі пройшов над полем дощ.

Учень читає вірш Б. Олександрів «Українським матерям»:

Скорботна мати ішла поволі
Туди, де зріло колосся в полі,
Несла на грудях дитя, мов птаху,
Не стало сили, лягла край шляху.
Мов стебла, руки син простягає,
І хліба в мамі усе благає.
Але благає свого пташати
Уже не чує стражденна мати –

Загасла тихо біля дитяти...
Проснися, нене, проснися, нене,
Дозріло жито твоє зелене!
Голодомори, голодомори,
Вже до зернини взяли з комори,
Взяли з комори все до зернини,
Все до зернини в неньки і дитини,
В неньки і дитини із України.

Вчитель розповідає про голодомор у Зачепилівському районі, дані про села Миколаївку, Абазівку, зачитує «Молитву за убієнних голодом» **К. Мотрич**.

Прости, народе Божий! Прости цю прокляту землю, цей рай милий, на якому оселився диявол. Усіх нас грішних прости! Що мовчали, за упокій твій молебнів не справляли, поминальних свічок не світили, обідів за тебе не робили. І ми покарані за безпам'ятство. І до нас озвалося лихо. Нагодовано і нас смертоносним плодом, горить і над нами лиховісна смертоносна свіча. Прости ж нас, роде наш замордований, лише сирою землею зігрітий. Царствіє небесне Вам, душі убієнні! Господи! Страждання, муки і горе мого народу до Всевишньої скорботи зарахуй, біди й погибель від землі й народу сущого відведи. Нині, прісно і навіки вічні відведи. Амінь

Вшанування пам'яті померлих від голоду.

(Хвилина мовчання)

Поезія І. Проценка «Голодомор»:

Що сталося з тобою, подільське село?
Здається, тут горе давно залягло;
І дзвін поминальний не чути ніде,
Зате по могилах лише вітер гуде.
То голод і лихо заповнили вщерть,
Складала в покоси невільників смерть –
То був тридцять третій. Замучений край
Чекав переімени – майбутній врожай.

Нарешті, крізь морок проникла блакить,
Весною нам легше вмирати і жити.
А хліб дорогий! Хоч би дощик пройшов,
Як дешево коштує тіло і кров...
Подібного звірства, людської біди
На білому світі, мабуть, не знайти.
Як зірваний колос, полягли вони.
А їм лиш хотілось діждатись весни...
Діждались хліба – щасливу ту мить,
І там, серед поля, навіки спочить.

Поблизу Лубен 12 серпня 1990 р. українці вивершили курган скорботи і освятили це місце вічної пам'яті землякам своїм, які закінчили земне життя в пекельних муках. Стоїть Гора Зажури, а на ній – Хрест, символ розп'яття українського народу. Такі хрести нині є майже в кожному українському селі. Вони ніби промовляють нам:

Будуймо храм – духовний храм,
Щоб жили діти і онуки,
Будуймо храм, щоб разом нам
Дійти до злагоди і злуки,
Будуймо храм – високий храм
Під мирним небом України,
Будуймо храм, щоб жити нам
В одній згуртованій родині.
Зберімося разом, як на свято,
І об'єднаймо почуття,
Бо нас не мало – нас багато –
Тож розпочнімо нове життя!

Вчитель: Сьогодні ми для себе маємо чітко усвідомити: головною, незаперечною, неперехідною цінністю для нас усіх є власна держава. Бо

лише здобуття Україною незалежності та демократичний шлях, який ми обрали, є надійною гарантією того, що це ніколи не повториться.

Додаток

Вислови на дощці і плакатах.

«Нагадайте мені інший народ, щоб він зазнав такої чорної недолі, як народ український?!»

І. Огієнко

«Нема в світі вищих братських могил, ніж ті, що заповнені останками безвинних жертв голодомору в Україні»

М. Семенко

«А над хатою – клекіт орлій,
А на вигоні – трупи чорні»

Б. Олександров

«А голод стогне на селі,
І стогне він, стогне по всій Україні,
Кара Господева. Тисячами гинуть голодні люде»

Т. Шевченко

Загальношкільний захід

«Літературні посиденьки»

Мета: показати красу і милозвучність української мови шляхом знайомства з різними літературними творами;

розвивати артистичні здібності, зв'язне мовлення, навички виразного читання;

виховувати любов до рідної мови, бажання читати книги, більше знати.

Всі учасники в костюмах літературних героїв

По-святковому прибрана українська світлиця.

Входять двоє ведучих - Наталка Полтавка та Іван Свічка.

Наталка Полтавка(*під музику*). Україна...Золота, чарівна сторона. Земля, рясно уквітчана, зеленню закосичена. Скільки ніжних, поетичних слів придумали люди, щоб висловити свою любов до краю, де народились і живуть!

Іван Свічка. У глибину століть сягає наша історія. І чим більше минає часу, тим краще уявляємо її. Пізнати історію рідного краю нам завжди допомагають літературні твори, пісні, думи, барвисті коломийки й ліричні хороводи, чарівний світ казок. Хай же цих кілька годин, проведених з нами разом, відкриють перед вами мудрість, щедрість і гумор нашого талановитого народу.

Разом. Запрошуємо вас на літературні посиденьки!

(Звучить весела українська мелодія).

Входить господиня

Господиня. Господи! Як згадаєш, коли оце ми діували, зачуєш де-небудь вечорниці. Так аж тини тріщать, а тепер...От скоро треті півні заспівають, а вечорниці ще й не починалися.

Нехай воно хоч і свято, звісно, а все-таки час був. Ні, що не кажіть, а світ перемінився. Хоч би взяти запорожців... Які вони, запорожці? Тьху на їхню жисть та й годі! Чи такі були попереду? Налетять, бувало, зі своєї Січі, як орли-соколи. А як схопить тебе котрий, так до землі не допустить, так і носить... Ой-ой.. Куди то все поділося?

(Сумно хитає головою).

(У цей час чути звук у двері, сміх. Заходять дівчата).

Дівчата. Добрий вечір вам!

Господиня. Добрий вечір! Як я вас зачекалася. А які ви всі гарні!

1-а дівчина. Ой вийду я на вулицю –

Гарна я!

Туди, сюди повернуся –

Гарна я!
Кругом себе оглянуса –
Гарна я!
Яка була моя мама,
Така й я!

2-а дівчина. А до мене Яків приходив,
Коробочку раків приносив!
А я тії раки забрала,
А Якова з хати прогнала.

3-я дівчина: Тече вода каламутна,
Чого дівка така смутна?
Я не смутна, лиш сердита,
Бо я з ночі була бита.
Била мене мати з ночі
За Йванкові чорні очі,
Ще й казала, буде бити,
Щоб Івана не любити.

Заходять хлопці. Переспівуються з дівчатами українськими народними піснями, коломийками, танцюють.

З'являються баба Параска й баба Палажка.

Параска. Здрастуйте, люди добрі! Скажіть же ви мені, що на світі божому робити? Не можна, не можна через лихих сусідів на селі вдержатися.

Палажка. Згляньтеся, люди добрі, на мої муки й пожалійте, бо не можна мені не те що на селі вдержатись, а й на світі жити. Благословіть мене передчасно померти.

Параска. Розсудіть нас, шановне товариство, хто з нас баба Параска, а хто баба Палажка!

Палажка. Бач, знайшла складне запитання. А може, добірне товариство скаже, скільки оце років наша сварка триває?(з 1873 року)

Параска. То ж бачите, ми ще не такі старі.

Палажка. Парасочко, а пам'ятаєш, як ото колись, було...

(Співають українську народну пісню «Місяць на небі»). Так...Що то значить справжнє кохання! Хіба ж ця стара відьма знає?

Параска. Овва! Від такої ж чую! Чи не від того великого кохання до свого чоловіка ти розстрошила дякові череп залізного кочергою?

Палажка. А що? І від кохання! Було чоловікові не жартувати з тою дячихою, а дякові не хапати мого Омелька за чуприну. Може, й так, погані жарти з коханням. Правду сказав поет:

Кохайтеся, пани-браття,
Коли серцю воля.
Тільки з серцем не жартуйте
З дівочим ніколи.
Бо то легко покохати,
А тяжко спинити,
Кого вірно полюбила.
З тим хоче і жити.
А не зможе – нащо жити?
Краще у могилу.
Аби тільки не самому,
Аби тільки з милим,
Аби тільки без розлуки!
Отак, пани-браття.
Коли годі кохатися,
Навіщо займати?
А що? Хто це написав, чи не скажеш?

Параска. Тарас Шевченко.

Палажка. Ось і влучила пальцем у небо. А хто відгадає? Хоча цього поета дійсно називали галицьким Шевченком. Відгадали? *(Юрій Федькович)!*

А що *(До Параски)*. Не знаєш літератури!

Параска. А ось постривай, загадаю загадку й тобі. Жила собі панна, та вередлива й лиха, точнісінько, як ти в молодості. Уже не знали, як її, скажену, заміж віддати. Але таки знайшовся чоловік, що взяв. «Люблю, - каже, - й буде вона мені добра жона». Став він свою жінку виховувати й колисати...Ось і скаже мені, жіночко, в якого письменника таке заварилося?

Палажка. А ти що, думаєш, коли я в селі живу, то й Шекспіра не читаю? Це ж «Приборкання норовливої».

Параска. Грамотна! А де ж у Шекспіра колисання? Що, не знаєш? То подивись!..

(Учасники художньої самодіяльності розігрують сценку з оповідання А.Свидницького «Недоколисана»).

– Жінко! Що це тобі такого?! Осою тебе загодували, чи що?

– Ну-ну! Не мовчи тільки, то я тобі покажу, де раки зимують. Бач, який справний озвався?! Звідки ти такий вирвався, рада б я знати?

– Я-то здешній, а ти ж тільки звідкіля?

– З батькової праці, маминого живота. От я відкіля, коли хочеш знати.

– А довго ж тебе колисали?

– 7 днів і 3 ночі, щоб тобі повилазили очі!

– Е, та ти ж іще недоколисана, коли так. Гей, хлопці, столярів мені, ковалів! Допоможіть її доколисати!

(хлопці кидаються за молодицею, вгортать у ковдру і колишуть, а вона плаче і проситься: «Я буду слухняною»).

Палажка. Це мене не було кому колисати? Та дай же, Боже, стільки років прожити, скільки в мене женихів було! Та ще й яких! Ось нехай люди на них подивляться.

(Учні читають монологи Опецьковського й Лопуцьковського (Г.Квітка-Основ'яненко «Шельменко-денщик»); Возного (І. Котляревський «Наталка Полтавка»).

Уривок з п'єси «Шельменко-денщик» Г.Квітки-Основ'яненка:

Лопуцьковський: (в сторону) Итак, мне надо объясниться в любви. Попробуем! (кашляет) Позвольте вас обеспокоить вопросом: изволили вы быть в Воронеже?

Присенька: Нет-с.

Лопуцьковський: А я был...(подходит ближе) А...изволили ли быть в Чернигове?

Присенька: Нет-с.

Лопуцьковський: А я и там был...(в сторону). Что же мне тепер говорить? Так вы, стало быть, нигде не изволили быть?

Присенька: Нигде.

Лопуцьковський: Это прелесть, удивительно! А...не изволите ли желать проездиться...туда...или оттуда?

Присенька: Нет, не желаю.

Лопуцьковський: Так, может быть... чего другого желаете?

Присенька: Ничего не желаю.

Лопуцьковський: (в сторону) Отрежу прямо, да и конец. А... позвольте спросить: не изволите ли желать выйти замуж?

Присенька: Также нет.

Лопуцьковський: А если бы...за...за меня?

Присенька: Также нет.

Лопуцьковський: А если бы я был в вас...влюблен?

Присенька: Все также нет. Я буду несчастлива.

Лопуцьковський: А почему же? Я вам доставлю все: будем вояжировать в Воронеж.

Присенька: Вы мне не нравитесь. Прошу не сердиться за мою искренность.

Лопуцьковський: Как не сердиться? Надо треснуть от досады! Это отказ? И уже пятнадцатая невеста отказала? Пойду думать, что делать мне в таком положении.(Присеньке) Прощай, непреклонная, навеки!

(З'являється Возний з п'єси І.Котляревського «Наталка Полтавка»)

От юних літ не знав я любові,

Не ошуцал возженія в крові,
Как вдруг предстал Наталки вид ясний,
Как райський крин душистий, прекрасний.
Утробу всю потряс...
Кров взволновалась,
Душа змішалась-
Настал мой час!

Не в состоянії поставить на вид тобі сили любові моєї! Когда я імлітее-то, як його-стілько язиків, скілько артикулів в статуті ілі скілько зап'ятих в Магдебурському праві, то і сих недовліло би на восхваленіє ліпоти твоєї! Сй-ей! Люблю тебе...*(падає на коліна...)* до безконечності!

Палажка. Оце женихи! Один до одного, як кавунець до кавунця. Уже сотню літ живуть і не помирають.

Параска. Не дуже хвалися! Бо не всі були такі. Пам'ятаю одного, та й того без глузду в голові.

(Вбігає Стецько з твору Г.Квітки-Основ'яненка «Сватання на Гончарівці»).

Стецько. Брешеш, брешеш, брешеш! Оце вже, голубонько, брешеш! Стривай лишень: я ще не зовсім дурний, а батько каже, коли ще й він не бреше, що в мене не всі дома. Та дарма, дарма! Хоч би й дурний, то хіба не можу женитися? Тут не розуму треба, я вже знаю. Батько казав, після весілля можна жінку бити скільки хоч, а тепер не можна. Дарма! А поки ще ласкою прося: піди за мене!

Параска. Ох-ха-ха! Оце женишок!

(У відповідь вигукують: «Та це ж Стецько, він до Уляни сватався на Гончарівці»).

Палажка. Ха-ха-ха!*(Перекривлює)*. Не дуже вже тішся, бо й тобі, Парасю, вже час шукати знайомства на тому світі.

Параска. А це як?

Палажка. А так. Ось послухай.*(Читає вірш С.Руданського «Баба в церкві»).*

С.Руданський «Баба в церкві»

Прийшла баба стара в церкву,
Свічок накупила,
Де була яка ікона,
Всюди наліпила.

Іще пара остається,
Де їх приліпити?
«Ага, - каже, - пошукаю
Святого Микити!»

Найшла баба і Микиту-
Святий чорта ціпить!
Баба одну йому ставить,
Другу чорту ліпить.

Видять люди й розважають,
Щоби не ліпила.
«Що ти, бабо,- кажуть, - робиш?
Та ж то вража сила!»

Але баба обернулась:
«Не судіте, люди!
Ніхто того не відає,
Де по смерті буде...

Чи у небі, чи у пеклі
Скажуть вікувати;
Треба всюди, добрі люди,
Приятелів мати».

Параска. А добро ж би йому було! Та хто ж то таке пише?(С.Руданський).

Наталка Полтавка. Серед народних фразеологізмів усім відомий вислів «піднести гарбуза». Ось і герою п'єси Г.Квітки- Основ'яненка «Сватання на Гончарівці» прийшлося таке пережити.

(Розігрується уривок із п'єси Г.Квітки-Основ'яненка «Сватання на Гончарівці»).

(Вбігає Стецько з великим гарбузом)

Стецько. Тю на вас! Чого регочетесь? Гарбуза не бачили? Хіба повилазило: гарбуз! Ось бач, хоч покуштуй. Це мені Уляна піднесла на сватання. Ну й нехай, матері однесу, нехай кашу зварить. Їстиму од душі – страх їсти люблю. А вас, як будете з мене сміятися, поблагословлю оцим гарбузом по потилиці!

Уляна. Та ну його. Стецька дурного. Давайте веселитися!

(Усі танцюють «Гопак»)

Стецько. Ой, чую неперевершені пахощі українських вареників. А я люблю обідати: сидів би – їв би, спав би – їв би.

(Звучить пісня «Вареники»)

Наталка Полтавка. Милі гості, просимо сісти,

Вареники будем їсти,

Вареники непогані,

Вареники у сметані

Іван Свічка. У кожній хаті в Україні

Вареники їдять нині.

Ці вареники знаменні,

Як їхні родичі, пельмені.

Наталка Полтавка. Вас чекають у макітрі

Вареники дуже ситні.

Білесенькі, круглолиці,

Із добірної пшениці.

Господиня. Е, ні! Так діла не буде. Що це таке – вареники з сиром та задарма? Пропоную всім змагання: хто назве найбільшу кількість прислів'їв і приказок, тому дістанеться найбільший і найсмачніший вареник! Згода? Почнемо...

Діти називають прислів'я й приказки. Наприклад,

1. Бесіда дорогу скорочує.
2. Бережи хліб на обід, а слово – на відповідь.
3. За словом у кишеню не полізеш.
4. Готуй сани весною, а віз зимою.
5. Мало говори, а багато діла роби.
6. Пошли дурня по рака, а він жаб наловить.
7. Посій упору, будеш мати зерна гору.
8. Ластівка день починає, а соловей його кінчає.
9. Яблуко від яблуньки недалеко котиться.

Після цього всі їдять вареники й співають пісню «Із сиром пироги».

(З'являється Вірка Сердючка)

Вірка. Ху, ну ето ж надо так заморитися! Ну шо мене понесло в ту Зачепилівку? Скільки раз собі казала, не буду нікого слухати, так ні, вуха всі прогурчали наші дівчата: «Ах, які там женихи, ах, які красиві!» І що? Пішки пока додому дошла, всі каблуки позбивала, і хотя б один підвіз... Не, ну я понімаю, шо в темноті таку красіву, як я, могли б і не заметіть... А каблуки хто мені тепер справить?(взглядається в зал):Ой, і дурна ж ти, Верочка! Нашо тобі та Зачепилівка! Та тут скільки мальчиків, і всі як намальовані! Кісі мої сладкіє, я ж вас шукала!..

Господиня. Віро, Віро, зачекай! А нащо ж тобі хлопці?

Вірка. Як то нащо? От ви наче і не молоденька вже, пожили, слава Богу, а ум не нажили... Та що ж я, з Гелею танцювати буду? Партнёра шукаю для шоу «Танці со звёздами». Я – то звезда, а партнера хорошого нема...

Господиня. Шоу?!

Вірка. Ну, я ж казала, шо у вас з умом шось не в порядку. Та наші ж мужики нічого не уміють, тільки пити, спати та командувати.

Господиня. Ну чому ти така несправедлива, Віро?

Вірка. Я? Та я як проводницею роботала, скоко їх набачилась в поїздах...
От якби хоть один з них в бабській шкурі оказався, ото натворив би ділов...
І кури б загребли! Не вірите? А подивіться!!

Інценівка уривку п'єси Коломійця «Фараони».

Таран. *(не виймаючи рук з діжі, важко дихає)* Господи, за які гріхи отака мука? *(Віддихується).* Чи воно борошно погане, чи вчинив не так.

Входить Онисько, на голові у нього хустка.

Онисько. (весело). Видно, що Химка хліб пекла, бо й ворота в тісті.

Таран. Невже в тісті? Будь другом – витри.

Онисько. Навіщо? Собаки злизуть. Я вчора теж замісив. Таке було! І не кажи: і на воротах, і на порозі, і на перелазі. А сьогодні вже й сліду не залишилось: то кури поклювали, то пси поласували.

Таран. Віриш, дві години оце мучусь, а толку ніякого. То було рідке, підсипав борошна, стало таке, що й руки не вирву. А чого це ти хустку нап'яв?

Онисько. Щоб корови не лякались, думатимуть, що я - Уляна.

Таран. Годі візьми Одарчину та й мене запни.

Онисько. Тебе як: на потилицю зав'язати, чи під бороду?

Таран. Давай під бороду: мухи кусають, а відганяти ніяк.

Онисько. *(зав'язує Тарану хустку).* Та в тебе, голубе, й вуса в тісті.

Таран. От морока! Відріж їх. На біса вони мені?

Онисько. Здурів, чи що? Ти ж сам говорив колись, що вся краса мужчини у вусах.

Таран. А на дідька вона мені тепер, ота краса? Світ не милий. Ріж і крапка.

Онисько. *(важко зітхнувши, відрізає вуса).* Чи думав я колись, що доведеться тобі таку операцію робити.

Таран. *(глибоко зітхнувши).* Погані наші справи.

Онисько. Води підлий.

Таран. Нікуди.

Онисько. То міси жвавіше.

Таран. Руки потерпли.*(Вириває руки з діжі, витирає об фартух).* Будь другом, скрути мені цигарку, бо вже вуха попухли.

Онисько. Сам би радий закрутить, та не можу.

Таран. Чому?

Онисько. Пальці не зведу до купи. П'ятнадцять корів, по чотири дійки – це 60, і кожну треба видоїти. Повіриш, вночі снилось вим'я таке, як клуня, а дійки як голоблі. А я маленький, наче комар, причепився на дійці та й гойдаюсь. Прокинувся від жінчиних стусанів, кричить на мене: «Не щипайся, дурню!». Я змовчав, що скажеш?

Таран. Погані наші справи.

Онисько. Ой не кажи. Прийшов до тебе просити, чи не позичиш мені хоч паляничку, коли спечеш?

Таран. Ти ж учора пік.

Онисько. *(махнув безнадійно рукою).* Пік та не допик. Взяв муки...Словом, ніякого хліба не вийшло.

Таран. *(показує на діжку).* Думаю пирогів спекти. Забажалося Одарці гостей привести. А хліб у мене в печі, зараз виймати буду.

Онисько. *(заглядає в діжку, виймає звідти щось, розглядає).* Збрехав ідол. Кури́в же. Ось і недокурок*(придивляється уважніше).* «Прима». Отак і довіряй людині.*(дивиться на каструлю, що стоїть на столі).* Манку варив. Треба й собі таку страву практикувати. Проста річ, насипав крупи в молоко і хай кипить.

Входить Таран. В руках тримає не то паляницю, не то корж.

Таран. Що воно таке? *(простягає Ониськові паляницю)*

Онисько. *(бере, роздивляється).* Паляниця не паляниця, і корж не корж. А що ти хотів спекти?

Таран. Кажу ж тобі – хліб!

Онисько. *(нюхає)*. Наче хлібом пахне. Не журись, подаватимеш на стіл, наріж маленькими скибочками. Вони і не розберуть, яка в нього була форма.

Таран. Спасибі, друже, виручив.

Онисько. Винахідливість. Що робити – зварити борщ, зарізати курку.

Таран. Та вони всі зозулясті.

1-а дівчина. Щось, тітонько, ми засиділися. Дуже весело й цікаво у вас, та пора йти нам. Бувайте здорові!

2-а дівчина. Час додому, час! Бо буде мати бити, та нікому боронити.

Господиня. Усього доброго! Спасибі й вам. Розвеселили ви мою душу.

(Усі співають пісню «Хай у вас і в нас буде гаразд»)

Господиня. Е, ні! Помилилась я! Таки гарна в нас молодь: і танцює, й співає, й повеселитися вміє. Та й знає багато. Ви згодні зі мною? Ох, пізно вже, піду й я спати. Бувайте здорові! Веселіться, танцюйте!

Фоторепортаж з «Літературних посиденьок»

Перепусткою для молоді на посиденьки стали українські народні пісні. Першими з цим завданням справились дівчата.

- Жінко! Що це тобі такого?! Осою тебе загодували, чи що?!

- Ну – ну! Я тобі покажу, де раки зимують! Бач який справний озвався!

(Герої оповідання А.Свидницького «Недоколисана» - Роман Босенко і Ліана Арутонян)

Розмова Палажки і Параски з творів І.Нечуя-Левицького

- Як же мені набридли твої лайки і крики. Гей, хлопці, столярів мені, ковалів! Допоможіть її доколисати, виховати!
(Сценка з оповідання А.Свидницького «Недоколисана»)

- Итак, мне нужно объясниться в любви. Как же это сделать получше?
(Лопуцьковський – Сергій Мерчанський – «Шельменко – денщик».
Квітки – Основ'яненка).

- А... позвольте спросить: не изволите ли желать выйти замуж?

Лопуцьковський – Сергій Мерчанський

- Я вам доставлю все: будем вояжировать в Воронеж ... и обратно ...

- Вы мне не нравитесь. Прошу не сердиться за мою искренность.

(Уривок з п'єси Г. Квітки – Основ'яненка «Шельменко – денщик». Сергій Мерчанський і Гаяне Багдасарян).

- Добродію, добродію! Я хотів би, щоб ти звала мене – тес – то як його – не вишеупомянутим іменем.

- От юних літ не знав я любові,

Не відчував возження в крові,

Как вдруг предстал Наталки вид ясний,

Как райський крин пушистий, прекрасний.

Утробу всю потряс (Возний і Наталка)

Бог з вами, добродію, що ви говорите?! Я річі вашої в толк собі не візьму
(Наталка і Возний).

- Гріх вам над бідною глумитися! Чи я вам рівня? Ви пан, я сирота, ви багатий, а я бідна

(Наталка Полтавка – О. Литвин)

- Тю на вас! Чого регочетесь? Гарбуза не бачили? Хіба повилазило: гарбуз! Ось бач, хоч – покуштуй.
(Стецько (Толя Петренко) з п'єси Г. Квітки – Основ'яненко « Сватання на Гончарівці»).

Матері однесу, нехай кашу зварить. Їстиму од душі – страх їсти люблю!

(Стецько – А. Петренко).

Милі гості, просим сісти, вареники будем їсти,
Вареники непогані, вареники у сметані. (Рита Лимоня).

- Е, ні! Так діла не буде! Що це таке – вареники та задарма? От хто знає прислів'я і приказки, смакуватиме варениками, а хто не цікавиться творчістю свого народу, хай облизується і ковтає слину.(Господиня – Т.М.Чуб).

- В кожній хаті в Україні
Вареники їдять нині.

(Гостей і учасників свята пригощає Ліля Калініченко).

- Не, ну я розумію, що в темноті таку красіву, як я, могли і не помітити...
А каблучки хто мені тепер справить? Ви випадково не знаєте, де а Абазів
ці дід живе, що туфлі ремонтує?
(Верка Сердючка – Сергій Мерчанський).

А чого це ти хустку нап'яв?

- Щоб корови не лякались, думатимуть, що я Уляна.

(П'єса О.Коломійця «Фараони»: Таран – Євген Ячевський, Онисько – Олександр Запорожець).

Герої п'єси О.Коломійця «Фараони» Таран і Онисько (Ж. Ячевський і С.Запорожець).

- Е, ні, помилилась я. Таки гарна в нас молодь: і танцює, й співає, і повеселитися вміє. Та й знає багато. Так що даремно я бурчала. (Господиня – Чуб Т.М.).

Рольова гра

«Суд над ворогами здоров'я»

Мета: розповісти в ігровій формі про шкідливість вживання наркотиків, алкоголю та паління, розвивати акторські здібності, критичне мислення, виховувати прагнення до ведення здорового способу життя.

«Підсудні»: Нікотин, Алкоголь, Наркотики.

Дійові особи – учні, які виступають у ролях: судді, секретаря, прокурора, адвоката, свідків, присяжних.

Оформлення «судового залу»: У центрі класу попереду стоїть стіл суддів, справа – стіл адвоката, зліва – стіл прокурора. За столом адвоката – лава для підсудних. Навпроти суддів – лава для свідків. За окремим столом – присяжні.

Решта учнів – у «судовому залі», за зсунутими партами.

Хід заходу

Секретар: Встати! Суд іде!

Суддя: Прошу сідати! Слухається справа по звинуваченню нікотину, алкоголю та наркотиків у злочинних діях проти людини і людства. Надається слово прокурору.

Прокурор: У матеріалах, поданих на розгляд суду, наводяться незаперечні факти, які підтверджують: обвинувачені нікотин, алкоголь та наркотики є першопричиною багатьох хвороб, вони набагато вкорочують вік людини, спонукають до тяжких злочинів, є причиною моральної деградації, руйнують сім'ї, підривають економіку і добробут, під їх дією скоюються аварії, внаслідок яких травмуються і гинуть люди, нищаться транспортні засоби та інші матеріальні цінності.

Ваша честь, панове присяжні! Я закликаю вас уважно й неупереджено вислухати обидві сторони: обвинувачення і захисту, допитати свідків і всіх, хто захоче висловитися, і на основі всього почутого винести справедливий вирок. *(Сідає.)*

Суддя: Ввести підсудних!

(«Підсудні» займають лаву справа за адвокатом.)

Суддя: Підсудні Нікотин, Алкоголь, Наркотики! Чи визнаєте ви себе винними у злочинних діях проти людини, ворогами її здоров'я та причиною названих нещасть?

Підсудні: Ні, ваша честь. Ворогом здоров'я людини та причиною її нещасть є сама людина, яка використовує нас, не враховуючи наших властивостей.

Прокурор: Ваша честь! Прошу вислухати свідків обвинувачення.

Суддя: Викликається для свідчень громадянин А. Чи готові ви говорити правду і тільки правду?

Свідок А: Так, ваша честь.

Суддя: Проти кого з підсудних ви маєте свідчення?

Свідок А: Проти Нікотину!

Суддя: Що ви можете сказати про підсудного?

Свідок А: У наш час куріння перетворилося у масову «епідемію», яка приносить велику шкоду здоров'ю населення. За даними досліджень визначних медичних інституцій світу, курці живуть у середньому на 6 – 10 років менше, ніж некурці. Встановлено цілий ряд тяжких захворювань, смертність від яких безпосередньо пов'язана з курінням. До них належать, перш за все, ракові захворювання органів дихання, травлення, печінки та інших органів. У курців у 13 разів частіші випадки стенокардії, у 12 разів – інфаркту міокарда, у 10 разів – виразка шлунка.

Куріння згубно впливає на потомство. У матерів, які курять, частіше народжуються недоношені, мертві діти або з різними каліцтвами, з пороком серця. Діти таких матерів нерідко відзначаються сповільненим розумовим і фізичним розвитком.

Адвокат: Ваша честь, дозвольте задати запитання свідку.

Суддя: Дозволю.

Адвокат: Назвіть, будь ласка, джерело названих вами фактів.

Свідок А: Джерело – життя. Прочитав я це у книзі Комарова і Радбиля «Всё ли мы знаем о курении?»

Адвокат: Чи відомо вам, які великі доходи економіці приносить виробництво і продаж тютюнових виробів?

Свідок А: Економічні розрахунки, проведені у багатьох країнах , свідчать, що втрати, пов'язані з курінням, у 4 рази перевищують доходи, одержані від тютюнової промисловості.

Суддя: Чи є ще питання в свідка?

Адвокат: Ні, ваше честь. *(Свідок А сідає.)*

Суддя: Викликається свідок Б. *(Свідок встає.)* Чи усвідомлюєте ви обов'язок говорити суду тільки правду?

Свідок Б: Так, ваша честь.

Суддя: Проти кого з підсудних ви свідчите?

Свідок Б: Проти алкогольних напоїв.

Суддя: Які факти їх злочинної дії ви можете навести?

Свідок Б: Вживання алкоголю веде за собою гостру алкогольну інтоксикацію, яка називається у народі сп'янінням. Вражаючи центральну нервову систему, алкоголь порушує функції організму: послаблюється зір і слух, затьмарюється мислення і мовлення, хода стає невпевненою і хисткою. Саме сп'янілі є суб'єктами і жертвами дорожньо-транспортних аварій. У стані сп'яніння людина може швидко переходити від веселого настрою до приступів люті. Вона дезорієнтована у часі і просторі. Такі психічні порушення нерідко супроводжуються агресивною поведінкою, що призводить до сварок, бійки, наслідками яких є каліцтва і навіть смерть. Небезпека алкоголю в тому, що часте вживання його викликає потяг до випивання, або алкогольну залежність, з якою дуже важко боротися. Алкоголік – людина , яка не може протистояти цій залежності. Його організм уже вимагає поповнення алкоголем, причому у збільшених дозах. Чим далі затягується цей процес, тим тяжчі його наслідки як фізичні, так і психічні, що врешті – решт ведуть до тяжких хвороб і передчасної смерті. Алкоголь спричиняє величезні матеріальні збитки, завдає фізичних і моральних травм людині.

Отже, алкоголізм – велике соціальне зло, джерелом якого є алкогольні напої.

Адвокат: Ваша честь, дозвольте репліку.

Суддя: Дозволяю.

Адвокат: Дякую. Дозволяю собі зауважити, що свідок говорив про наслідки зловживання алкогольними напоями. Але ж ними можна і не зловживати...

Свідок Б: Якби алкогольні напої не були шкідливими, не були засобом одурманювання, то й не було б такої проблеми, як алкоголізм з його згубними наслідками.

Суддя: Сідайте. *Викликається свідок В. (Свідок В встає).* Чи усвідомлюєте ви відповідальність за все, що буде вами сказано перед судом?

Свідок В: Так, ваша честь.

Суддя: Проти кого із групи підсудних ви хочете свідчити?

Свідок В: Проти всіх підсудних. Адже і тютюн, і алкоголь належать до наркотичних речовин. Саме слово «наркотик» означає приголомшуючий, тобто такий, що діє на нервову систему, збуджуючи або пригнічуючи її. У вужчому розумінні слова наркотики – це речовини рослинного походження: опіум, кокаїн, морфін, героїн. Їх я звинувачую в особливій підступності. Це справді вороги людини. Дію наркотиків описує класична тріада: ейфорія, толерантність, абстиненція.

Саме перший стан наркоманії – ейфорія – приваблює недосвідчених, спонукає до вживання наркотиків. Ейфорія – стан невинуватого об'єктивними умовами піднесеного настрою (відчуття радості, безтурботності). Але цей стан триває недовго.

Другий стан – толерантність – буквально означає терпимість, у даному випадку – витривалість, формується в результаті звикання організму до наркотиків. Щоб викликати ейфорію, в цьому стані вже потрібна більша доза.

Третій стан - абстиненція – характеризується гострою потребою постійного вживання наркотиків. Це стан нестерпних болів, невимовних мук, для припинення яких людина готова на все. Припинити ці муки може лише наступна доза наркотику, причому більша від попередньої. По-перше, річ дуже дорога. Де взяти гроші? Не дивно, що серед наркозалежних часто зустрічаються злочинці.

По-друге, кожна наступна доза, введена в організм, - це наближення до повної руїни його, це ще один крок до неминучої смерті. Якби все починалося з абстиненції – не було б жодного наркомана. Тому я стверджую, що наркотики – вороги людини і заслуговують не лише осуду і заборони, а й знищення. *(Сідає.)*

Адвокат: Ваша честь, прошу викликати свідків захисту.

Суддя: Викликається свідок Г. *(Встає.)* Чи свідомо перекручені свідчення?

Свідок Г: Так, ваша честь. Те, що я скажу, відповідає моїм переконанням і не суперечить правді. Я хочу розказати про прадіда, який не хворів і дожив до глибокої смерті, хоча все життя курих, крім постів. Не цурався він і чарки, випивав у великі свята, у гостях або коли приймав гостей у себе. Знав міру, і ніхто ніколи не бачив його п'яним. Дякую. *(Сідає.)*

Викликається свідок Г. *(Свідок встає.)* Чи готові ви говорити тільки правду?

Свідок Г: Так, ваша честь. Усе, що я скажу, - правда. Усім відомо, що алкогольні напої вживалися з давніх-давен. Традиційним є вживання їх на весіллі, іменинах, хрестинах та інших родинних святах. Вони сприяють піднесенню настрою, до певної міри зближують людей і у невеликих дозах не шкодять здоров'ю. У мене все. *(Сідає.)*

Суддя: Викликається свідок Д. *(Встає.)* Чи відома вам відповідальність за давання неправдивих свідчень?

Свідок Д: Так, ваша честь.

Суддя: Що вам відомо у справі підсудних?

Свідок Д: Я хочу засвідчити, що етиловий спирт, складник усіх міцних напоїв, - цінний продукт, який використовується в медицині, без нього не обходиться фармацевтична промисловість, яка стоїть на сторожі здоров'я людини. Спирт – це засіб дезинфекції при ін'єкціях та операціях, складова частина лікарських препаратів. Так само і наркотичні речовини здавна використовують як знеболюючі засоби. У наш час, на жаль, є ще невиліковні хвороби. І тільки введення в організм «приреченої» людини наркотику рятує її від тяжких страждань в останні дні, а може, й місяці життя. Або, уявіть собі

довготривалу тяжку операцію без наркозу. Чи могла б людина витримати ці муки? То що в цих випадках наркотик – ворог людини чи, може, помічник?
(Сідає.)

Суддя: Чи є ще бажуючі виступити зі сторони захисту?

Адвокат: Шановні судді, панове присяжні, усі присутні в цьому залі! Може, мій виступ видається декому незвичайним як для захисника підсудних. Незвичайність полягає в тому, що я не заперечуватиму властивості нікотину, алкоголю, наркотиків, про які говорили свідки звинувачення. Справді, вживання їх негативно впливає на здоров'я людини, є причиною багатьох бід. небезпечні вони найбільше для юнацтва! І, здається, логічно було б просто заборонити їх виробництво – і проблема розв'язана. Та чи зніме проблему заборона? В історії різних держав уже були випадки запровадження «сухого закону», але бажаних наслідків це не дало. Та й не можна не погодитись із фактами, наведеними свідками захисту. До речі, всі добре знають, що будь-якими ліками можна отруїтися, якщо вживати зaveliku дозу. А згадайте, скільки всього отруйного виробляє наша промисловість – від гербіцидів і до ядерної енергетики. Чи можемо ми все це заборонити, чи обійдемося без цього? Тож навіть після Чорнобильської трагедії, наслідком якої було отруєння не лише людей, а й усього живого, самої землі, - не заборонили виробництва ядерної енергії, а навпаки: добудували нові реактори на Рівненській та Хмельницькій АЕС. Отже, не про заборону потрібно говорити, а про поінформованість та культуру населення. Хочу звернути увагу високого суду на одну важливу деталь у виступі свідка. Він згадав прадіда, який не хворів, хоча все життя курил і не цурався чарки. Я чомусь упевнений, що отой прадід, як і всі мудрі діди й прадіди, ніколи не чаркувався з неповнолітніми. Часто малограмотні або й зовсім неписьменні, вони виховували своїх дітей у кращих народних традиціях. Їхні діти знали, що можна, а до чого треба дорости. Вони добре розуміли, на скільки вразливий до дій тютюну, алкоголю дитячий та юнацький організм, який росте, розвивається, зміцнюється.

Сьогодні чомусь навіть державні керманічі, схоже, цього не розуміють, або ж вони зовсім байдужі до свого народу. Чим можна пояснити представлення багато численних реклам алкогольних напоїв і майже повну відсутність інформації про їх шкідливість навіть у державних засобах масової інформації? Де ті телепередачі, ті фільми, які б примусили підлітка задуматись над загрозою алкоголізму чи наркоманії?

Нікотин, алкоголь, наркотик – це речовини, які, як доведено, приносять і користь, і шкоду. А для чого Бог дав людині, своєму найвищому, найдосконалішому творінню, розум і волю? Для того, щоб розрізняти добро і зло і протистояти злу, яку б личину воно не приймало, не піддатися спокусі. Ворог людини – диявол, який постійно спокушає спробувати забороненого плоду, не слухатися законів Божих і Людських. Але ми повинні завше пам'ятати, що за порушення законів рано чи пізно настає суд і кара. Кара Божа, кара судова, кара хворобою, стражданнями. Тож звертаючись до молодих, юних, я хочу нагадати: перше ніж піднести до рота цигарку, чарку чи дозволити собі наркотик, хто б до цього не спонукав, запитайте у свого розуму, чи потрібне йому затуманення, чи варто ризикувати здоров'ям заради короткочасного «кайфу». Якщо у вас є сила волі, якщо маєте людську гідність, то відстоюйте її і, як казав наш великий пророк Т. Шевченко, «Образ Божий багном не скверніте!» *(Сідає.)*

Суддя: Прошу присяжних, порадившись, оголосити свій вердикт!

Присяжний: Уважно й неупереджено вислухавши виступи з обох сторін, зваживши на факти й аргументи, які були наведені, узгодивши між собою думки та позиції, присяжні уповноважили мене сказати: володіючи властивостями, здатними заподіяти шкоди здоров'ю людини, нікотин, алкоголь, наркотики все ж не є суб'єктами, а лише засобами скоєння зла, яке чинить людина. Вживати їх чи не вживати – це залежить від людини, від її мудрості, від її сили волі, від її моральності.

Секретар: Перед оголошенням вироку прошу всіх встати!

Суддя: Іменем Української держави...

Учитель: Перервемо судове засідання. Ваше завдання – подумати і сформулювати вирок суду (учні висловлюють свої думки стосовно почутого під час заходу і формулюють вирок суду).

Батьківські збори на тему «Трудове виховання дітей у сім'ї»

Мета. Ознайомити батьків з важливістю залучення дітей до праці. Розкрити роль сім'ї в організації праці дітей. Обговорити і вирішити педагогічні задачі, що стосуються даної теми.

Обладнання. Виставка книг, висловлювання видатних людей, виставка учнівських робіт.

«Більше всього необхідно, щоб для виконання стало неможливим те лакейське проведення часу, коли людина залишається без роботи в руках, без думки в голові, тому що в ці хвилини псується голова, серце і моральність»

К.Д. Ушинський

«Саме сімейна трудова підготовка має найважливіше значення для майбутньої кваліфікації людини. Та дитина, яка одержала в сім'ї правильне виховання, в подальшому з великим успіхом може проходити свою спеціальну підготовку»

А.С. Макаренко

Хід зборів

І. Вчитель: Праця – великий творець людської особистості, дійсного духовного багатства, моральної чистоти. І всі ви, батьки, прагнете до того, щоб ваша дитина була працелюбною, доброю. А як же цього добитися? На ці і ряд інших питань ми спробуємо дати відповідь разом.

Видатний педагог А.С. Макаренко розробив цілу систему трудового виховання в сім'ї. Він вважав, що особливо важливою для трудового

виховання в сім'ї є участь дитини в господарських справах. Робота дитини виховує чесність, дбайливість, колективізм, привчає її рахуватися з інтересами інших людей. Дитяча праця розвиває бережливість, свідомість, відповідальність, уміння розпоряджатися своїм часом і планувати свою роботу. Щоденна праця привчає дітей поважати буденну, хоча не завжди цікаву, але потрібну домашню роботу, цінувати і поважати працю старших.

А.С. Макаренко радив батькам дотримуватися певних **принципів трудового виховання:**

1. Трудове виховання в сім'ї повинно передбачати підготовку повноцінного громадянина, здатного брати участь у суспільній праці.
2. Праця в сім'ї не повинна бути важкою, примусовою. Вона мусить бути творчою.
3. Виховання працелюбства у дітей потрібно поєднувати з моральним вихованням, з гуманним ставленням до людей.
4. У трудовому вихованні дітей слід виходити з того, що в праці дитина розвивається не тільки фізично, а й духовно.

Велику увагу трудовому навчанню дітей приділяв В.О. Сухомлинський. «Трудове навчання, – зазначав педагог, – це, образно кажучи, гармонія трьох понять: треба, важко, прекрасно. Може, і не було б потреби говорити спеціально про трудове виховання, коли б у школі та сім'ї панувала єдність трьох начал... Немає і не може бути виховання поза працею і без праці, тому що без праці в усій її складності і багатоманітності людину не можна виховувати».

Працю дитини педагог розглядав у нерозривній єдності з вихованням високих моральних почуттів до батьків та інших дорослих людей. І якщо батьки хочуть, щоб їхні діти виростили справжніми людьми, вони повинні забути про легке безтурботне дитинство для них. Життя дітей не мислиме без праці, без фізичної і духовної напруги. «Життя тисячу разів переконувало мене в тому, що справжнє щастя дістається тому, хто починає своє трудове

життя одночасно з початком навчання у школі. Не гра в працю, а саме справжнє трудове життя» (В.О. Сухомлинський).

Дуже рано проявляється прагнення дитини до пізнання і творчості. Тільки -но діти починають говорити, вони засипають нас, дорослих, тисячами запитань: «Що це?», «Як це називається?», «Чому?». А з яким задоволенням вони малюють, ліплять, клеять, вирізують, створюють образи своєї бурхливої фантазії.

Первинне дитяче прагнення до праці радісне і світле, і воно повинно весь час жити в людині. Це прагнення дала людині сама природа. І тут важливу роль відіграє вміння батьків уважно ставитися до прагнення дітей допомогти дорослим. На жаль, на цю обставину не завжди звертають увагу.

Батьки досить часто розцінюють таку допомогу як малозначущу, недоречну і навіть зайву. У відповідь на бажання дитини допомогти заклопотані батьки відповідають: «Забирайся геть! Ти мені заважаєш!», «Я поспішаю, я сам швидше впораюся!» Діти в такій ситуації відчують себе ображеними, стають дратівливими. Досить кілька разів відмовитися від допомоги, і дитина вже боїтиметься її запропонувати. В неї зникає бажання працювати, і вона лише спостерігає, причому байдуже, за роботою дорослих.

Розглянемо таку ситуацію:

Батько саджає на дачі яблуні. Син стоїть поряд з малою лопатою в руках, він теж намагається копати.

- Не заважай! Займись чим- небудь, - каже батько.
- А чим, тату?
- Ну копай теж. Копай поряд таку ж яму...

Невдовзі батько, захоплений своєю роботою, забуває про те, що сказав синові, тим більше, що той йому не заважає.

Але син через кілька хвилин знову нагадує про себе.

- Викопав... - машинально повторює батько. – Добре... Ну, а тепер закопай...
- ?!

Питання для обговорення

1. Проаналізуйте наведений приклад. Яких помилок допустився батько?
2. Як би ви повели себе на місці батька?
3. Як домогтися активності й інтересу батьків у вихованні дітей?

Проаналізуйте, чи завжди ви уважні і тактовні у спілкуванні з дітьми.
(Виступи батьків).

Але буває й так, що ви батьки, намагаючись привчити дитину до праці, зловживають постійним контролем, безліччю вимог і доручень, часто забувають про надання необхідної допомоги в оволодінні трудовими навичками. І, чекаючи негайного результату, дорослі не дають можливості дитині звернутися до славного досліду, спокійно подумати, як краще виконати те чи інше доручення.

Характерною помилкою у вихованні дітей є і відсутність вимогливості, внаслідок чого вони можуть ухилитися від роботи, не виконувати її.

Розглянемо таку ситуацію:

... Дванадцятирічний Ігор приїхав погостювати до бабусі. Першого ж ранку, вставши з ліжка, він одягнувся, акуратно склав простирадло і ковдру, швидко прибрав свою постіль. До цього він звик вдома й легко впорався з роботою. Якось бабуся сама прибрала його постіль. А ще раз, запізнюючись на річку, Ігор сам попросив бабусю зробити це за нього. Незабаром стало звично: хлопчик встає, одягається, снідає і йде гуляти, а прибирання залишається бабусі. Коли мати навідалась до сина, вона помітила, що Ігор не прибирає постіль, і нагадала йому про це, той ласкаво попросив: «Мамусю, прибери ти, а то мені важко. Мені тепер бабуся прибирає постіль».

Питання для обговорення

1. Яку помилку допустила бабуся Ігоря?
2. Що б ви порадили матері Ігоря?
3. Як ви домагаєтесь вироблення стійких навичок щодо самообслуговування і праці дітей вдома?

Одна з найгрубіших і недопустимих помилок, якою ще грішать деякі батьки, - це покарання працею. Хлопчик-підліток розбив м'ячем шибку. «Доведеться тобі за це замести подвір'я», - говорить йому батько. Учениця принесла двійку. «За такі успіхи підеш на кухню, перемиєш весь посуд», - наказує мати. І діти, які раніше із захопленням бралися за будь-яку роботу, ставляться тепер до праці з явним незадоволенням. Коли ж така міра покарання практикується часто, то у дітей неминуче розвивається відраза до певного роду праці. Вона починає сприйматися як образлива, неприємна, якої потрібно соромитися.

Разом з тим не слід плутати покарання працею з вимогою виконувати роботу добре. Наприклад, якщо дитина насмітила, забруднила одяг, вона повинна прибрати після себе, почистити одяг. Така вимога батьків є природним наслідком вчинку, а не формою покарання.

Мені розповідала жінка, яка виростила двох дітей без чоловіка: «Приходжу з роботи о другій годині ночі, діти сплять, розпластавшись, мабуть, набігалися, а в кімнаті чорт ногу зломить: як бавились, так все й покинули. Взагалі-то вони у мене були привчені й завжди все прибирати. А тут – справжній погром. І будити шкода, і потурати не можна. Почала їх будити: Оленці тоді шість було, а Володі чотири з половиною. Я їх на ноги поставлю, а вони падають. Дивлюсь я на діток і ледве не плачу – шкода. Все ж примусила їх прибирати.

Мені сусідка потім дорікала: «Ти не мати, - каже, - ти їм мачуха!» На своєму я настояла, але, якщо признатися, досі іноді вагаюся: була я права чи ні?... »

Питання для обговорення

1. Чи правильно вчинила мати? Які риси характеру вона виховує у своїх дітей?
2. Чи завжди необхідно застосовувати суворі вимоги у вихованні дітей?
3. Подумайте, чи допускаєте ви лібералізм щодо виховання дітей. Які результати такого виховання? Чи задоволені ви ними?

Отож, дітей треба вчити різним видам праці. І цю роботу слід вести послідовно, систематично, щоденно, починаючи з найпростішої праці і переходити поступово до більш складної. В працю дітей обов'язково вносити певну різноманітність і самостійність.

Потрібно вимагати і слідкувати, щоб кожна робота доводилася дітьми до кінця і завжди виконувалась старанно. Але не можна перевантажувати дітей трудовими завданнями, обов'язково слід враховувати їх шкільне навчання, потребу відпочинку.

До праці дітей слід ставитися з повагою, доцільно іноді відзначати їх похвалою, особливо, коли робота виконана з власної ініціативи дитини і не лише для себе, а й для потреб сім'ї.

Ні в якому разі не можна допускати зловживань з послугами молодших з боку старших членів сім'ї, так само, як не можна і виконувати за дітей те, що вони можуть і повинні зробити самі.

Якщо в роботі дітей трапляються невдачі, треба уважно і терпляче пояснювати їм, як краще можна виконати те чи інше трудове завдання, а при потребі слід показати, порадити, як його можна виправити чи переробити.

Тому всю діяльність дітей у сім'ї потрібно організувати так, щоб вони відчували себе справжніми помічниками дорослих.

Шановні батьки! Не бійтеся поту і мозолів на долонях вашої дитини.

Адже поки живе людство, тонка, чутлива, ніжна душа буде виховуватись тільки працею, яка супроводжується втомою, потом, мозолями.

Адже сім'я – перше джерело, з якого починається велика ріка почуттів і переконань.

II. Огляд преси або журналів. Обговорення певної статті.

III. Перегляд виставки учнівських робіт.

IV. Індивідуальна бесіда з батьками деяких учнів.

V. Підсумок зборів.

Диспут

«Мій товариш»

Мета: Розглянути товариськість як об'єктивне явище нашого життя, як спосіб співіснування людей. Визначити можливість/неможливість дружніх стосунків між хлопцем і дівчиною. Вчитись зберігати індивідуальність в міжлюдських відносинах.

Попередні умови. Присутня аудиторія повинна знати, що таке дружба, кого ми вважаємо друзями тощо.

Аудиторія поділена на прихильників і противників дружби між хлопцем і дівчиною (мається на увазі саме дружба, а не симпатія, закоханість).

Хід диспуту

Ведучий пропонує до розгляду наступні питання:

1. Що таке дружба?
2. Хто такі друзі?
3. Вам доводилося товаришувати з хлопцем/дівчиною?
4. Як довго тривали ваші дружні стосунки?
5. Ви довіряєте свої таємниці другові протилежної статі?
6. Як ви вважаєте, хлопці/дівчата вміють товаришувати?

Вчитель. В житті зустрічаються дівчата, яким легше товаришувати з хлопцями, ніж з дівчатами. Вони мотивують це тим, що друзі-хлопці більш віддані, вміють берегти секрети, не розпускать плітки... Але мало хто здогадується, що корені таких міжлюдських стосунків закладаються в сім'ї. Часом дівчинку виховують, як хлопця: забороняють рюмсати, жалітися, коли хтось образив – це все трактується як слабкість. З часом дівчинка переймає манеру хлопців як в одязі, зачісці, так і в поведінці. Відомо ж, що зовнішня схожість полегшує спілкування. З часом манера спілкуватися також стає «хлопчачою». Так, замість того, щоб проявляти симпатію до хлопця «жіночим» способом (кокетувати), дівчина вважає за краще говорити про це відкрито.

Дружба – добрі і приязні стосунки на основі взаємної прихильності

Що ви про це думаєте? (Думки аудиторії).

Вчитель: Давайте проаналізуємо кілька ситуацій(зачитує): « ... мені здавалося, що бути чемною дівчинкою соромно. Я була організатором всіх розваг – від гри «Хто далі стрибне в калюжу» до небезпечних вилазок на дахи будинків. Саме за це мене поважали хлопці. Але ... закохувались в інших дівчат».

Питання: Хто виграє в даній ситуації? Чому? Чи втрачає дівчина свою жіночність в такій дружбі? Якими можуть бути наслідки для дівчини від такої дружби?

Ситуація (з преси):

«Випускний вечір. Ми зустрічали схід сонця... На всіх дівчатах опинились хлопчачі піджаки, тільки я одна мерзла. «Ти у нас загартована!» - сказали мені хлопці ».

Бесіда:

- Який висновок тут напрашується? (Думка аудиторії).
- Чи буде щаслива ця дівчина в особистому житті?
- Як не перетворитися на хлопця, зберегти свою індивідуальність?

- Чи соромно бути слабкою?
- Чи може бути корисною для дівчини дружба з хлопцем?
- Які позитивні сторони такої дружби ви можете назвати?

(Вироблення таких якостей як відкритість, прямота, вміння товаришувати).

Отже, дружба між протилежними статями трапляється в житті. Проте, важливо не загубити себе в цій дружбі, пам'ятати, що ти – жінка по своїй природі. А бути жінкою – не означає бути слабкою. Це – вміння одягатися, ставитися до себе з повагою і любов'ю, вміння легко спілкуватися.

Як зберегти дівчині індивідуальність в дружбі з сильною половиною людства? (Думка аудиторії).

Індивідуальність – сукупність рис, що визначають самобутність людини, її відмінність від інших людей; своєрідність психіки та особистості індивіда, її неповторність. Індивідуальність проявляється в рисах характеру, темпераменту, у специфіці інтересів, якостей перцептивних процесів і інтелекту, потреб і здібностей індивіда. Людина стає індивідуальністю, коли її особистість наповнюється одиничними та неповторними властивостями.

Підсумкове слово вчителя.

Почніть із змін в зовнішності, одязі, манері ходити і спілкуватися. Через деякий час зовнішні зміни спонукають до зміни внутрішнього стану. Дівчина перестане соромитися власної слабкості, оберне в достоїнство те, що раніше вважала слабкістю. Позитивні якості, що набуваються в дружбі з хлопцем, безумовно пригодяться.

Отже, товаришуйте, але при цьому не втрачайте власну неповторність і привабливість.

Молодіжна дискусійна студія з елементами рольової гри

Для чого живе людина

Мета: ознайомити учнів з правилами ведення дискусій; показати соціальну суть людини, її буття з погляду різних соціальних ролей; довести до свідомості старшокласників, що людина — творець Всесвіту і від неї залежить, яким буде її життя, формувати високу мовну культуру, навички цікаво говорити, встановлювати тісні стосунки зі співрозмовником.

Обладнання:

- вислови:

«Вчіться радіти життю!»

«Поспішайте робити добро!»

«Тримайтеся з гідністю за будь-яких обставин!»

(Житейська мудрість)

«Хто не вивчив людини в собі, ніколи не досягне глибокого знання людей»
(Микола Чернишевський).

«Життя — не торований шлях. Воно все у вибоїнах. Якщо спіткнешся — намагайся не впасти. Підніматися буде набагато важче» (Л. Сохань).

Людина — могутній атлант.

Людина — творіння Всесвіту, вона творець Всесвіту.

- Дев'ята симфонія Людвіга ван Бетховена.
- Музика Вольфганга-Амадея Моцарта.

Питання для дискусії

1. Що таке щастя? Чи щасливі ви?
2. Що важливіше — будувати життя чи пристосовуватися?
3. Що у вашому розумінні означає «виявляти життєву позицію» ?
4. Чи народжується дитина людиною?

5. Чи легко людині залишатися людиною в наш час?
6. Яким життєвим цінностям ви віддаєте перевагу?

Учениця (під музику В. Моцарта). Хто я? Навіщо я прийшла в цей світ? Куди йде моє життя? Здавалося б, це прості запитання, але дати відповідь усе важче. Як же дізнатися, ким ми станемо? Вибрати собі спосіб життя, але що це означає? Телебачення, реклама, журнали наводять нас на думку про те, що ми повинні бути красиві, багаті, успішні. Нам потрібно мати машину, дачу, роботу і фізичну досконалість.

Кожен, хто з'явився на світ, претендує на щасливу долю. Але чому одні її мають, а інших вона вперто обминає? Що таке щастя? Як його знайти? Чи щасливі ви?

(Учні розмірковують, дискутують на цю тему.)

Вчитель. Діти, сьогодні ми перебуваємо в молодіжній дискусійній студії «Погляд». Разом з нами буде працювати експерт, редактор районної газети «Горизонти Зачепилівщини» С.Є.Тютюнник.

А подискутуємо ми на тему **«Ми народжені, щоб нести відповідальність за своє життя, істину, любов»**, щоб дати відповіді на запитання, які вас хвилюють.

Сьогодні світ починає усвідомлювати, що потрібно жити за законами взаєморозуміння, взаємоповаги, терпимості. Теперішньому поколінню слід опанувати науку добра вже сьогодні, бо нинішня молодь має будувати новий світ, у якому не буде конфліктів, воєн, а всі спірні питання будуть регулюватися законами. Девізом нашої розмови нехай стануть слова Володимира Маяковського: «В зтой жизни умереть не трудно. Сделать жизнь — значительно трудней».

То як ви думаєте, що важливіше — будувати життя чи пристосовуватися до нього?

(Учні відповідають на поставлене запитання.)

Учениця. Я дам відповідь поезією Миколи Вороного «Життя» (читає)

Вчитель. В.О. Сухомлинський у своїй книзі «Листи до сина» писав, що людина — це передусім сила духу, уміння наказувати собі, примушувати себе.

— Що у вашому розумінні означає виявляти життєву позицію?

(Учні розмірковують, наводять приклади. Учениця читає вірш Ліни Костенко «На світі можна жити без еталонів».)

Вчитель.. Жити варто за будь-яких умов, тому що внесок у життя неповторний. Життя — це ваша таємниця, але ви повинні реалізувати себе, свої внутрішні можливості, пройшовши всі його етапи: (дитинство, юність, зрілість), залишити спадщину: посадити дерево, збудувати будинок, виростити сина.

(Учениця читає вірш Василя Симоненка «Скільки б не судилося страждати».)

Вчитель: Життя — як світ музики Моцарта і Бетховена.

(Звучить дев'ята симфонія Бетховена.)

Тихі та глухі звуки то зростають, то раптом вибухають. Ось усе завмерло, ніби зникло під землею. Але, накопичуючись, енергія знову проривається великою лавиною.

А от світ творів Моцарта, його спокійна глибина ніби світяться із

середини. Весь світ чарівних звуків ніби зігрітий людським подихом, він схожий на кришталеву сферу, якою оточували стародавні греки у своїх легендах планети. Цей світ нічим не лякає, він іноді сумний, іноді усміхнений, іноді граційний.

Світ музики Бетховена і Моцарта як співвідношення зовнішнього і внутрішнього світу людини, Я-реального і Я-ідеального.

Вчитель. А зараз вашій увазі я пропоную ділову гру «**Погляд**»

Мета: з різних позицій показати соціальну суть людини, її буття. (Учитель роздає картки соціальних ролей: історика, священика, скептика, песиміста, байдужого. Решта учнів отримує роль соціального споглядача.)

Вчитель. Вам заздалегідь було відоме запитання: чи народжується дитина людиною?

Яку роль будете виконувати, ви дізнаєтеся зараз. Спробуйте зіграти свою роль так, щоб присутні могли чітко зрозуміти вашу позицію. А соціальні споглядачі повинні визначитися: з чією думкою вони погоджуються.

-Засперечалися два мудреці з приводу того, чи народжується дитина людиною? Підслухали їхню суперечку історик, священик, скептик, песиміст і байдужий та й стали переконувати.

Оптиміст. Дитина народжується абсолютно безпорадною, людське дитя — це людина в перспективі.

Скептик. Щоб дитина стала людиною, потрібно багато чого: генетичних задатків, соціального оточення, виховання.

Священик. Найбільш впливає на становлення дитини виховання. Пригадайте притчу про царя Соломона і молоду матір. Коли вона звернулася за порадою до царя, з якого часу виховувати однорічну дитину, то Соломон відповів, що вона втратила рік.

Скептик. Сьогодні порада царя Соломона була б іншою, він би сказав, що жінка запізнилася на два роки. Сучасна медицина вважає, що турбуватися про психічний та фізичний розвиток дитини потрібно ще до зачаття.

Песиміст. А що робити, коли мої батьки запізнилися на багато років?

Оптиміст. Ти сам повинен працювати над своїм характером, над становленням і вдосконаленням своєї особистості.

Песиміст. Але ж загальновідома мудрість проголошує, що людину не переробиш.

Оптиміст. Людське життя визначається як зовнішніми, так і внутрішніми силами та причинами, воно не зводиться до простого втілення наших задумів. Але людина може запланувати своє життя, визначивши мету існування, вибрати шлях реалізації мети. Усе залежить від характеру людини, вольових зусиль.

Вчитель. Слухали мудреці суперечку і зрозуміли, що «хто не вивчив людини в собі, ніколи не досягне глибокого знання людей».

Вчитель Людина — могутній атлант, на плечах якого лежить світотворення. Від того, якою виросте дитина, і залежить, яким буде її життя, життя її країни. Людина — творіння Всесвіту, вона водночас і творець Всесвіту, і тому потрібно «прожити життя так, щоб не пекла ганьба підлого минулого, щоб не було нестерпно боляче за даремно прожиті роки».

(Учень читає вірш В. Берестова «Блокада».)

Блокада. Ночь, забитое окно.

Мерцающих коптилок тусклый свет.

Из мрака возникает полотно —

Художник пишет женщины портрет.

Она сидела, голову склоня,

И думала в голодном полусне:

«Вот я умру... А что-то от меня

Останется на этом полотне».

А он писал в мерцающем огне

И думал: «На войне как на войне.

Пусть я умру, но что-то от меня

Останется на этом полотне...»

Вчитель. Чи легко людині залишатися людиною в наш час?

(Роздуми учнів.)

Учень. Добрий дядя-іноземець займається послідовним промиванням наших мізків. Телебачення часто транслює низькопробні примітивні фільми, у яких, окрім насильства, нічого й не показано. Розрахунок простий: після щоденної обробки зі свідомості глядача поступово вимиваються загальнолюдські моральні цінності: співчуття, доброта, людяність, щирість. Дії хитрого дяді зрозумілі: щоб успішно маніпулювати свідомістю українця, його слід перековувати на модель типового «американ боя». І хоч як прикро, йому це вдається. Новий українець жує стіморол, запиває «Мульти-табсом», захоплюється бойовиками.

(Слово для оцінки відповідей надається експерту.)

Учениця читає вірш Василя Симоненка «**Ти знаєш, що ти — людина**»

Вчитель. Сьогодні ми маємо свою державу, хочемо жити в мирі і дружбі зі своїми сусідами. Хочемо мати багату, демократичну Україну. Багато людей нині бідують, інші — купаються в достатку. Не будемо ж безчесними й корисливими. Єднаймося, організовуймося. Хай нове тисячоліття стане тисячоліттям душі й серця. Дуже хочеться, щоб панівною була мода не

тільки в одязі, а були «моди» в житті і такі, про які говорить Л. Забашта в поезії «Моди».

Є моди на зачіски,
На гострі носки в черевиках,
На декольте, на сукні
І на короткі штанці,
На плечі — вузькі і широкі,
На вуха малі і великі,
І навіть на форму браслета
На ніжній дівочій руці.
І ми, незалежні, зайняті завжди ділом,
Хоч пізно, а все ж плетемося
У моди тієї в хвості.
Та тільки, правду кажучи, я б дуже хотіла,
Щоб стали навік панівними моди в житті:
Моди на світлі душі,
На прямоту, на сердечність,
На серце, повне щедрот...
А ще, скажімо, мода
На щирі людську бентежність.
На вічний дух непокори
До скритих лакуз і підлот.

Підсумкове слово вчителя: Вірю, що ви замислитесь над піднятими сьогодні питаннями, намагатиметеся бути щирими, чесними, відвертими, працьовитими, щоб вами могли гордитися ваші батьки, вчителі, наша Україна.

Родинна вітальня для учнів 5 класу
«Скарби бабусиної скрині»

Мета: залучивши до участі в заході батьків і рідних учнів, розповісти дітям про народні та сімейні цінності, розвивати артистичні здібності, навички виразного читання; виховувати повагу до батьків, старших родичів, бажання берегти сімейні реліквії, дотримуватися родинних звичаїв та обрядів.

Хід заходу

*(Селянська хата. В хаті діти з бабусею вишивають і співають пісні.
Дівчинка весь час дивиться у вікно)*

Бабуся. Чого ти, Оксано,
В вікно виглядаєш,
Напевно, гостей
Ти якихось чекаєш?

Оксана*(підбігає до бабусі, обнімає її).*

Бабусю рідненька, до нашої хати
Сьогодні зберуться із школи малята
Малята, бабусю, самі не прийдуть,
Вони своїх мам й татусів приведуть.
Ми хочем, бабусю, щоб ви нам всім нині
Скарби показали, що є вашій скрині.

(У цей час чути стукіт у двері. Бабуся підходить до дверей і відчиняє)

Бабуся. Заходьте, заходьте до нашої хати,
Заходьте, мої хлопчики і дівчата.

(До кімнати заходять діти)

Бабуся. Ой, які гарненькі, ой, які веселі
Завітали гості у нашу оселю
Дівчинка. З проханням, бабусю, до вас завітали,
Щоб скарби із скрині ви нам показали.

(Бабуся підходить до скрині)

Бабуся. До скарбів так просто не можна добратись,
Для цього потрібно клубок розмотати

Мати:

Давайте, бабусю, сюди цей клубок.

Чи дуже багато він має ниток?

Бабуся (починає шукати його і знаходить):

Ниток небагато в клубочку моїм,
Ниток у клубочку лише всього сім.
Кольори веселки увібрані в ньому,
Оцьому, малята, клубку чарівному
А ниточку кожну щоб розмотати
Загадку потрібно вам всім відгадати,
Пісні заспівати, у ігри пограти,
Вірші розказати, в танку закружляти.

Бабуся. Ось нитка червона загадку вам має,
Ану, хто скоріше її відгадає?

(загадує загадку, діти відгадують, розмотують червону нитку)

Бабуся (показує дітям жовту нитку):

А ниточка жовта просить до слів
Не тільки дітей, але й ваших батьків.

(виступають батьки, розповідають про свої родинні реліквії, які перейшли до них від дідів, батьків, родинні свята)

Бабуся (про зелену нитку):

Нитці зеленій, любі малята,
Віршик найкращий треба розказати.

(Після того, як кожна дитина розказала свій вірш, бабуся пропонує дітям завдання блакитної нитки)

Бабуся. Голубенька нитка просить у діток
Затанцювати гарний український танок.

(Діти виконують танець)

Бабуся. Щоб синеньку нитку з клубка розмотати,
В ігри народні треба пограти.

(Діти грають в ігри. Дорослі або ж бабуся розповідають про ці ігри. Батьки також грають з дітьми. Розмотавши синю нитку, бабуся показує дітям фіолетову нитку).

Бабуся. Ось залишилась ниточка одна.
Нелегкі завдання дає нам вона.
Для дорослих-пісню, для дітей танок,
Так ми і розмотаєм чарівний клубок.

(Коли діти й батьки виконують усі завдання, бабуся підходить до скрині).

Бабуся. Відчинися, скриню, скриню чарівна,
Хай добуду скарби із твого я дна.

(Відчиняє скриню і виймає звідти жіночий та чоловічий національний костюми. Діти розглядають їх).

Мати. Бабусю рідненька, скажіть усім нам,
Звідки ці скарби дісталися вам?

Бабуся. Костюми оці, що ви бачите нині,
Лежать, як святиня, з давен у цій скрині.
Мені моя мати цю скриню віддала,
А матері мама її передала,
Віки були грізні, і я, як могла,
Скарби найдорожчі свої берегла.
А зараз я хочу, милі малята,
Цей одяг красивий вам передати.
Щоб ви, мої милі, знали й любили
Звичаї народні, щоб всім дорожили,-
Щоб рідне із прадіда й діда для нас,
Бо, діти, нарешті прийшов такий час.

(Бабуся показує й розказує про речі, які були в скрині. Батьки діляться своїми враженнями).

Батько. Я й не сподівався, що таку на славу
Проведем сьогодні ми отут забаву.

Мати. Дякуєм, бабусю, вам квіти оці!

Бабуся. Заходьте, будь ласка, коли буде час,
А зараз я хочу пригостити всіх вас.

Пиріжки рум'яні виглядають з печі,

Пиріжки свіженькі я роздам малечі.

(бабуся виймає з печі пиріжки й роздає дітям)

Батько. Дякуєм за пиріжки, за щирі розмову.

Сподіваємось скоро зустрітись знову.

Сьогоднішня зустріч цікава для нас.

Прощайте, бабусю, уклін вам від нас.

(Всі кланяються бабусі: «Прощайте!» Батьки й діти виходять)

Школа етикету

ЖИТИ ЗА ЗАКОНАМИ ЛЮДСЬКОГО СПІЛКУВАННЯ

Мета: надати учням знання про основи людського спілкування та практичні рекомендації по удосконаленню своєї мови, вміння вільно, комунікативно, виправдано спілкуватися; спонукати учнів застосовувати набуті знання у повсякденному спілкуванні, формувати високу мовну культуру та навички тактовно говорити, встановлювати тісні стосунки із співрозмовником; виховувати людяність, чемність, етичні норми поведінки.

Обладнання: мікрофон, виставка літератури, комп'ютер.

Випереджувальне Д/З: прислів'я про слово і спілкування, інсценування ситуацій, пошукова робота.

Форми і методи: бліц-турнір, інсценування, презентація, «Мікрофон».

Епіграф: *«Розуміти, що справедливе, відчувати, що прекрасне, бажати, що добре – от ланцюг розумного життя»*

Август Платен

Хід заходу

I. Оргмомент. Вступне слово вчителя.

В школі, вдома, в гуртку, на стадіоні, в транспорті ми знаходимось серед людей. Щодня, щохвилини вступаємо у ділові, побутові, емоційні стосунки, у позитивні та негативні контакти. Одним людям ми симпатизуємо з першого погляду, інших намагаємось обходити стороною. Кожне слово, кожен вчинок викликає у нас піднесення творчих сил, бажання діяти. А слова і вчинки інших зумовлюють заперечення, протистояння. Чому? Бо у кожного свій характер, вихованість, темперамент, моральні настанови. Тож і поговоримо ми сьогодні про те, як зробити наше спілкування з іншими людьми приємним, толерантним, дружнім, безболісним.

II. Бесіда (метод «Мікрофон»):

1. Які люди вам до вподоби – чемні чи грубі? Усміхнені чи похмурі?
2. Які люди вам подобаються – привітні чи байдужі? До яких належите ви?
3. Чи позначаються особливості спілкування людей на їхніх взаєминах, настрої, самопочутті, працездатності?
4. Кому віддаєте перевагу – людям, які цікавляться вашою справою чи для яких вона байдужа?
5. Яким надаєте перевагу – тим, хто легко вибухає, чи тим, хто володіє собою?
6. Що найбільше цінуєте в стосунках?
7. До яких висновків приходимо в результаті обговорення цих питань?

Висновки:

- Вміння слухати, як і вміння говорити – велике мистецтво, що не всім дається.
- Своєю нестриманістю ми ображаємо не тільки інших, а й себе.
- Мистецтво спілкування – одна з найбільших здібностей людини, яка піднімає її над усім живим і робить людиною.
- Найбільш важливі довіра, любов, повага, цікаве спілкування, вміння вислухати один одного – і цих цінностей не можуть замінити жодні матеріальні блага.

Ведуча І: Про вміння користуватися словом писали ще древні. З «Одіссеї» великого Гомера беруть витоки такі вислови «Про одне хоч сім кіп, про інше заціп», «Про одне слід говорити, а про інше мовчати». Вислови давньогрецького драматурга Софокла дали поштовх для таких приказок: «Мовчи, глуха – менше гріха», «Хто мовчить, той двох навчить». В «Поученні синам» Володимира Мономаха говориться: «При старих мовчати, мудрих слухати, старшим коритися, з рівними собі і молодшими...без лукавого умислу бесідувати і більше вдумуватися, не шаленіти словом, не осуджувати мовою».

Ведучий ІІ:

Добрі слова частіше говоріть.
Вони потрібні, так потрібні людям,
Коли з душі вивітрюють вітри
Тепло останнє, аж холоне в грудях.
Добрі слова, мов дощик весняний,
Що впав на землю висушену рясно.
Від них в людей прибавиться снаги,
Які ж бо люди в щедрості прекрасні!
Добрі слова частіше говоріть;
Коли й самих згина печаль затята,
Ви уявляйте: мама із воріт
Виходить вас зустріти – наче свято.

Ведуча I: Спілкування – одна з форм людської взаємодії, обмін діями, вчинками, думками, почуттями з іншими людьми, а також звернення людини до самої себе, до своєї душі, мрій і спогадів. Мистецтву спілкування потрібно вчитися і самим життям, бо будується воно на поважанні гідності іншої людини. Вміння говорити і слухати – важливі умови взаєморозуміння. Добрі, позитивні думки породжують позитивне мислення. Якщо ви думаєте позитивно, і до вас так же ставитимуться, а негативні відштовхують від вас.

Ведучий II: Отже, виривайте з корінням думки, пов'язані з недовірою, заздрістю, образою, гнівом, страхом, ненавистю; замінійте їх позитивними, спрямованими на доброзичливість, радість, спокій, любов, сміливість і пам'ятайте: як ви думаєте про інших, так і вони думатимуть про вас. Тому думайте позитивно. Відсутність самоповаги, почуття сірості, власної неповноцінності приносять страждання і вам, і оточуючим.

Ведуча І: Думки впливають на вас самих – на тіло і дух. Негативні думки – духовна отрута, позитивні - протиотрута, яка оздоровлює організм. Ось чому «треба любити ближнього, як самого себе», тому що люблячи оточуючих, ми любимо себе, бажаємо собі добра.

Вчитель: «Ми є людьми майбутнього, тож повинні поліпшувати ситуацію. Найгірше – це нічого не робити і дивитися, як цей бідолашний світ розпадається на друзки. Кричимо «Хай живе мир!» - і ведемо війну. Повторюємо «Геть наркотики!» - і ще більше торгуємо ними. Проголошуємо «Ні – тероризму!» - і вбиваємо невинних. Чому наші слова розходяться з ділом? Хіба неможливо припинити все це?» Ці слова написала 12-річна школярка у своєму щоденнику. І це, впевнена, хвилює не її одну. Правда? Тож хочу вам сказати: Якщо вас справді засмучує ненависть у світі, не втрачайте надії, а робіть щось, хай навіть маленьке! А на підтвердження цієї думки за традицією дарую вам притчу «Найубогіший»

Найубогіший

Колись давно у світі було село з надзвичайно убогими людьми. Зима в тих краях була дуже суворою, і всі непокоїлись за одного дідуса, який не мав жодної теплої речі і ходив у лахміттях. Він потребував принаймні теплового светра. Та ні двох светрів, ні грошей, щоб допомогти старому, не було ні в кого. Нарешті одна жінка запропонувала:

- Якщо кожен із сільських жителів витягне зі свого светра одну-єдину нитку, то ми зберемо достатньо пряжі для того, щоб сплести з неї светр і подарувати дідусеві. І нікому не доведеться мерзнути!

Так і зробили, всі нитки зв'язали. Змотали в клубок. Одна добра жінка за декілька днів сплела гарний кольоровий светр. На початку зими занесли його вбогому старенькому чоловіку.

Зі сльозами на очах той прийняв дарунок. Отож цієї морозної зими ніхто з жителів села не мерз. А бідний старенький дідусь, безперечно, був одягнений найелегантніше.

Любов – єдиний скарб, який після поділу збільшується.

Учениця (напам'ять читає вірш І.Складаного):

Не скупись на ласку,
Слова не жалій.
Як багато світла
В радості твоїй!
Ти її для інших
Вичерпай до дна,
Щедрість серця людям
Передай сповна.
В тому справжня радість.
В тому щастя є:
Людям віддавати
Все тепло своє.

Вчитель: Хто не вміє спілкуватися, часто залишається самотнім. Немає нас віті зброї сильнішої за слово. Недаремно говорять, що ним можна зсунути гору з місця, словом люблять і ненавидять, убивають і роблять людину щасливою. А якщо це зброя, то й поводитись із нею слід обережно.

Гра-ситуація «Подаруй квітку» (по черзі учні беруть квітку і дарують іншому, говорячи комплімент, пояснюючи свій вибір).

Група «Фольклористи» доповідають про результати пошукової роботи, наводять приклади висловів, прислів'їв про слово і спілкування:

- Слово – не горобець, вилетить – не вміймаєш.
- Ласкаве слово – як весняне сонце.
- Погане слово краще проковтнути, ніж промовити.
- Сказаного не наздоженеш, відрубаного не приточиш.
- На сухому дереві немає плодів, у порожньому слові – глузду.
- Язык багато може зробити: і настрої піднести, і справу зіпсувати.
- Птицю пізнають по пір'ю, чоловіка – по бесіді.
- Холодне слово поки до серця дійде – льодом стане.
- Сухе дерево безплідне, пусте слово марне.
- У легковажної людини язык довгий.
- Гарне слово дорожче за гроші.
- Слово не стріла, а серце пробиває.
- Вмієш сказати – вмій і змовчати.
- Яка людина, така її й мова.

Ведучий II: У спілкуванні важливо все. Для прикладу візьмемо вітання. Як ви думаєте, яка його роль? Ухилитись від привітання чи не відповісти на нього в усі часи вважалось вершиною неповаги і невихованості. Адже в поклоні, в коротких словах вітання великий зміст: «Я тебе бачу, людино. Ти мені приємна. Знай, що я поважаю тебе. І хочу, щоб ти до мене добре ставилась. Бажаю тобі всього найкращого». Ось що означає просте «здравствуйте». Правда, ще багато залежить від того, як ви привіталися: рухами, жестами, словами. Ваше ставлення до людей підкреслює привітна посмішка, невеликий нахил голови.

Учень:

«Здравствуйте!» -

Поклонившись, мы друг другу сказали.

Хотя мы совсем не знакомы.

«Здравствуйте!» -

Что особого тем мы друг другу сказали?

Просто «здравствуйте»,

Больше ведь мы ничего не сказали.

Отчего же на капельку солнца прибавилось в мире?

Отчего же на капельку радостней сделалась жизнь?

Вчитель: А тепер проведемо **бліц-турнір** з правил вітання на тему «Хто вітається першим?» Той, хто дасть вірну відповідь, отримує кольоровий «бонус».

1. Жінка років 30 зустрічається з людиною похилого віку.
2. Людина, яка стоїть, людину, що проходить, чи навпаки?
3. Молода дівчина поспішає назустріч юнаку.
4. Вам зустрілося подружжя.
5. Як бути, коли вас помилково привітали?
6. Ви прийшли в гості. З ким першим ви повинні привітатися, а потім?
7. Чи можна замість «здрастуйте» казати «привіт»?
8. Чи жінці можна подавати для вітання руку в рукавичці, а чоловіку?
9. Чи потрібно вітатися з сусідами, односельцями, якщо ви незнайомі?

Група «Актори» інсценізує кілька побутових ситуацій, учні обговорюють їх.

- 1) У шкільному коридорі розмовляють вчителі. Олег, проходячи повз, ввічливо сказав класному керівнику: «Доброго дня, Світлано Іванівно!»
- 2) Часто зустрічаєте людину, але не знайомі з нею. Чи слід вітатися?
- 3) Вітя зайшов у переповнений автобус, побачив на задньому сидінні друзів, голосно привітався. Хлопці обмінюються враженнями про вчорашній футбольний матч.
- 4) На одній лаві сидять жінка з малям і дівчина, яка голосно розмовляє по телефону з подругою, розповідає їй про сварку зі свої другом.

Вчитель: правила спілкування треба не тільки знати, а й виконувати. Адже слова, жести, зовнішній вигляд не лише засіб зв'язку з іншими людьми – це наша візитка. Куди б не прийшла людина, якою б вона не була, вона повинна привітатися. Привітна посмішка і невеликий кивок голови

викликають приязнь людей. Гадаю, доречними сьогодні будуть і правила спілкування, подані Б.В.Бушеловою у книзі *«Поговоримо про вихованість»*(читає):

1. Виявляйте інтерес до людей. Хай вас співрозмовник відчує, що він не байдужий вам.
2. Навчіться посміхатися щиро, доброзичливо.
3. Обов'язково звертайтеся до співрозмовника на ім'я.
4. Будьте хорошим слухачем. Знаючи інтереси свого співрозмовника, намагайтесь переводити розмову в русло його інтересів.
5. Дайте людям відчуття їх значимість і робіть це щиро. Спробуйте, і у вас вийде.

А ще хочу додати, що у спілкуванні є ще одне правило, про яке не слід забувати: яким би не був у вас настрій, будьте коректними, не зганяйте на комусь зло. Адже відомо, що настрої, внутрішній стан людини в першу чергу відбивається на результатах праці. Давайте розуміти один одного з півслова. Щоб, помилившись раз, не помилитися знову.

Група «Психологи» доповідає про результати своєї пошукової роботи. Опрацювавши додатковий матеріал, вони створили презентацію **«Так» і «Ні» у спілкуванні** (демонструють):

Так:

1. Знати, з ким спілкуватися.
2. Не хвилюватися і не боятися.
3. Тактовно і спокійно говорити.
4. Вміти вчасно промовчати.
5. Вчасно йти на компроміс.
6. Справедливість.
7. Толерантність, доброзичливість.

Ні:

1. Не зловживати часом, мімікою, жестами.
2. Не говорити монотонно.

3. Поменше критикувати, а якщо доводиться, робити це доброзичливо.
4. Не докучати повчаннями.
5. Не бути людиною настрою.
6. Не говорити про свої біди, нещастя, хвороби.
7. Не говорити про те, що інших не цікавить.

Підсумкове слово вчителя: Спілкування не може обмежуватися тільки тим, про що сьогодні йшла мова. І за годину не можемо ми все засвоїти, всього навчитися. Мистецтву спілкування потрібно вчитися і самим життям, бо будується воно на повазі гідності іншої людини. Вміння говорити і слухати – важливі умови взаєморозуміння. Тож сподіваюся, що сказане сьогодні стане для вас дороговказом. А мені було приємно з вами спілкуватися. Дякую за підтримку і взаємодопомогу.

Подорож до джерел народної творчості

Захист проекту

«Криниця невичерпної краси»

(Фольклорний ансамбль «Веселка»)

Мета: узагальнити відомості про пісні (види, основні мотиви пісень, їх лексичні особливості); специфіку пісень літературного походження і народних; розвивати вміння вдумливо, виразно читати поетичні твори, визначати провідні мотиви творів, активізувати пошуково-дослідницьку роботу, розвивати їх творчу активність; виховувати любов і повагу до талановитого українського народу, його пісенної спадщини, бажання знати, вивчати і берегти її.

Обладнання: записи музичних творів, фото учасниць фольклорного гурту «Веселка», інформаційний матеріал для захисту проекту, картки.

Очікуваний результат: захист проекту (створення альбому)

Епіграф: Такого сплеску в музиці і слові,

Вогню такого не передаси

Нічим, крім пісні, посестри любові,

Криниці невичерпної краси.

Перебіг заходу

Звучить запис пісні «**Ніч яка місячна**». На його тлі **вчитель:**

Добрі люди кажуть, що українець співає цілий вік. Так нам від Бога дано, і в тому сила ментальності нашого народу. Було заборонено мову, щепили до нашої культури те, що зроду-віку їй невластиве. Але нація збереглася. І чи не завдяки тому півмільйонному пісенному вінку, котрим завітчана Україна, єдина держава у світі, яка має таку багату пісенну спадщину. Українська пісенність – дорогоцінне надбання поетичного генія народу, нев’януча окраса його духовної культури. В ній – його боротьба і здобутки, сподівання і почуття. В пісні – душа народу. Поки живе народна творчість, поки живе і народ. Тож обов’язок кожного українця – зберегти пісенні скарби нашого народу, розвивати і продовжувати культурні традиції, донести їх до майбутніх поколінь.

Сьогодні ми завершуємо роботу над проектом «Криниця невичерпної краси», як ми назвали пісню, пригадаємо і узагальнимо все вивчене про пісню, заглянемо вкотре у її красивий безмежний світ. Наша мова йтиме, про тих, хто протягом 40 років береже і примножує наші пісенні традиції, народні звичаї, мову – це фольклорний ансамбль «Веселка» с.Абазівка Зачепилівського району.

Поетична хвилинка.

(Учениця читає поезію Т.Чуб, присвячену ансамблю «Веселка», і пропонує внести її до створюваного альбому «Берегині народної пісні»)

І знову над селом лунає пісня,

Бентежить душу, радує серця,

Пливе над світом... Їй у хатах тісно,
Нехай не буде пісні тій кінця!
Чарівну пісню нашу українську,
Бажаючи прикрасити життя,
Жінки виводять славні абазівські
Душевно, щиро, з самозабуттям.
В житті зазнали втрат, війну, печалі,
Та не здавались, в злобі не згорали,
Добро творили, радо день стрічали,
Хоч старість і була не за горами.
Рокам не вірте їх – жінки ці юні,
Бо оптимізму їм не позичати,
Бо забувають і хвороби, й будні,
Коли зберуться пісню заспівати.
Як річка, швидко їх життя тече,
Та у незгоді, горі і печалі
Спішать вони підставити плече
Одна другій, крокують разом далі.
Ансамбль «Веселка» - пісня і любов,
Добро і правда, ласка і відвага.
Хай не змовкає спів ваш, лине знов,
Здоров'я вам бажаємо, наснаги
У день святковий від щирого серця,
Хай дружно співається, легко живеться,
«Веселка» існує на радість всім людям,
Хай пісня лунає і в свята, і в будні!

Розминка «Слово про пісню». Завдання: прочитати знайдені в результаті самостійної пошукової роботи вислови про пісню.

«Я засохла, зів'яла, як билинонька в полі, аби не жила в мені, не буйнувала материнська і взагалі наша українська пісня! Я пропала б, навіки пропала, аби не було для кого її співати!» (Н. Матвієнко)

« Народна пісня України – це апофеоз краси. Народ через століття рабства і неволі на шляху до щастя проніс дорогоцінне багатство свого генія». (М. Горький)

«Я відчуваю, як пісня повертає мені духовну силу, як оновлюється, очищається моє єство.» (Д.Павличко)

«Українська пісня. Хто не був зачарований нею, хто не згадує її, як своє чисте, прозоре дитинство, свою горду юність, своє бажання бути красивими і ніжними, сильними і хоробрими? Який митець не був натхненний її багатючими мелодіями, безмежною широтою і красою її образів, чарівною силою, що викликає в душі людській найскладніші, найглибші асоціації, почуття, що підносять її до вершин людської гідності, людяності, творчості» (О. Довженко)

Наша дума, наша пісня
Не вмере, не загине.
Ось де, люди, наша слава,
Слава України.

(Т. Шевченко)

«Пісні становлять народну святиню, кращу рису українського народу, в них горить любов до батьківщини, виблискує слова минулих подвигів, у них дихає ніжне почуття любові. Все коло насущних життєвих інтересів охоплюється в пісні, зливається з нею, і без неї саме життя стає неможливим» (М. Добролюбов)

«Українська народна поезія найбагатша і найкраща в Європі» (Л. Люкшич, Югославія)

«Повірите, чи ні, а українську пісню я люблю понад усе» (Л. Толстой)

«Є щасливо обдаровані природи... і щасливо обдаровані народи. Я бачив такий народ, народ – музикант – це українці.» (П. Чайковський)

«Здається, кожна гілка дерева на Україні має свого поета і кожна стеблина трави на цих безмежних рівнинах відлунюється піснею.» (Тальві, США)

«Народні пісні для України – все: і поезія й історія, жива, яскрава, сповнена барв, істини, історія, яка розкриває все життя народу.» (М. Гоголь)

«Не цурайся пісні, яку чув од мами,
Не згуби – то мова прадідів твоїх»

(М. Федунець)

«В піснях і труд, і даль походу,
І жаль, і успіх, і любов,
І гнів великого народу,
І за народ пролита кров»

(М. Рильський)

«Українська пісня, чарівна, всесильна –
Ти такою будеш й через сотні літ.
Українська пісня, вчить тебе дитина,
Щоби пам'ятати свій козацький рід.»

(Б. Микита)

«Знов сподіванням немає заминки,
Поки співаєш, допоки живеш.
Пісня народна, ти не соломинка,
А ніби човен, що в вічність пливе.»

(О. Страшенко)

Інтерактивна вправа «Музичні акварелі»:

- Що таке пісня?
- Чим відрізняється літературна пісня від народної?
- Що таке пісня-гімн?
- Що ви знаєте про Гімн України?
- Які існують види народних пісень?
- Назвіть різновиди календарно - обрядових пісень?

- Які обряди вони супроводжують?
- Які мотиви колискових пісень?
- Які основні риси, ознаки народної пісні?
- Які джерела пісенної творчості?

Інсценування легенди про пісню.

Робота в групах. Знайти в роздруках народних пісень з репертуару ансамблю «Веселка» рядки, в яких згадуються:

I група – рослини, квіти

II група – імена

III група – географічні назви.

(I – «в кінці греблі шумлять верби»; «я шавлію пересію, руту перетичу», «при долині кущ калини нахилився до води», «жала вона жала та й посеред поля тополею стала», «посіяла огірочки», «ой стелися, барвіночку», «я рвала в полі ромашки білі», «ой носила воду коновчиною, поливала рожу із калиною»)

(II – «А до мене Яків приходив», «Та куди їдеш, Явтуше?», «Їхали козаки із Дону додому, підманули Галю, забрали з собою», «Полюбила Петруся, та сказати боюся», «Гандзя рибка», «Ой Марічко, чичері...», «Вічно часу не хватає в нашої Улити: доки зварить та поїсть, треба знов варити»,

«Била мене мати з ночі за Йванкові карі очі», «Михайло Шкандибайло», «Вася в танцях на гулянці, наче парубок як слід, а як стане до роботи – не то баба, не то дід»)

(III – «Їхали козаки із Дону додому», «Од Києва до Лубен насіяла конопель», «Нема мого миленького – поїхав за Десну», «Говорила баба діду: Я в Америку поїду» і т.д.)

Пісенний аукціон: переспів – змагання за результатами роботи груп. Перемагає та група, яка найбільше наведе прикладів пісень (співають по черзі по 1-2 рядки)

Музична пауза. Слухання в запису народних пісень з репертуару фольклорного ансамблю «Веселка» - «Спить ставок», «Приймаченько», «Понад горами, понад нивами».

Вчитель: Оскільки темою свого проекту ми обрали народні пісні у творчості самодіяльного фольклорного колективу «Веселка», який відомий не лише в нашому районі, а й за його межами, то, сподіваюся, ви добре підготувалися до захисту проекту: спілкувалися з учасницями ансамблю, записували цікаві історії з їхнього творчого життя, їх пісні, а також

спробували довести одну з основних ознак народної пісні – варіативність. Тож запрошую вас до слова із звітом про результати своєї дослідницько – пошукової роботи, з яких ми створимо альбом «Берегині народної пісні».

Захист проекту. Учні виступають перед однокласниками з презентаціями міні-проектів.

Презентація проекту «Зародження ансамблю»

Почалося все в 70 роках минулого століття. В клубі села Абазівка організували хор, а потім найактивніші його учасниці з ініціативи директора початкової школи Кирси Марії Олексіївни об'єдналися в ансамбль. Репетиції відбувалися то в школі, то в холодному клубі, то у когось вдома. В їх репертуарі, що постійно оновлювався, були народні ліричні та жартівливі пісні. Це і популярні відомі пісні, і ті, яких в сусідніх Дніпропетровській та Полтавській областях не чули «Михайло Шкандибайло», «Говорила баба діду», «Приймаченько», «Буряки». Всі роки керівником гурту була Кирса М.О. Ансамбль був гостем усіх сіл району; жодне свято в районному Будинку культури не обходилося без них. Про популярність колективу свідчать численні нагороди, призи, грамоти. На жаль, роки не минають безслідно. Немає вже в живих невтомних трудівниць і берегинь народного фольклору Донченко Н.І., Штанько З.О., Кривенко М.І., Кривенко Н.Г., Распутіної Н.М.. Сумують в селі за подружжям виконувачів веселих частівок – Халепою Г.Я і Поліщук М.І. І хоч середній вік учасниць ансамблю 70 років, вони вважають своїм обов'язком нести народну пісню в маси, викликати бажання шанувати і берегти народні звичаї і традиції.

Презентація проекту «Діяльність «Веселки».

Як уже зазначалося, «Веселка» за десятиліття свого існування стала добре знаною навіть у віддалених селах району. Доводилося жінкам виступати і в обласному центрі під час святкувань Дня міста. Двічі були запрошені на Всеукраїнські огляди фольклорних колективів у місті Сорочинці Полтавської області. Влітку 2003р. в Абазівку завітали учасники Всеукраїнської туристичної експедиції «Оріль» Фетисов І.Б. та Базилевич

В.В. Вони записали багато пісень на магнітофон, і вже в березні 2004р. ансамбль «Божичі» під керівництвом Фетисова і його дружини виконали і частину їхніх пісень. У 2005р. колектив було запрошено до Харківського центру народної творчості у фольклорну вітальню «Оранта», що проводилася до Дня козацтва. Огляд народної творчості «Я візьму той рушник», засідання клубу людей похилого віку «Оберіг», обласний фольклорний фестиваль «Ой весна красна» проходять за активної участі народних співачок. У формі програми від всієї душі проходили звіти колективу на честь 20, 25, 30-річчя творчої діяльності. Нині колектив не веде вже такої активної пропаганди народної пісні, але роки їх «співання» не минули безслідно – їх пам'ятають, їхні пісні звучать на сценах сільських клубів, у повсякденному житті.

Презентація проекту «Тематика пісень з репертуару «Веселка»

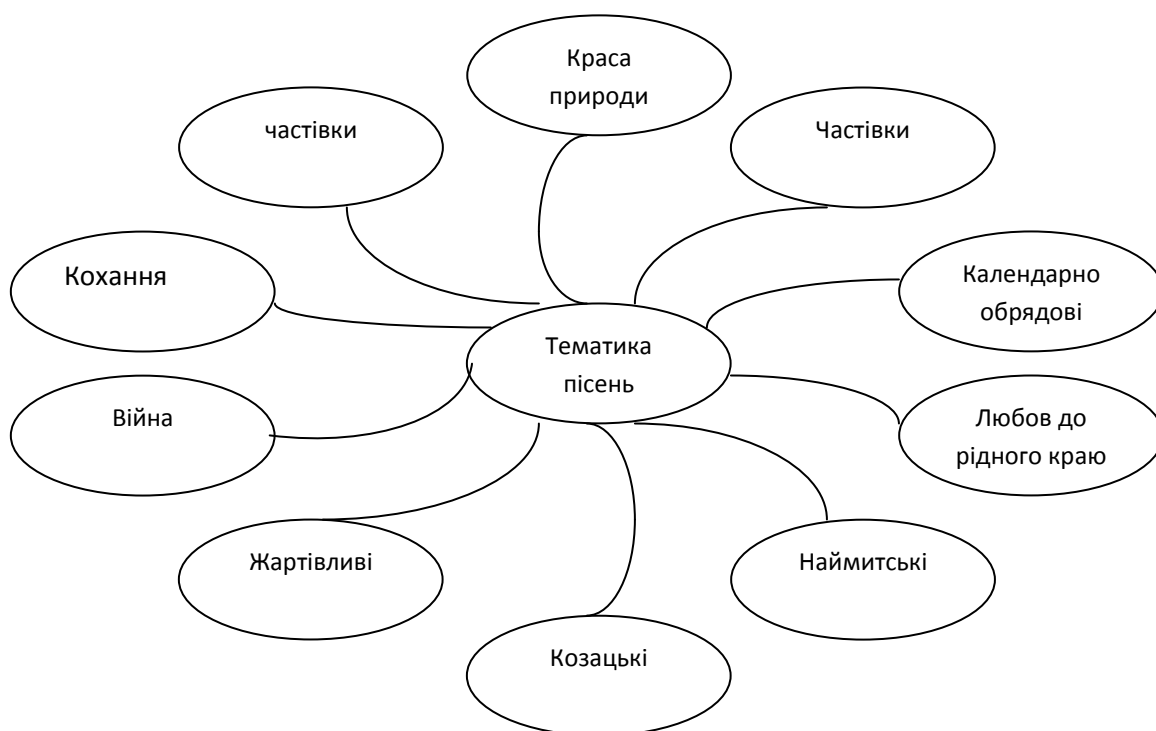
Дитинство та юність учасниць «Веселка» припало на голодні 30-і, знали вони і воєнне лихоліття. Одна з учасниць Сирота О.С. була свідком того, як під селом Леб'яже розбився радянський літак. Це так вразило дівчину, що пам'ять через десятки років допомогла з'явитися на світ власній поезії про цю трагедію, а композитором став весь гурт. І живе пісня, як живе спогад про війну. Або частівки. Як зберуться жінки разом, так то одна, то інша і звертаються до Кирси М.О.: «А запишіть-но оці рядки, може, згодяться, чомусь запали в душу – і склався куплет». А в цих частівках висміюють жінки наше життя, а буває, ледарів і п'яниць. Ось хоча б так:

(учні співають кілька частівок):

Якби знала в річці дно,
Була б не купалася,
Якби знала твій характер,
Була б не влюблялася.
Кажуть люди, що панич,
А він в мене вдався:
Бо у трактор та у мене
Навік закохався.

Вася в танцях на гулянці
Наче парубок як слід,
А як вийде на роботу –
Не то баба, не то дід.
Вічно часу не хватає
В нашої Улити:
Доки зварить та поїсть,
Треба знов варити.

А взагалі тематику репертуару фольклорного ансамблю «Веселка» ми хочемо показати у вигляді ось такої квітки:

Презентація проекту «Життя колективу – у світлинах і нагородах».

Фотографії є доказом того, що «Веселка» займала активну життєву позицію. Ми знайшли їх у підшивках районної газети «Перемога» та в особистих архівах співачок.

1. «Веселка» виступає перед харків'янами на відзначенні Дня міста.

2. День колгоспника у господарстві «Прапор комунізму»
Зачепиліського району.

3. На сцені районного Будинку культури.

4. «Веселку» слухають Сорочинці.

5. Під час відзначення 20 річчя колективу

6. Обласний фольклорний фестиваль «Ой весна красна», 2000р.

Значний внесок у збереження і розвиток самобутньої фольклорної традиції Харківщини наших співачок підтверджують і різноманітні грамоти, дипломи Зачепилівської райдержадміністрації, обласного оргкомітету Всеукраїнського огляду народної творчості, Харківського центру народної творчості.

Презентація проекту «Варіативність як одна з основних ознак народної пісні»

Про популярність народних пісень свідчить одна з її основних ознак – варіативність. Деякі фольклорні твори налічують не 2-3, а більше варіантів. Змінюються не тільки окремі слова, речення, а й цілі строфи. Народ – творець зачасту доповнює пісню, змінює закінчення. І це добре, бо доводить живучість твору, його популярність, небайдужість до його змісту і слухачів, і виконавців. Наша група провела велику роботу по встановленню відповідності текстів пісень із репертуару фольклорного ансамблю «Веселка» текстам, взятим з різноманітних збірників усної народної творчості. Ми оформили матеріали по 10 піснях і їх 15 варіантах. А присутнім пропонуємо послухати у виконанні дівчаток пісню з репертуару «Веселки» «В кінці греблі шумлять верби», і порівняти її текст з двома іншими варіантами, взятими з інших джерел. Ці два варіанти ми вивішуємо на дошці.

В кінці греблі шумлять верби,

Що я насадила,

Нема того миленького,

Що я полюбила.

Нема його та й не буде –

Поїхав за Десну;
Сказав: Рости, дівчинонько,
На другу весну.
Росла, росла дівчинонька,
Тай на порі стала,
Ждала, ждала миленького,
Та й плакати стала.
Плачте, очі, плачте карі,
Така ваша доля.
Полюбила миленького
При місяцю стоя.
Не я його полюбила –
Полюбила мати
Та й звеліла мені мати
На рушничок стати.
Один дала, другий дала,
А на третій стала,
А четвертим білесеньким
Рученьки зв'язала.

(Записано від Воробйової К.О., 1930 р.н. с.Абазівка, «Веселка»).

В кінці греблі шумлять верби,
Що я насадила, гей,
Нема того козаченька,
Що я полюбила.
Нема мого миленького,
Поїхав за Десну, гей,
Сказав: Рости, дівчинонько,
На другу весну.
Росла, росла дівчинонька
Та й на порі стала, гей,

Ждала, ждала козаченька
То й плакати стала.
Нема мого миленького,
Нема його тут, гей,
Не поросла по слідочках
Шальвія та рута.
Я шальвію пересію,
Руту пересаджу, гей,
Козаченька вірно люблю,
До себе приводжу.
Я шальвію пересію,
Руту перетичу, гей,
Козаченька вірно люблю,
До себе прикличу.

(«Пісні рідного села» Укр. нар. пісні фольклорні записи та
упорядкування А. Путья. К. «Музична Україна», 1987 с.73-74)

В кінці греблі шумлять верби,
Що я насадила, гей,
Нема того козаченька,
Що я полюбила.
Нема мого миленького,
Поїхав за Десну, гей,
Сказав – рости, дівчинонько,
На другу весну.
Росла, росла дівчинонька
Тай на порі стала, гей,
Ждала, ждала козаченька
Тай плакати стала.
Ой не плачте, карі очі,
Така ваша доля.

Полюбила козаченька,
При місяцю стоя!
Зелененькі огірочки,
Жовтенькі цвіточки...
Нема мого миленького –
Плачуть карі очки!

(«В чарах кохання» К. Мистецтво, 1989, с.104-105).

Бесіда (метод «Мікрофон»). Закінчити речення: « Народна пісня не повинна зникнути, бо ...»

Рефлексія.

- Чи цікаво було працювати за методом проектів?
- Який з етапів запам'ятався найбільше і чому?
- Продовжить речення «Тепер я знаю, що ...».

Оцінювання роботи учнів по підготовці до заходу і захисту проекту.

Підсумкове слово вчителя: І хоч учасниці фольклорного ансамблю «Веселка», на жаль, вже не молоді, і багатьох з них уже немає, хочеться, щоб їхня творчість не відійшла в небуття разом з цими жінками. Бо пісня і радість принесе, і розрадить в сумну хвилину, і навіє незабутні спогади дитинства, і нагадає про безмежну красу хлібного лану, рідного краю, батьківської хати; бо пісня – невичерпне джерело, яке дає нам життєдайну силу і впевненість у завтрашньому дні, віру в те, що не все хороше минуло, що буде у нас ще багато радісних, сонячних днів. Тож наш з вами святий обов'язок – берегти і примножувати наші пісенні традиції, звичаї, мову. Бо народна пісня мусить жити!

Додаток 1.

Структура проекту альбому

1. Мета і завдання проекту: зібрати, систематизувати, узагальнити матеріал про діяльність фольклорного ансамблю «Веселка» с. Абазівка

Зачепилівського району; визначити пріоритетні напрями у створенні альбому.

2. Тривалість: 6 тижнів

3. Виконавці: учні 10 класу

4. Етапи реалізації:

а) підготовчий (об'єднання в групи, розподіл доручень);

б) збір інформації (відвідування учасниць ансамблю, опрацювання літературних джерел, збір інформаційного матеріалу);

в) обробка інформації.

5. Оформлення результатів, підготовка до представлення проекту.

6. Презентація проекту.

7. Відгуки.

Родинне свято

Бережи батька й неньку

Мета: розповісти про велику роль батьків, родини в житті кожної людини; виховувати любов і повагу до рідних, сусідів, до стареньких людей, бажання зробити їх щасливими.

Обладнання: букети калини, колосків, малюнки дітей про родину, коровай на вишитому рушнику.

Хід заходу

Вчитель. Добрий день, дорогі гості! Сьогодні в нас велика радість. Ми зібралися на родинне свято «Бережи батька й неньку». Розпочати наше свято я хочу словами вірша М. Луківа

У ДИТЯЧОМУ БУДИНКУ

Від гніву і сорому світ шаленів,
Життя вивергало приховану драму:

Покинуті діти живих матерів
Співали про сонце, про небо і маму.
І лунко, і дзвінко разносився спів,
І сумно, і гірко було відчувати,
Що жоден з маленьких отих співаків.
Не знав і не знатиме, що таке - мати.

Так, дійсно велике горе стати сиротою, а ще гірше бути нею при живих батьках.

Наші діти не обділені батьківською увагою і любов'ю, також майже в усіх є бабусі та дідусі. Отож, сьогодні ми зібралися для того, щоб подякувати всім вам за вашу любов і ласку, за тепло ваших сердець, за недоспані ночі, за все, що можна вкласти в одне слово: турбота. Дорогі діти! Сьогодні до нас прийшли ваші батьки, бабусі та дідусі, просто сусіди. Тож запрошуйте їх і щиро вітайте.

Учні: Гостей дорогих ми вітаємо щиро.

Стрічаємо з хлібом,
Любов'ю і миром!
Для гостей відкрита хата наша біла.
Тільки б жодна кривда в неї не забігла.
Хліб ясниться в хаті.
Сяють очі щирі,
Щоб жилось по правді,
Щоб жилось у мирі!

(На рушнику діти виносять коровай і ставлять на стіл).

Ведучий. Мати й батько - найрідніші, найближчі кожному з нас люди. Від них ми одержуємо життя. Вони вчать нас людських правил, оживляють наш розум, вкладають в наші вуста добрі слова. Образи батьків опоетизовані у віршах, оспівані в музичних творах, прославлені в казках і легендах. І перше слово, яке вимовляє дитина, це слово «мама».

Учні : Є чимало мам на світі.

Мами добрі, мами світлі.
Та одна є наймиліша. Хто така?
- Скажу вам я - рідна матінка моя.

Можна у світі чимало зробити:
Перетворити зиму на літо.
Можна моря й океани здолати.
Гору найвищу штурмом узяти.

Можна пройти крізь
пустелі та хащі Тільки без
мами не можна нізащо:
Бо найдорожче стоїть за словами:
- В світі усе починається з мами!

І коли згрубіла ваша мова, їй
здобудьте ласку із грудей.
Бережіть її від злого слова.
Бо найгірші рани від дітей.

Мати піде, в серці лишить рану.
Всохне корінь твій і верховіть.
Заклинаю: «Бережіте маму.
Діти світу, матір бережіть!»

Я прокидаюся рано
І зразу, хоч ще не встаю,
Тільки спросоння погляну,
Бачу матусю свою.

Мати - досвітня пташина.
Здосвітку віч не зімкне,

Ходить по хаті навшпиньки,
Щоб не збудити мене.

Мати — то сонечко рідне.
Сонечко, ясне, земне.
Слово її заповітне
Гріє і живить мене.

(У виконанні учнів звучить пісня «**Чорнобривці**»)

Ведучий. Ніщо так не єднає людей, як пісня. Колискова пісня матері звучить найніжнішою музикою і тоді, коли посрібляться наші скроні. З неї починається потяг людини до добра, творчості, снаги.

(Звучить колискова «**Котику сіренький**»).

Ведуча. Колискова пісня, яку співали нам мами, сидячи біля нашого ліжка, навіки залишиться в наших серцях. Рідна мова, яку ми ввібрали з молоком матері - ніколи не забудеться. Адже без маминої пісні, без рідної мови - не може бути Батьківщини. І як говориться в пісні, можна вибрати друга і побратима, лише не під силу вибрати матір і Батьківщину.

СОЛОВ'ІНА ПІСНЯ

Одна Батьківщина, і двох не буває.
Місця, де родилися, завжди святі.
Хто рідну оселю свою забуває.
Той щастя не знайде в житті.

Як можна забути ту пісню,
Що мати співала малому, коли засинав.
Як можна забути ту стежку до хати,
Що босим колись протоптав.

У рідному краї і небо безкрає.

Лелеки здалеку нам весни несуть.
У рідному краї і серце співає.
Потоки, потоки, мов ріки, течуть.

Тут кожна травинка і кожна
билинка Вигойдують мрії на тихих
вітрах.
Під вікнами мальви, в саду материнка
Оспівані щедро в піснях.

Тут мамина пісня лунає і нині
її підхопили ліси і гаї.
Її вечорами по всій Україні
Співають в гаю солов'ї.

Я припадаю до неї вустами
І серцем вбираю, мов спраглий
води.
Без рідної мови, без пісні, без мами
Збідніє земля назавжди.

Одна Батьківщина, і більш не буває,
Місця, де родилися, завжди святі.
Хто рідну оселю свою забуває,

Той щастя ніколи не знайде в житті. (М. Бакай)

Ведучий. Під спів маминої пісні виростили поети і композитори, хлібороби й захисники рідної землі, космонавти і вчені, філософи і просто мудрі люди. І біда наша в тому, що ми стали забувати пісню, адже її мелодія, мова виховують доброту, чуйність, милосердя.

А зараз послухайте у виконанні дітей пісню, знайому нам з

дитинства.

Мамина коса

Ой чого, діброво, віти похилила.
Чи багато листу, чи важка роса ?
Ой чого ви, мамо, рано посивіли?
Де в путі пристала молода краса?

Розійшлись дороги, звихрені й хрещаті,
Від мого порогу в дальній світи.
Розійшлись ви, діти, а до мене в хату
Налетіли думи снігом самоти.

Не цурайтесь хати, де старенька мати,
І частіш приходьте, та не тільки в сні.
Буде вас діброва цвітом зустрічати,
Буде в мами в косах менше сивини.

Учениця читає вірш :

ПОДИВІТЬСЯ, МАМО...

-Подивіться, мамо, як сади цвітуть.
-Ніколи, дитино, в полі справи ждуть.
-Жаль бодай хвилину змарнувати все.
День весняний, кажуть, цілий рік годує.
-Подивіться, мамо, вишні - мов корали.
-Почекай, не всі ще буряки прорвали.
Не скошили трави, скирти не поклали,
А зима питає, як хазяйнували.
-Подивіться, мамо, яблука допіли.
-Ет, не вистачає ні часу, ні сили.
Відлітають птиці за моря, за гори,
Урожай потрібно звести у комори.

— Подивіться, мамо, вже й зима настала.

-Ой, не все я встигла, що зробити мала!..

Ведуча. Мати... Материнське серце здатне прийматися болем дитини на відстані, журитися долею дітей усе життя. Якби могла, сонечко прихилила б. Заспівай мені, мамо моя, як бувало колись над колискою. Буду слухати, слухати я і стояти в задумі берізкою.

(У виконанні батьків звучить пісня). **«Пісня про рушник»**

Ведуча. Народна мудрість говорить: «Шануй батька й неньку, і буде тобі гладенько». Прислів'я та приказки становлять начебто неписаний збірник правил, якими людина повинна користуватися у повсякденному житті. Увійшли в прислів'я образи батька, матері, дітей. Ось послухайте:

- Нема того краму, щоб купити маму.
- У сокола і діти соколята.
- Материн гнів, як весняний сніг: рясно впаде, та скоро пройде.
- Мати одною рукою б'є, а другою – гладить.
- Який дуб, такий тин; який батько, такий син.

- Батько краще догляне семеро синів, ніж семеро синів -батька.
- На сонці добре сидіти, а коло батьків жити.

(Діти розказують вірші, виконують пісні про батьків).

Ведучий. Але яка може бути родина, в якій немає старійшини роду, тобто бабусь і дідусів. Бабуся по праву носить звання берегині роду, адже вона - невгамовна трудівниця, її руки не знають спочинку ніде і ніколи.

Учні : Вже срібні роки заплітаються їй в коси.

Вже діти дорослі, онуки ростуть.

І серце таке молодеє ще й досі

І руки спочинку ніяк не знайдуть.

Пахнуть руки її паляницями,

Кропом, травами і пшеницею.

Пахнуть рученьки м'ятою-рутою.

Пахнуть хатою незабутою.

Пахнуть руки її огірочками,

Свіжовипраними сорочками.

Пахнуть рученьки ніжною ласкою.

Онучаток маленьких колискою

Непомічені, вкрай натружені.

Невідзначені, хоч заслужені.

Ведуча: Коли поруч бабуся, то нашим дітям нічого боятись, адже будь-яке горе, біду вона розведе своїми руками.

Не бійся, онучко, нічого не бійся.

Бо бабця тримає за рученьку міцно.

Не бійся, онучко, ні бурі, ні грому.

Бо бабця те лихо не пустить додому.

Не бійся, онучко, колючу тернину,

Бабця встелить під ноги шовкову хустину.

Учень читає вірш В. Василичка «Дідусева школа».

Ведучий. «Три біди є у людини - старість, смерть і погані діти» - говорить стара українська мудрість. Старість - неминуча, смерть невблаганна. Перед ними не можна зачинити двері свого будинку. А від поганих дітей можна дім зберегти, як і від вогню. І це залежить не лише від батьків, а й від дітей.

Тож завжди намагайтесь бути слухняними і вихованими, турбуйтеся про своїх батьків, не завдавайте їм прикрощів.

Для того, щоб мир і злагода панували в кожній родині, давайте попросимо у Бога щастя і здоров'я для нас і наших близьких.

Уранці до Бога я ручки складаю.
І щиро у нього я щастя прохаю:
Ісусе наш рідний, і ти, Божа мати,
Пошли для України добра й благодаті.
Молюся до Тебе, Ісусе єдиний,
Щоб мир і достаток були на Україні,
Щоб горя і лиха народи не знали.
Щоб хворим й нужденним всі допомагали.
Нехай же прокажуть молитву всі люди,
Нехай же надія і Бог з нами буде!

Вчитель. Щиро дякую всім за те, що взяли участь у нашому святі. І хочу побажати всім — дорослим і дітям - завжди пам'ятати про тих, хто дав нам життя, цінувати їх, бо життя їхнє невічне, щоб не довелося потім картати себе за те, що не сказав, чи не зробив.

Учениця співає пісня на слова Б.Олійника.

«ПОЕМА ПРО МАТІР»

Посіяла мати літа свої, літечка житом,
Прибрала планету, послала стежкам споришу.

Навчила дітей, як у світі по совісті жити.
Зітхнула нелегко і тихо пішла за межу.
-Куди ж це ви, мамо? -сполохано кинулись діти.
-Куди ви, бабусю ? - онуки біжать до воріт.
— Та я недалечко, де сонце лягає спочити.
— Пора мені, діти, а ви вже без мене живіть.
- Та як же без вас ми, та що ж ви надумали, мамо?
А хто нас, бабусю, у сон поведе по стежках?
- А я вам лишаю всі райдуги із журавлями,
і срібло на травах, і золото на колосках.
- Не треба нам райдуг, не треба нам срібла і злата.
Аби тільки ви нас чекали завжди край воріт.
Та ми переробим усю вашу вічну роботу.
Лишайтеся з нами, навіки лишайтесь, не йдіть!
Вона посміхнулась, красива і сива, як доля.
Змахнула рукою – злетіли у вись рушники.
-Лишайтеся щасливі! - І стала натрудженим полем
На цілу планету, на всі покоління й віки.

Тож бережіть батьків, діти, будьте їхньою надією і опорою.
Бажаю вам всім: любові від батьків, поваги від дітей, а щастя і
здоров'я від Бога.

(Розрізаємо і роздаємо всім присутнім коровай)

Година спілкування

„Не скупімося, люди, на добро”

Мета : розповісти учням про необхідність чуйного, милосердного ставлення до людей похилого віку, виховувати в них доброту і чуйність, співпереживання і сердечність, розвивати бажання розділити біль, вчасно підтримати один одного.

Хідзаходу

Ведуча. Шановні гості, друзі! Ми раді, що ви завітали у нашу родинну світлицю. Для вас ми підготували годину доброти «Не скупімося, люди, на добро».

Вчитель. Діти! Сьогодні ми запросили у свою світлицю жінок - пенсіонерів, які багато-багато років сумлінно працювали на своїх робочих місцях. Зараз всі вони знаходяться на заслуженому відпочинку. Давайте ж їх всіх привітаємо.

Багато років відзначаємо 1 жовтня Міжнародний день людей похилого віку. Людей, на долю котрих лягли тяжкі випробування, людей, яких сьогодні держава неспроможна захистити, їм потрібні наші підтримка, турбота.

Саме тому, щоб привернути увагу до важкого становища цієї категорії людей, Організація Об'єднаних Націй оголосила 1999 рік Міжнародним роком громадян похилого віку.

Ведучий. В Україні проживає майже 2 мільйони самотніх людей.

Така вже їхня доля - залишитись у чотирьох стінах сам на сам із своїми проблемами, хворобами. Знали б ви, як вони чекають, щоб хто-небудь з нас завітав до них.

ЖИВЕ ОДИНОКА ЛЮДИНА

Живе самотня людина,

Чому ж ми проходимо мимо?

Живе самотня людина,

Ніким у житті не любима.
І серце у неї відкрите
Для ласки людської й привіту.
Печальним льодком оповите,
Віддалене горем од світу.
Чому ж ми не прийдемо в хату,
Її не покличем з собою?
І буде одна вікувати
Людина з своєю журбою.
Нам легше, бо ми не самотні.
Ходімо ж до неї в світлицю!
І серце людини з безодні
Полине за нами, як птиця.
(Л. Забашта)

Ведуча. Найвища наука життя - мудрість, а найвища мудрість - бути добрим. Доброта і чуйність, співпереживання і щиросердечність, уміння розділити чужий біль, вчасно підтримати у важку хвилину, розрадити в горі й біді - це у характері нашого народу.

Ведучий. Бути добрим не легко. Треба менше говорити про добро, а просто постійно його робити.

НЕ ГОВОРИ ПРО ДОБРОТУ

Не говори про доброту,
Коли ти нею сам не сяєш,
Коли у радощах витаєш,
Забувши про чужу біду.
Бо доброта не тільки те,
Що обіймає тепле слово.

В цім почутті така основа,

Яка з глибин душі росте.

Коли її не маєш ти,

То раниш людяне в людині.

Немає вищої святині,

Ніж чисте сяйво доброти.

О. Довгий

Учень читає вірш:

ТАТОВА ПОРАДА

Прибіг щодуху син додому,

До тата голосно гука:

А я провідав у лікарні

Свого товариша-друга!

То ж правду, тату, я - чутливий

І маю серце золоте?

Замисливсь тато на хвилину

І так сказав йому на те:

Коли тебе в тяжку годину

Людина виручить з біди.

Про це добро, аж поки віку,

Ти, синку, пам'ятай завжди.

Коли ж людині щиросердно

Ти зробиш сам добро колись,
Про це забудь, аж поки віку,
Мовчи й нікому не хвалисьь.

Л. Компанієць

Ведуча. Милосердя, доброта. Ще з часів давньоруських благодійність була в традиціях нашого народу. Цілком природним і закономірним вважалося допомогти знедоленому, нещасному, поділитися шматком хліба, дати притулок бездомному, захистити старість і немічність, порятувати хворого чи каліку, заступитися за беззахисного і скривдженого.

НАМ БИ ПРО ДУШУ ХОЧ НЕ ЗАБУТИ

*Нам би про душу хоч не забути.
Нам би хоч трохи добрішими бути!
Ми лише раз, - так уже повелося,
Живемо на цій грішній землі...
Хай прокинуться сплячі душі,
Що як квітки у квітнику.
Що потребують дощу і суші
На довгім життєвім шляху.
Хай романтика Віри й Любові.
Слова людського тепла й доброти
Нам порожнини в душах заповнить,
Куди вже війнули ринкові вітри.*

І. Тулундай

Вчитель. Зараз такий розбурханий світ. Наша країна знаходиться в економічній і соціальній кризі. Рівень пенсій, зарплат не дає людям можливості на гідне життя. Ідуть воєнні дії. Та знала ж Україна й гірші часи, але її люди черствими та бездушними ніколи не були.

Хто владар сьогодні? Хто зомбі?

Чом голос Архангела втих?
Старці - ніби атомні бомби,
Німіє душа коло них.
Розгублений погляд старечий,
І руки печально тремтять.
А той он — крізь зуби промовив:
Я старець, мені б хто подав.
Гогочуть вітри в переході,
Нагулюють славу в народі:
Бабця, бабусенька, бабусенція,
Де ж діти й онуки і де твоя пенсія?
Ми тягнем сторуко «кравчучки»
І молимо Бога: «Прости...».
Спішать на базари онучки,
Не пишуть бабцям листи.

Н. Поклад

Ведуча. Знали б ви, скільки людей живе сьогодні у злигоднях, скільки мешкають у напіврозвалених халупах або взагалі навіть не мають даху над головою. Вони жебракують і раді хоч черствому шматочку хліба.

Учениця читає вірш:

НА ВОКЗАЛІ

Простягає руку, молиться натхненно
У благоденькім платті, хусточці рябій,
А у шибку вітер стукає студений:
Що, мовляв, бабусю, треба тут тобі?
Людам на вокзалі клопітно і тісно.
Скоро розвезуть їх вдалину авто.
Потемніло небо, хмари сиві виснуть.
А тебе, бабусю, захистить же хто?
Випрошені гроші, дві-чотири гривні

На шматочок хліба, може, ще й на квас...

Україно-нене! Простягни долоні.

Від лихої долі захисти всіх нас.

Л. Василевська

Ведучий. Друзі, ми живемо з вами добре, і нам важко уявити, що тисячі людей страждають не тільки від холоду, голоду, а ще й через те, що не чують теплого слова, їм немає з ким поговорити.

КАЖІМО БІЛЬШЕ НІЖНИХ СЛІВ

Кажімо більше ніжних слів

Знайомим, друзям і коханим,

Нехай комусь тепліше стане

Від зливи наших почуттів.

Нехай тих слів солодкий мед

Чиюсь загоїть рану

(Чи перший біль, чи то останній)

Коли б то знати наперед!

Кажімо більше ніжних слів,

Комусь всміхаймось ненароком.

То не життя людське коротке -

Короткі в нас слова черстві.

Кажімо більше ніжних слів...

Г. Вовк

Учні співають пісню (сл. та муз. А. Матвійчука)

НЕ СУМУЙТЕ, СТАРЕНЬКІ

Сині весни пройшли, промайнули.

Наче коні, промчали літа.

Не помітили ви, не збагнули,

Як настала пора золота.

Приспів.

Не сумуйте, старенькі, не треба,
Не тримайте у серці жалі.
Ми до ніг прихилили б вам небо,
Щоби легше жилось на землі.
Кажуть, юність живе лиш майбутнім.
Кажуть, зрілість цінує лиш мить.
Тільки старість живе незабутнім,
Тим, чого не вернуть, не спинить.

Приспів.

Є закони природи незмінні
Для людей, для птахів, для трави.
Ви простіть нас, байдужих, ми винні,
Будем ми ще старими, як Ви.

Приспів.

Ведуча. Лікування добротою потребують не тільки хворі й самотні, а й цілком благополучні; здорові люди, в яких душа черства й глуха до чужого горя.

Ведучий. Ми всі з вами такі різні. Є серед нас добрі, є і злі. Та якби кожна зла людина зробила на одну злу справу менше, а добра - на одну добру справу більше, наскільки світлішим стало б наше життя.

Якби кожен, хто може, допоміг би хоча б одній конкретній людині, світ став би набагато кращим.

Учениця: **ЛІКУЙМО НАШІ ДУШІ ЗАЧЕРСТВІЛІ**

Лікуймо наші зболені серця.
Лікуймо наші душі зачерствілі.
Несімо правди непогасний стяг,
І кривда в нашу долю не поцілить.
Є ще спасіння від недуг людських -
Джерела віднайдімо лиш цілющі...
Мов подорожником торкнімося до них,

Й добром розквітнуть, просвітліють душі.
Скропімо серце щире, нечерстве,
Людського милосердя еліксиром.
Воно, хоч кволе, знову оживе,
У справедливість й людяність повірять.

Учні читають поезію:

«НЕ ЗОБИДЬ НІ СТАРЦЯ, НІ ДИТИНУ»

Не зобидь ні старця, ні дитину,
Поділись останнім сухарем.
Тільки раз ми на землі живемо.
У могилу не бери провину.
Зло нічого не дає, крім зла,
Вмій прощати, як прощає мати.
За добро добром спіши воздати,
- Мудрість завше доброю була.
Витри піт солоний із чола
І трудись, забувши про утому,
Бо людина ціниться по тому.
Чи вона зробила, що могла,
Скільки сил у неї вистачало,
Щоб на світі більше щастя стало.

М. Луків

Вчитель. Старість — не радість, ніхто її не жде, всяк прихитряється відсунути її небажаний прихід. Та вона все ж несподівано підкрадається, і ти вже з печальною розсудливістю розумієш, що усе найкраще вже було, все в минулому. А з тобою лише спомини та недуги.

Добре, коли поруч тебе живуть твої рідні: діти, онуки. А як цього немає?

(Розповідь запрошених про своє нелегке життя під час дружнього чаювання)

Вчитель: Діти любі, — каже мати.

- Треба старших шанувати!
То дасть Господь всього світа
Вам прожити довгі літа.
Варт пошани сивий волос
І старий тихенький голос.
До тих зморшок придивіться,
Станьте ближче, поклоніться!

Ведуча. З давніх-давен дзвони, окрім богослужіння, повсюдно використовувались як набат для сповіщення про якесь лихо, біль, на сполох під час пожежі, ворожого нашестя.

(Дзвонять дзвони - звучить запис фонограми).

Вчитель. Сьогодні дзвони б'ють на сполох, закликаючи нас до милосердя, доброти. Бо тільки милосердя робить нас справжніми людьми.

(Учні запалюють свічки і читають «Пісню-молитву»)

Помолимось за тих, що у розлуці
Помруть відірвані від рідних хат.
Помолимось за тих, що у розлуці
Вночі без мами плачуть і не сплять.

Приспів.

Помолимось за всіх.
Помолимось за всіх,
Помолимось, помолимось за всіх.
Помолимось за тих, кого лишили мами,
Помолимось за самотніх і сиріт.
Над ними, господи, в небесній тверді
Відкрий свої долоні милосердні.

Ведучий. Люди, будьмо милосердними. Не скупімося на добро. Поспішаймо його творити.

Хай живе, хай живе надія!
Хай земля, хай земля радіє!

Хай печаль серце обминає

І добро всіх людей єднає!

Вчитель. Шановні гості! Дорогі друзі! Ось і закінчилась наша зустріч. Я надіюсь, що всі ми станемо ще добрішими, милосерднішими. І ця година доброти переросте в щоденну потребу робити добро.

Справді, нелегко жити всім в цей скрутний час, але ж пам'ятаймо, що поруч є люди, яким набагато гірше, ніж нам. Тож відкріймо своє серце для добра.

Дякуємо нашим гостям, що прийшли до нас. Будьте здорові, живіть довго і щасливо. І в знак нашої вдячності і шани до Вас прийміть від учнів нашого класу ось ці букети осінніх квітів.

(Вручення квітів)

Музично-розважальний вечір для підлітків

«Мелодія закоханих сердець»

Мета: ознайомити старшокласників з історією виникнення свята закоханих, розвивати артистичні здібності, формувати правильну поведінку в стосунках з особою протилежної статі, виховувати культуру поведінки, комунікабельність, щирість.

Зал святково прикрашений штучними квітами, серпантинном, різнокольоровими сердечками, повітряними кульками. На центральній стіні напис «Розтопить зиму крижану тепло незгасної любові»

Хід заходу

Вчитель: Добрий вечір, дорогі друзі! Вітаю всіх закоханих! Саме так.

Поспівчуваємо тим незакоханим, які залишилися вдома біля телевізорів, блукаючи темними вулицями Миколаївки, Абазівки чи Забаріно в пошуках пригод чи своїми руками витирають столи в барі «Світанок», вважаючи, що час проводять весело. А ми з вами маємо чудову нагоду помандрувати

країною Любові, поблукати вулицями великого щастя. Бо навіть невзаємна й нещаслива любов осяває душу, залишається солодким болем – спогадом... В одній пісні такі слова:

Как страшно, если вдруг тебя разлюбят,
Куда страшней, когда разлюбишь ты.

Вміння любити робить людину багатшою.

Дружба й любов – одвічні теми поезії, музики, сенс повноцінного людського життя. Тому 14 лютого – за католицькою традицією – День святого Валентина поступово трансформувався в усьому світі в День закоханих. Любов'ю «хворіли» в усі епохи. Тому про неї так багато написано. Але повторень немає, бо неповторні самі люди, і кожна любов велична... І кожному здається, що...

Так ніхто не кохав! Через тисячі літ
Лиш приходить подібне кохання.
В день такий розцвітає весна на землі
І земля убирається зрання.
Дише тихо і легко в синяву вона
І до зір простяга свої руки,
В день такий на землі розквітає весна
І тремтить од солодкої муки.

Любов – це не лише висока поезія, а й велика відповідальність підставити плече, розділити біль і радість. Любов жива передовсім душевним єднанням двох сердець. Закохана людина відкриває у собі дивовижні багатства. Тож хотілося б, щоб ви під час сьогоднішнього вечора не лише розважилися, послушали музику, потанцювали, але і замислилися над вічними проблемами дружби і любові, вірності і зради, чесності і обману.... Замислилися, очистили свою душу від бруду, а ще (А чому і ні?) знайшли собі друга чи подругу. Отож, з Днем святого Валентина вас!

Кохання нам прикрашує життя!
Цю істину з нас кожен пам'ятає

Кохання – це щасливе майбуття
Нема кохання, то й життя немає.
Кохайте, люди! Будьте чарівні!
Де б не жили ми і в якому краї,
Найкращими хай будуть на землі
Три звичних слова «Я тебе кохаю»...
Тож не старійте, будьте молоді,
Кохання хай сія у кожному слові,
Хай ранок починається у вас
Із поцілунку, радості й любові!
У всіх хай будуть квіти на столі,
І усмішка хай буде не остання,
Хай завжди на усій моїй землі
Благословенним буде
ДЕНЬ КОХАННЯ!

Входять ведучі:

Ведуча: Добрий день, хлопчики!

Ведучий: Добрий день, дівчатка! Раді бачити вас на нашому святі! Не сумуйте, розважайтесь, один одному всміхайтесь!

В – а : Ви, мабуть, уже здогадалися, що сьогоднішній вечір присвячений вічній темі – коханню. А щоб поговорити про кохання, є безліч чудових приводів.

В – ий : По-перше, це ваша юність, по-друге, День святого Валентина

Хай же пристрасне кохання
Темою для всіх нас стане,
Перетвориться в звучання,
Від якого серце тане!

В – а: Історія виникнення цього свята дуже давня. Із сивої давнини приніс нам її Амурчик, вітаємо його!

(входить Амурчик з луком і стрілою)

Амурчик: Добрий день, мої хороші,
Хлопці і дівчата гожі!
Ось я зараз лук свій натягну,
І в серце стрілою влучу!

В – а: Почекай, Амурчику, почекай! Не стріляй у них чарівною стрілою, ще не настав твій час, ти нам краще розкажи легенду про свято всіх закоханих.

Амурчик: Гаразд, розповім! Було це дуже давно. Жив собі чоловік на ім'я Валентин, якого несправедливо засудили і кинули за ґрати. Суд виніс вирок: стратити його 14 лютого. А в нього нестямно закохалася дочка начальника в'язниці. Вона була доброю, ніжною, вродливою дівчиною, але, на жаль, сліпою. Та її любов здійснила диво, і Валентина було помилувано. Згодом його возвели у ранг святих.

В – й: Дякуємо тобі, Амурчику, за цікаву розповідь. Будь бажаним гостем на нашому святі. (Амурчик сідає, ведучі продовжують)

В – а: А я читала, що у Стародавньому Римі святих Валентинів, що померли в 269р., було два. Їхні діяння вже давно стали легендами, і ніхто точно не знає, котрому з них був присвячений цей день. Відомо лише, що один з них, молодший, був лікарем, і його було страчено, інший загинув смертю мученика від рук язичників як священик. Легенд було чимало, і всі вони романтичні, красиві й можуть виявитися правдою. Наприклад, в Англії вважається, що цей день знаменував початок шляху природи до весни, бо 14 лютого птахи починають період «сезону кохання», тобто шукають собі пару.

В – й: Згідно з іншою версією, новий рік припадає, за римським календарем, на день наречених. У день страти святого Валентина відбувалося традиційне свято «Люперкалія», коли юнаки або дівчата оголошували про заручення, або хоча б просто могли знайти собі друга чи подругу.

В – а: Як би там не було, але пов'язувати день 14 лютого з романтикою ми продовжуємо і донині. У середньовічній Англії для закоханих стало традицією надсилати одне одному подарунки, які згодом замінили святковими листівками, купленими або зробленими власноруч –

валентинками. До речі, саме жінки, на щастя, теж отримали можливість надсилати чоловікам листівки, натякаючи на свою небайдужість. Адже зізнатися в своєму коханні в ті часи першою було ганебно і не допустимо!

В – й :Отож і ви сьогодні можете скористатися послугами святкової пошти, нагадати чи натякнути людині про свою симпатію до неї. А якщо соромитесь, то анонімна листівка стане вам у пригоді. Ті, хто отримає таку листівку, самі мають здогадатися, хто її надіслав, вважалося, що це повинно підказати серце. А поки що першу валентинку ми вручаємо директору школи. В своїй любові і повазі до неї освідчується весь учнівський колектив.

(вручає директору листівку)

В – а: Скільки цікавих легенд, віршів, романів та пісень написано про кохання! Воно буває беззахисним, світлим, взаємним, першим і останнім..

В – й:Його не купиш, не продаси, не успадкуєш. Воно крихке і тендітне. Дехто з необережності його розбиває. Та оскільки ремонту воно не підлягає, будь-які спроби склеїти і відновити, врешті-решт, виявляються марними.

В – а: Тож бережіть своє кохання, розумійте, не ображайте один одного. Кохання або є , або його немає.

В- й: Хай кожен із вас скаже найдорожчій людині : «Я тебе кохаю!»

В – а: Нарешті! Нарешті пролунали найкращі слова на землі! Саме вони і означають початок 2-гої частини нашого вечора. Бо традиційно день Святого Валентина включає і елементи гри, змагання, поєдинку, розваг. Тож настав час познайомитися з дівчатами – учасницями гри!

(під музику на сцену виходять дівчата)

Вчитель: Я оголошую 1 конкурс – «Ситуація». Кожна з учасниць має відповісти на кількість питань, відповіді на які допоможуть нам з'ясувати рівень логічного мислення (тобто виявити так звану жіночу логіку, загальний світогляд, уміння орієнтуватися в ситуації) А спостерігати за цим і оцінювати, з якою певністю і почуттями наші дівчата будуть блукати лабіринтами країни Любові, буде шановне журі, до складу якого увійшли: (зачитує прізвища членів журі)

Запрошуємо вас зайняти свої місця. Отож починаємо!!!(Див. додаток 1)

Вчитель: Переходимо до 2 конкурсу «Любов і...гроші!!!» Дівчатам доведеться вирішувати конкретні й загальні ситуації.

- 1) Ти отримуєш 1500 грн на місяць, а чоловік – 2000. Хто та як укладатиме бюджет витрат у твоїй сім'ї ?
- 2) Ти поїхала до моря. Квиток додому вже є. У тебе ще є гроші. Ти можеш купити нову сукню або щодня ласувати солодощами чи фруктами. На що ти витратиш гроші і чому?
- 3)Ти отримуєш 100 доларів на місяць. Твій чоловік на цей час безробітний. Хто і як розподілятиме гроші у твоїй сім'ї ?
- 4) Ти – домогосподарка, тебе цілком утримує чоловік. Як ти вестимеш господарство, як взагалі уявляєш своє життя за таких умов?
- 5)Ви з чоловіком безробітні. Як можна вижити за такої ситуації?
- 6)Ти вже доросла, маєш родину. Грошей бракує навіть на необхідне постійно. А завтра у тебе день народження. Чи купить чоловік тобі подарунок? Якщо ні, ти образишся?
- 7)У вас закінчилися гроші. Ви підете візьмете у батьків чи позичите в друзів? Чому?
- 8)Ти отримала премію на роботі. На що витратиш : на себе, щось чоловікові купиш, чи якусь річ для домогосподарства?

Вчитель: Я хочу розповісти вам ось яку легенду, поки журі підраховує бали за два конкурси. У давні часи жив собі скульптор Пігмаліон. Його скульптури й досі знаходять учені під час розкопок. Якось вночі наснилася йому прекрасна дівчина. Вранці він по пам'яті відтворив її образ у мармурі. Вона була така прекрасна, що скульптор закохався, схуднув, втратив апетит, в його очах почали мерехтіти іскри безсилля. Боги з Олімпу з цікавістю спостерігали за ним , співчували нещасному. Кохання з часом не згасло у серці Пігмаліона. І Зевс, верховний бог Олімпу, змилювався над закоханим, і жива Галатія легко зістрибнула з п'єдесталу в обійми коханого. Ідеал став реальністю.

Третій конкурс називається **«Відвертий лист»**. За 3 хв. дівчатка складуть колективного листа коханому, в якому розкажуть, яким хотіли б бачити сучасного юнака. (Звучить музика, дівчата працюють)

Четвертий конкурс не поступається за напруженням попередньому, він називається **«Скринька»** З цієї скриньки дівчаткам випаде по 1 запитанню, на яке вони повинні відповісти. (дівчата відповідають на питання)

Дорогі друзі! Вам належить пройти подібний тур випробувань. Та я певна, що ви впораєтеся з усіма завданнями по – джентельменськи.

1 конкурс **«Ситуація»** (див. додаток №2)

А тепер **«Конкурс талантів»**. Було б добре, якби ви, юнаки, навчилися освідчуватися першими... Було б добре, якби ви чітко засвоїли правило: дівчатка дуже люблять красиві слова і поезію, їм потрібна постійна святість дива, хай маленького, але здійснюваного заради них. Жінка любить вухами, а чоловік – очима. Ця істина давно відома. Проте переходимо безпосередньо до конкурсу талантів.

Оцінюється виразність і емоційність читання поезій про кохання. На підготовку хвилина. Передай свої почуття у вірші. (хлопці читають вірші)

Третій конкурс **«Відкритий лист»**. Дівчата вже написали листа юнакам. А зараз ви, юні джентльмени, складіть колективного листа коханій і представте його на суд через 3 хвилини. (звучить музика, хлопці читають листа)

Ми підійшли до наступного конкурсу.

«Подаруй букет коханій» Зав'яжемо юнакам очі, й вони спробують намалювати квіти. Роботу виконуємо доти, доки лунає музика. (грає музика)

Журі працює над підведенням підсумків цього туру. Блукаючи заплутаними стежками, лабіринтами країни Любов, наші учасники виходять на головну площу столиці цієї країни – площу Зустрічей і побачень. Зустрічаються і наші учасники! А далі, як розпорядиться богиня Долі.

Конкурс 1 «Знайди свою половинку» Учасники отримують різнокольорові сердечка – половинки. І половина певного опису дівчини знаходиться у хлопця, друга у дівчини. Хлопець за описом шукає свою пару, потім дівчина після визначення показує йому і журі свою половинку сердечка, і половинки з номерами приколюють один одному. Журі оцінює конкурс.

Виходять ведучі.

Ведуча: ...А чи знаєш ти, що таке компліменти?

В-й: Компліменти – це улесливі слова на адресу кого-небудь, тобто похвала.

В-а: Правильно! Я пропоную учасникам наступний конкурс «Я – найкраща».

Вчитель: Завдання для дівчаток. Уявіть, що у вас є (Не дай Бог!) суперниця. Переконайте вашого милого в тому, що ви для нього оптимальний варіант чи взагалі – найкраща людина на землі! Просто кажучи, переконливо похваліть себе. І хто знає, може, хтось із залу зверне на вас увагу!!! (проходить конкурс)

Вчитель: А знаєте, коли хлопець і дівчина подобаються одне одному, вони передають свої почуття не лише компліментами, а й мімікою та жестами. Уміння зрозуміти іншого – чудова риса. А оскільки для закоханих пар це просто необхідно, ми пропонуємо наступний конкурс.

3 «Зрозумій мене без слів»

Уявіть собі, хлопці, що ваша дівчина знаходиться по той бік вулиці, ви

її побачили і хочете запросити її куди-небудь. А оскільки вона вас не чує, скористайтеся невербальними засобами мови – мімікою і жестами. Дівчата мають зрозуміти ваші запрошення. (ведуча роздає хлопцям картки із завданням)

Див. додаток №3

Журі оцінює конкурс.

Свої почуття можна висловити не тільки мімікою та жестами, а й в листівках, записках, листах. А тепер конкурс.

4 «Найкраща записка»

Хлопці пишуть дівчатам, а дівчата – хлопцям.

Лунає музика, після неї хлопці і дівчата читають свої записки, журі оцінює конкурс.

Входять ведучі

В-й:...А які хлопці подобаються тобі?

В-а:Сміливі, охайні, а ще галантні і коректні.

В-й:А як це галантний і коректний?

В-а:Галантний - це ввічливий і люб'язний до дівчат. Не лише до своєї дівчини, а до всіх. Бо наші миколаївські хлопці іноді вважають, що не «свою» дівчину можна і принизити, і висміяти, і навіть штовхнути чи вдарити. А коректний – пунктуальний, нікуди не запізнюється, а особливо на побачення до дівчини.

В-й: Зрозуміло! Та це ж я такий!

В-а:Ох ти ж, не вихваляй себе, хай люди похвалять. А які дівчата подобаються тобі?

В-й:Люб'язні, веселі, з почуттям гумору, ніжні й ласкаві, як ти...!

В-а:Тоді я пропоную наступний конкурс!

5 «Опиши свого партнера»

Дівчата достатньо надивились на хлопців – партнерів, цікаво, що вони побачили, що встигли помітити в них особливого? Кожну пару прошу стати спиною один до одного. Зараз я поставлю 3 питання дівчині про одяг, та

взуття чи інші деталі туалету її хлопця. Ваше завдання – відповісти якомога точніше.

Журі оцінює конкурс. Лунає музика, і з'являється Венера – богиня кохання.

Венера: І яке чудесне свято,

Скільки сміху, скільки жартів.

Богиню розбудили

Дівочі голоси.

Що за конкурси, пісні?

Спать не даєте мені!

Ведуча: Венера, годі тобі спати,

Прокидайся, будеш з нами грати

І танцювати,

Ми давно тебе чекали,

Заспівай -но разом з нами!

(Лунає пісня)

Венера: А тепер, дорогі принцеси, конкурс для вас. Ви, мабуть, пам'ятаєте, що в давні часи у кожної панни був свій лицар. Досі ці імена на устах дівчаток і жінок.

Зараз я назву якусь жінку, а ви - ім'я чоловіка, з якою він пов'язаний.

7 «Закохані пари»

(Венера почергово для кожної учасниці називає імена) Журі оцінює конкурс.

Вчитель: Отже, наш вечір наближається до завершення. Хто стане нашою ідеальною парою і завоює титул Валентина і Валентини на цілий рік, до наступного 14 лютого? Це нелегке питання зараз вирішує журі. А я хочу сказати кілька слів до всіх присутніх. Нехай цей день стане для вас святом.

14 лютого є традиція надсилати один одному вітання, презенти, влаштовувати вечерю на двох, а символом кохання є квіти. Учасники ж сьогоднішнього вечора, наші юнаки та дівчата, подарували вам прекрасний вечір, а ви їм подаруєте – гучні та тривалі аплодисменти!!!

Усміхнімося всім навколо:

Небу, сонцю, квітам, людям,
І тоді обов'язково
День щасливим буде!

Нехай життя кожного з вас буде наповнене сонцем, радістю, теплом!

Підсумки конкурсів. Амур дарує ідеальній парі велике серце, пробите стрілою, вручає призи учасникам.

Минуще все, любов лиш вічна.
Міліють ріки, душі і слова.
І лиш вона пронизує сторіччя,
Перецвітає і знову ожива.

Вчитель: Про кохання написано безліч хороших слів:

Кохати – означає жити життям того, кого кохаєш.

Та людина, яку ти кохаєш у мені, звичайно, краща за мене: я не такий. Але кохай, і я спробую стати кращим за себе.

Кохати – це знаходити у щасті іншого своє щастя.

Усе перемагає кохання, підкоримося і ми його владі.

Найбільше щастя в житті – це впевненість, що тебе кохають.

Любов – хвороба, зізнайтесь в ній – і буде легше жити...

Яке це велике щастя – кохати і бути коханим...

Кохання – це животворний вогонь у душі людини, і все, створене під впливом цього почуття, має знак життя і поезії.

ДОДАТОК 1 «СИТУАЦІЯ» (для дівчаток)

1. Кого б ти взяла до себе в хату: прибудну собаку чи kota? Чому? Ти знаєш багато смішних історій про одного з своїх друзів. Як ти чинитимеш?

(мовчатиму; розкажу іншим; скажу йому все, що знаю)

2. Чи варто розводити кімнатні квіти? Як їх доглядати? Які квіти тобі подобаються? Як би ти продовжила речення і чому саме так? «Той, хто дарує на день народження тварин...» (чинить необдумано; повинен бути впевненим в тому, що людина, якій дарує, мріє про тваринку і доглядатиме її; без сумніву

принесе радість іменинникові)

3. Твій друг часто щось позичає, але ніколи не повертає річ, яку узяв. Зараз він попросить покористуватися дорогим приладом. Якою буде твоя реакція і чому? (даси без роздумів, він же найкращий друг; скажеш, що в тебе немає приладу, відмовишся дати і поясниш причину чому)

4. Друг випадково розбив твій годинник. Що ти зробиш і чому? (скажеш, що збиралася купити новий; примусиш заплатити; відмовишся від нового годинника, який запропонує друг, але влаштуєш невеличкий скандал_

5. Багато молодих людей твердять, що справжньої любові не існує. Що ти про це думаєш?

6. Уяви: ти відчуваєш, що у твого друга скоро будуть великі неприємності. Як ти діятимеш? (перестанеш зустрічатися з ним; відверто поговориш із з ним; дружитимеш, як і раніше, роблячи вигляд, що нічого не трапилося)

Левів вважають царями савани. А які хижаки подобаються тобі і чому?

7. Ти вважаєш, що справжній друг повинен... (обговорювати з тобою абсолютно усе; говорити лише те, що хоче, залишати своє думки і проблеми при собі)

Про що ти думаєш коли бачиш папугу у клітці?

8. Що таке кохання?

Твій друг погано навчається і часто пропускає заняття. Як ти до цього ставишся? (мені байдуже, то його проблеми; був би людиною гарноє, останнє дрібниці; постараюся вплинути на нього, довівши, що хотіла б, щоб його хвалили)

ДОДАТОК 2 «СИТУАЦІЯ» (для хлопців)

1. Твоя подруга підтримує стосунки із людиною, яку ти не любиш. Що ти робитимеш? (перестанеш бачитися з подругою; нічого не скажеш; скажеш, що вона має обирати між тобою і ним)

Який колір тобі подобається і чому?

2. Собаку якої породи ти хотів би собі завести?
Як ти позичиш гроші у подруги?(делікатно натякнеш; просто попросиш у борг; нічого не скажеш, хай сама здогадається)
3. Чи подобається тобі готувати? Якщо так, то яку страву найбільше?
Твоя подруга купила одяг, який, як на твою думку, їй не личить. Як ти вчиниш? (відразу скажеш їй про це; промовчиш; скажеш, що їй не личить і поясниш чому)
4. Як ти ставишся до того, що дівчина курить дешеві сигарети?
Щоб ти подарував коханій людині?
5. Ти сидиш у колі мовчазного товариства. Що ти вдієш?(мовчимо – ну то й що; я намагатимуся якось оживити компанію; запитаю коли скінчиться хвилина мовчання)
Як ти вважаєш, кому першому треба освідчуватися у кохані – дівчині чи юнакові?
6. Тобі подобаються тихі, спокійні дівчата, чи оптимістичні та бойові?
Як ти ставишся до захоплення бадмінтоном?(краще подивлюся відео; у хорошому це не погано, рух – це життя)
7. Як би ти освідчився в коханні дівчини?
Хто з жінок для тебе є ідеалом?
8. Якими думками починається твій робочий день?(сподіваєшся, що він буде успішний; мрієш щоб час пройшов швидко; тобі приємно побачитися і поговорити із товаришами; сподіваєшся, що він закінчиться із неприємностями)
Як ставишся до читання книг і газет? Що любиш читати?
Які квіти подаруєш коханій на першому побаченні?
Що ти думаєш про поцілунок під час першого побачення?

ДОДАТОК 3 (завдання хлопцям для пантоміми)

1. Запрошення на балет
2. Запрошення в кіно
3. Запрошення на футбол

- 4 Запрошення на дискотеку
- 5 Запрошення в ресторан, бар
- 6 Запрошення до себе додому, щоб познайомити із батьками
- 7 Запрошення в школу на уроки
- 8 Пограти в теніс

ЗАКОХАНІ ПАРИ (для дівчат)

- 1 Нимидора-(Микола Джеря) (п-сть «Микола Джеря»)
- 2 Роксолана-(Сулейман) («Роксолана»)
- 3 Мирослава-(Максим беркут)(«Захар Беркут»)
- 4 Наталка Полтавка-(Петро)(«Наталка Полтавка»)
- 5 Мавка-(Лукаш)(«Лісова пісня»)
- 6 Соломія-(Остап)(«Дорогою ціною»)
- 7 Милашка-(Лаврін)(«Кайдашева сім'я»)
- 8 Ярославна-(князь Ігор)(«Слово о полку Ігоревім»)
- 9 Мотря-(Остап)(«Кайдашева сім'я»)

Незабутні сторінки шкільного життя

За уроками духовності – до храму.

Знайомимося з роботою пожежників

Прощатися завжди важко...

Поїздка до парку відпочинку М.Харків

Цікаво спробувати себе в ролі гончара (м.Київ)

З Україною в серці!

День цивільної оборони

Допомагаємо молодшим школярам відпочити на перерві

З Новим роком вас вітаєм, щастя й радості бажаєм!

Любимо сучасні танці!

Зустрічаємо Новий рік

Незабутня поїздка до столиці

Пісня – душа народу

Осінній ярмарок

«Рідна мова – пісня солов'їна»

Бережіть народні звичаї і традиції

